

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TAVOITTEENA 55 OPINTOPISTETTÄ

Tutkimus TAMKin liiketalouden opiskelijoiden opintopisteiden kertymisen taustoista lukuvuonna 2016–
2017

Sabina Leppälä

Opinnäytetyö
Maaliskuu 2018
Liiketalous

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutus

LEPPÄLÄ, SABINA

Tavoitteena 55 opintopistettä

Tutkimus TAMKin liiketalouden opiskelijoiden opintopisteiden kertymisen taustoista lukuvuonna 2016–2017

Opinnäytetyö 89 sivua, joista liitteitä 9 sivua

Maaliskuu 2018

Ammattikorkeakoulurahoituksessa tapahtuneiden muutosten myötä aiempaa suurempi osa ammattikorkeakoulujen valtionrahoituksesta on tulospäätteistä. Noin neljäsosa vuosittaisesta rahoituksesta määräytyy opiskelijoiden lukuvuoden aikana suorittamien opintopisteiden perusteella. Keskeinen mittari rahoituksen näkökulmasta on vähintään 55 opintopistettä lukuvuodessa suorittavien opiskelijoiden määrä, joka ei ole TAMKin liiketalouden koulutuksessa toteutunut täysimääräisenä viime vuosina. Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona TAMKin liiketalouden koulutukselle. Tavoitteena oli kerätä tietoa niistä seikoista, jotka vaikuttavat liiketalouden opiskelijoiden opintopisteiden kertymiseen ja siten opintojen etenemiseen. Tutkimus toteutettiin määrällisenä kyselytutkimuksena liiketalouden opiskelijoille lukuvuoden 2016–2017 lopussa.

Merkittävimmit opintojen etenemiselle haasteita asettaneiksi tekijöiksi opiskelijat kokivat omalla kohdallaan työssäkäynnin opintojen ohella ja opintojen sisältöjen mielekkyyden puutteen sekä usean opintopisteen moduulit ja opintojaksojen liian suuren työmäärän. Opintojen etenemistä merkittävimmin edesauttaviksi tekijöiksi koettiin oma elämäntilanne ja opiskelijatovereilta saatu tuki sekä koulun hyvä ilmapiiri ja lähiopetuksen sopivat aikataulut. Yleisellä tasolla opintopisteiden kertymistä edesauttaisi vastaajien mukaan pienemmät opintomoduulit, mahdollisuus suorittaa enemmän itsenäisiä opintoja, ryhmätöiden vähentäminen, etäopetuksen lisääminen sekä selkeä opintojenseurantajärjestelmä.

Opintopisteiden kertymiseen vaikuttavat monet tekijät. Osaan niistä voidaan pyrkiä TAMKin taholta vaikuttamaan enemmän, osa on seurausta opiskelijan valinnoista tai henkilökohtaisista tekijöistä. Tällöin voidaan kuitenkin pyrkiä edesauttamaan opintojen ja muun elämän, esimerkiksi työssäkäynnin, yhteensovittamista. Kuitenkaan opintopisteiden kertyminen ei voi tapahtua laadun kustannuksella, vaan tulee turvata myös korkeatasoinen opetus ja laaja ammatillinen osaaminen työelämään siirryttäessä.

Vaikka nykyinen rahoitusmalli asettaa ammattikorkeakouluille epäilemättä paineita rahoituksen toteutumisesta, rohkaisee se myös ennaltaehkäisyyn ja aiempaa varhaisempaan välittämiseen. Opintopisteiden seuraaminen lukuvuositasolla antaa mahdollisuudet tukea opiskelijoita jo ennen kuin opinnot merkittävästi viivästyvät ja siten on mahdollista vaikuttaa myös valmistuneista opiskelijoista saatavaan rahoitusosuuteen ja opiskeluyhteisön hyvinvointiin kokonaisuudessaan.

Asiasanat: opintojen eteneminen, opintopisteiden kertyminen, ammattikorkeakoulurahoitus, ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

LEPPÄLÄ, SABINA

The Goal of Receiving 55 Credits

A Study on the Factors Affecting the Accumulation of Credits among TAMK BBA Students during the Academic Year 2016–2017

Bachelor's thesis 89 pages, appendices 9 pages
March 2018

Recent changes in the funding given to the Finnish polytechnics have led to a more result-based funding. Almost a quarter of the yearly funding is based on the credits that students have accumulated during the academic year. An essential indicator, from the point of view of funding, is the number of students who accomplish at least 55 credits per one academic year. The goal of 55 credits has not been fully achieved by the students of Business Administration in recent years. This thesis was commissioned by TAMK, the Degree Programme in Business Administration. The goal was to gather information on the factors affecting the accumulation of credits and thus also the study progress. The study was carried out as a survey at the end of the academic year 2016–2017.

The most significant factors that challenged the study progress among Business Administration students were working during the studies, the lack of personal meaningfulness regarding the studies, too vast study modules and too much work to be done for an individual course. The most significant factors that enhanced the study progress were life situation, help from fellow students, good atmosphere at school and a suitable timetable for lessons. In general, the respondents thought that smaller study modules, the chance to study independently, decreasing the amount of group work, increasing the amount of distance learning and a clear system to monitor your own study attainments, would result in achieving more credits.

Many factors have an effect on the accumulation of credits. Some of them can be influenced by TAMK whereas others are results of the student's choices and personal factors. However, the coordination of studies and the personal life, such as working, can be facilitated. The achieving of credits cannot be done by decreasing the quality. High-quality teaching and diverse professional competence must be secured.

Although the current funding model surely creates pressure on Finnish polytechnics in terms of getting the sufficient funding, it also encourages to care and to carry out precautionary means. Monitoring the students' credits on a yearly base instead of the whole study time allows the school to support students already before the studies are considerably slowed down or prolonged. Thus it is also possible to have an effect also on the funding based on the numbers of graduated students and on the wellbeing of the entire school community.

Keywords: study progress, accumulation of credits, polytechnic funding, polytechnic funding model

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
1.1	Tutkimuksen kohde.....	7
1.2	Tavoite ja tarkoitus	8
1.3	Käsitteet ja teoria	8
1.4	Aineisto ja menetelmät	8
1.5	Opinnäytetyön rakenne	8
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	10
2.1	Aiheen valinta	10
2.2	Tutkimuskysymykset	11
2.3	Kohderyhmä.....	11
2.4	Tutkimusmenetelmät	12
2.5	Aineiston kerääminen	12
2.5.1	Kysely	13
2.5.2	Vastausprosentti	14
2.6	Opinnäytetyöprosessi.....	14
2.7	Analyysimenetelmät	15
3	TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU TAMK.....	16
3.1	Yleistä	16
3.2	Liiketalouden koulutus	17
3.2.1	Päivätoteutuksen opintojen rakenne.....	17
3.2.2	Monimuotototeutuksen opintojen rakenne.....	17
4	AMMATTIKORKEAKOULU TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	19
4.1	Lainsäädäntö ja ohjaus.....	19
4.2	Rahoitus	20
5	AMMATTIKORKEAKOULUJEN RAHOITUSMALLI	22
5.1	Laskennallisesta rahoituksesta tuloksellisuuteen.....	22
5.2	Toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus	24
5.2.1	Koulutus	24
5.2.2	Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta.....	24
5.3	Muut koulutuspoliittiset sekä tutkimus- ja kehittämisspoliittiset tavoitteet.....	24
5.3.1	Strateginen rahoitus.....	24
5.3.2	Alakohtainen rahoitus	25
6	OPINTOJEN ETENEMINEN.....	26
6.1	Tehokkuus – mittarina 55 opintopistettä.....	26
6.2	Liiketalouden koulutuksen näkökulma 55 opintopistettä -mittariin	27

6.3	Käsitteistä.....	28
6.4	Opintojen etenemisen yhteiskunnallinen merkitys	29
6.5	Aiemmin tehty tutkimus opintojen kulusta.....	31
7	OPISKELUKYKY	34
8	TUTKIMUKSEN TULOKSET	36
8.1	Taustatiedot.....	36
8.1.1	Opintototeutus	36
8.1.2	Opintovuosi	37
8.1.3	Perhe.....	38
8.2	Työssäkäynti	38
8.2.1	Työssäkäynnin luonne.....	38
8.2.2	Työntekoon käytetty aika.....	40
8.3	Opintojen eteneminen	40
8.3.1	Opiskeluun käytetty aika.....	40
8.3.2	Opintopistekertymä	41
8.4	Opintojen etenemisen haasteet.....	42
8.4.1	Henkilökohtaiset tekijät	42
8.4.2	TAMKiin liittyvät tekijät	46
8.4.3	Haasteet opintojen etenemisessä opiskelijoiden kuvaamina.....	48
8.5	Opintojen etenemisen edesauttaminen.....	49
8.5.1	Henkilökohtaiset tekijät	49
8.5.2	TAMKiin liittyvät tekijät	51
8.5.3	Opintojen etenemistä edesauttaneet tekijät opiskelijoiden kuvaamina.....	53
8.6	Ohjauksen tarve ja opinnoista keskusteleminen	54
8.7	Opintopisteiden kertymisen edesauttaminen	55
8.7.1	Opetus	55
8.7.2	Yhteisöllisyys ja ryhmätyöt	56
8.7.3	Opinnot.....	57
8.7.4	Opintojen etenemisen edesauttaminen yleisellä tasolla opiskelijoiden kuvaamana	58
8.8	Liiketalouden koulutus	59
8.8.1	Ohjaus ja opetus	59
8.8.2	Opinnot.....	60
8.9	Valmistuminen ja keskeyttäminen.....	61
8.10	Terveys ja toimintakyky	64
8.11	Opintojen etenemiseen vaikuttavat tekijät opiskelukykymallin avulla tarkasteltuina	68
9	POHDINTA.....	71

9.1. Keskeisistä tuloksista	71
9.2. Validius	73
9.3. Reliaabelius	73
9.4. Lopuksi	74
LÄHTEET	76
LIITTEET	81
Liite 1. Tutkimuskutsun saate	81
Liite 2. Kyselylomake	82

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen kohde

Jo pidempään jatkunut heikko talouden kehitys on nostanut keskustelun kohteeksi opiskeluaikojen lyhentämisen ja nopeamman työelämään siirtymisen, jotta työurat pitenisivät. Vuosina 2010–2015 korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen on kohdistunut yhteensä noin 240 miljoonan euron säästöt. (Suomi osaamisen kasvu-uralle 2015, 24.) Kansainvälisissä ja kansallisissa arvioinneissa koulutus- ja tiedejärjestelmän ongelmina on tuotu esiin muun muassa kansainvälistymisen vähyys, myöhäinen opintojen aloittaminen, opintojen heikko läpäisy ja pitkät opintoajat (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 11).

Ammattikorkeakoulurahoitus on tästä syystä ollut viime vuosina muutoksessa. On siirrytty laskennallisesta rahoituksesta yhä enemmän tulospohjaiseen rahoitukseen. Noin neljäsosa ammattikorkeakoulujen rahoituksesta määräytyy opiskelijoiden suorittamien opintopisteiden mukaan. Vähintään 55 opintopistettä lukuvuodessa suorittavat opiskelijat lasketaan osaksi myönnettävää rahoitusta. (Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli 2017 alkaen 2015, 10–11.) Korkeakoulujen rahoitus ja opintojen tehostaminen ovat olleet julkisessa keskustelussa viime vuosina paljon: ”Opintojen viivästyminen näkyy koulun kukkarossa” (Pettersson 2015), ”Korkeakoulujen määrää halutaan vähentää ja opiskelijoita hoputtaa valmistumaan” (Liiten 2017), ”Taloustalouden puree erityisesti ammattikorkeakouluihin” (Vainio 2017), ”Tempoilu korkeakoulurahoituksessa herättää närää” (Talouselämä 2016). Ammattikorkeakoulurahoitus on niin ollen ajankohtainen ja yhteiskunnallisesti merkittävä aihe.

Lukuvuoden 2016–2017 osalta TAMKissa opiskelevista 62,7 prosenttia sai kerrytettyä rahoituksen vaatiman vähintään 55 opintopistettä. TAMKin liiketalouden koulutuksen opiskelijoiden osalta vähintään 55 opintopistettä suorittaneita lukuvuonna 2016–2017 oli 57,3 prosenttia. (Varpa 2017.) Tämä opinnäytetyöprojekti sai alkunsa TAMKin liiketalouden koulutusohjelman tarpeesta saada tietoa, mitkä tekijät vaikuttavat liiketalouden opiskelijoiden opintojen etenemiseen, jotta vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrää voitaisiin pyrkiä kasvattamaan. Toimeksiantajana tutkimusprojektissa toimi TAMKin liiketalouden koulutus.

1.2 Tavoite ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tavoite oli olla edesauttamassa sellaisten keinojen löytymistä, joilla TAMKin liiketalouden koulutusohjelmassa tutkintoa suorittavien opiskelijoiden lukuvuosittaista opintopistemäärä saataisiin yksilötasolla nostettua siten, että yhä useampi suorittaisi lukuvuoden aikana vähintään 55 opintopistettä. Tavoite oli tavoittaa ennen kaikkea opiskelijoiden näkökulma. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kerätä tutkimuksellista tietoa TAMKin liiketalouden opiskelijoiden näkemyksistä, mitkä tekijät edesauttavat opinnoissa edistymistä ja mitkä aiheuttavat edistymiselle haasteita.

1.3 Käsitteet ja teoria

Ammattikorkeakoulu toimintaympäristönä sekä vahvasti lainsäädäntöön kytkeytyvä rahoitus toimivat opinnäytetyön teoriaosuuden runkona. Lisäksi aiemman tutkimuksen tarkastelu kytkee tämän opinnäytetyön osaksi opintojen kulkua koskevaa tutkimusta. Opintojen kulkua kuvattaessa käytetään tässä työssä opintojen etenemisen ja hidastumisen käsitteitä, jotka kuvataan tarkemmin teoriaosassa. Samalla kuvataan myös opiskelukyvyn käsite, joka nähdään tässä tutkimuksessa oleellisena opintojen etenemiseen tai hidastumiseen vaikuttavana tekijänä.

1.4 Aineisto ja menetelmät

Tämän tutkimuksen kohderyhmänä olivat TAMKin liiketalouden koulutuksen päivä- ja monimuoto-opiskelijat. Tutkimus toteutettiin määrällisenä. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella keväällä 2017 ja käsiteltiin IBM SPSS -tilasto-ohjelmalla. Analysoinnissa hyödynnettiin tukena aiemmin tehtyjä opiskelijatutkimuksia ja tarkasteltiin tuloksia Kuntun (2011, 34) opiskelukykymallin näkökulmasta.

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Tämä opinnäytetyö on rakentunut siten, että työn alussa on teoriaosa. Johdannon jälkeen luvussa kaksi avataan tämän tutkimuksen taustan ja toteutus sekä tutkimusmenetelmät ja kohderyhmä. Kolmannessa luvussa kuvataan, millainen korkeakoulu TAMK on ja miten liiketalouden opinnot rakentuvat. Tämän jälkeen neljännessä luvussa käsitellään ammattikorkeakoulujärjestelmää yleisellä tasolla painottaen lainsäädännön ja ohjauksen roolia

sekä avataan ammattikorkeakoulujen rahoitusta lainsäädännön näkökulmasta. Viidennessä luvussa kuvataan nykyinen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli. Kuudes luku käsittelee opintojen edistymistä. Siinä kuvataan ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin 55 opintopisteen laskentakriteeri ja pohditaan lähdekirjallisuuden avulla opintojen edistymisen yhteiskunnallista merkitystä. Kuudennessa luvussa tutkimus ankkuroidaan osaksi tutkimuskenttää esittelemällä aiemmin opintojen kulusta tehtyjä tutkimuksia sekä avataan keskeisiä käsitteitä. Teoriaosa päättyy seitsemännessä luvussa siihen, että esitellään Kuntun (2011, 34) opiskelukykyymalli, jota hyödynnettiin myös osana aineiston kuvaamista. Teoriaosan jälkeen kahdeksannessa luvussa esitellään tulokset ja aineiston analyysi, joissa hyödynnetään paikoin aiemmin tehtyjä opiskelijatutkimuksia. Yhdeksännessä luvussa pohditaan tutkimusta validiteetin ja reliaabiliuden näkökulmasta sekä saatujen tulosten merkitystä jatkon kannalta.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvataan perustelut aiheen valinnalle ja valituille tutkimusmenetelmille teoriaa hyödyntäen. Samalla esitellään tutkimuskysymykset ja kuvataan aineiston kerääminen. Lopuksi kerrotaan opinnäytetyön toteutusaikataulusta ja aineiston analysoinnista.

2.1 Aiheen valinta

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009, 77–78) nostavat esiin muun muassa aiheen kiinnostavuuden ja yhteiskunnallisen merkityksen tärkeyden tutkimusta tehtäessä. Heidän mukaansa on hyvä pohtia tutkimuksen aihetta valittaessa, kantaako kiinnostus tutkimuksen aiheeseen koko tutkimusprosessin ajan. Yhtä lailla on hyvä miettiä, tuottaako tutkimus tuloksia, joita voidaan käyttää hyödyksi. Hakala (2004, 30) toteaa lisäksi, että opinnäytteen aiheen tulisi olla sopivalla tavalla ajankohtainen ja tärkeä sekä toisaalta aiheeltaan ja taustaltaan riittävän perusteltu.

Tämä opinnäytetyö liittyy osaksi laajempaa yhteiskunnallista keskustelua opiskeluaikojen lyhentämisestä ja opiskelijoiden hyvinvoinnista sekä korkeakoulujen rahoituksesta. Näin ollen aihe on ajankohtainen ja riittävästi perusteltu. Lisäksi se on lähtenyt TAMKin liiketalouden koulutuksen tarpeista. Tähän liittyy myös Hakalan (2004, 35) ajatus siitä, että opinnäytteen tulee olla hyödynnettävissä ja hyödyllinen.

Opintojen eteneminen aiheena oli minusta kiinnostava paitsi yhteiskunnallisen merkittävyytensä vuoksi, myös henkilökohtaisella tasolla. Aiempi tutkintoni on yhteiskuntatieteistä, joten koin luontaista mielenkiintoa tarttua aiheeseen, joka on osa ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua. Lisäksi rahoitus on luonteva näkökulma liiketaloudesta käsin asiaa tarkasteltaessa. Omat henkilökohtaiset syyni vaikuttivat myös asiaan. Pienen lapsen opiskelevana vanhempana lapsiperhearjen, osa-aikatyön ja opiskelun yhdistäminen on ajoittain ollut haastavaa ja vaikka olenkin pystynyt toistaiseksi suorittamaan opinnot suunnitellussa tahdissa, olisi voinut käydä toisinkin. Tässä aiheessa minua kiehtoi ajatus taloudellisen ja inhimillisen näkökulman yhteensovittamisesta. Miten voidaan huomioida yksilön elämässä tapahtuvat muutokset ja erilaiset opiskelutavat siten, että myös taloudelliset reunaehdot toteutuvat? Tähän en toki pysty tarjoamaan tällä tutkimuksella tyhjentävää vastausta, mutta tavoitteena oli avata opiskelijoiden näkökulmaa edes joltakin

osin, jotta olisi mahdollista pohtia, millaiset toimintatavat tukisivat opintojen etenemistä juuri liiketalouden koulutuksen osalta.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tavoittelen opinnäytetyössäni vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Millaisia tekijöitä TAMKin liiketalouden opiskelijat pitävät opintojen etenemiselle haasteita asettavina ja opintojen etenemistä edesauttavina?

- Eroavatko päivä- ja monimuotototeutusten opiskelijoiden näkemykset toisistaan?
- Onko vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden ja alle 55 opintopistettä suorittaneiden ryhmien välillä havaittavissa eroja terveydessä ja toimintakyvyssä?

2.3 Kohderyhmä

Toimeksiantajalla oli alusta asti selvä näkemys, että tutkimus toteutettaisiin ainoastaan liiketalouden opiskelijoille. Näin saatu tieto olisi heidän kannaltaan mahdollisimman spesifiä ja niin ollen hyödyllistä. Myös Hakala (2004, 31) nostaa tämän näkökulman esiin todetessaan, että opinnäytteen tulee olla mieluummin suppea ja syvällinen kuin laaja ja pinnallinen. Kaikista liiketalouden opiskelijoista kohderyhmä tarkentui vielä hieman. Tästä tutkimuksesta jätettiin pois International Business -suuntautumispolun opiskelijat sekä Proakatemian yrittäjäyysopiskelijat. Näin toimittiin, koska kyseisten suuntautumispolkujen opintojen rakenne poikkeaa muista liiketalouden suuntautumispoluista. Näin olleen tutkimuksen perusjoukon muodostivat läsnä olevat monimuotototeutuksen opiskelijat Tampereella, Virroilla, Mänttä-Vilppulassa ja Ikaalisissa sekä päivätoteutuksen opiskelijat Tampereella.

Koska haluttiin opiskelijoiden näkemyksiä kattavasti sekä päivä- että monimuotototeutuksista, toteutettiin kokonaistutkimus. Tällä tarkoitetaan tutkimusta, jossa tutkitaan koko

perusjoukko (Heikkilä 2008, 14). Näin haluttiin varmistaa, että vastauksia tulisi mahdollisimman paljon. Kokonaistutkimuksen tulosten perusteella voidaan kertoa mitä tutkittu joukko ajattelee (Hirsjärvi 2009, 179).

2.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmän valinta riippuu siitä, millaista tietoa, keneltä ja mistä tietoa etsitään. (Hirsjärvi ym. 2009, 184). Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ja selittämään. Se rajoittuu pieneen määrään tapauksia, mutta pyritään mahdollisimman tarkkaan analyysiin. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus taas selvittää lukumääriä ja prosenttiosuuksia sekä asioiden välisiä riippuvuuksia ja tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia. Tähän vaaditaan riittävän suuri ja edustava otos. Määrällinen tutkimus pyrkii yleistämään. (Heikkilä, 2008, 16.) Tutkimuskysymykset ratkaisevat, onko kyseessä laadullinen vai määrällinen tutkimus (Kananen 2015, 67). Koska tämän tutkimuksen tarkoitus oli saada tietoa suurelta joukolta opiskelijoita, valikoitui tutkimukselliseksi lähestymistavaksi määrällinen tutkimus.

2.5 Aineiston kerääminen

Jos halutaan saada selville, mitä ihmiset ajattelevat, tuntevat tai uskovat, on hyvä käyttää haastattelua, kyselylomakkeita tai asenneskaaloja. Aineiston keräämisessä on otettava huomioon myös käytettävissä olevat resurssit eli ajankäyttö ja muut voimavarat. (Hirsjärvi ym. 2009, 185.) Tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui verkkokysely, koska sen ennakoitiin olevan tehokas tapa tavoittaa liiketalouden opiskelijat. Tässä tutkimuksessa ei ollut resursseja käydä henkilökohtaisesti keräämässä aineistoa opiskelijoilta suoraan esimerkiksi lähiopetustunneilla, sillä tutkimus toteutettiin muiden opintojeni ja osa-aikatyöni ohella. Tutkimus toteutettiin lähettämällä linkki sähköiseen kyselyyn liiketalouden opiskelijaryhmien sähköpostilistoille. Koska kyseessä oli liiketalouden koulutuksen sisäiseen kehittämiseen liittyvä tutkimus, lähetettiin kyseinen linkki saatteineen (liite 1) liiketalouden opinto-ohjaajan Paula Lammisen toimesta.

2.5.1 Kysely

Kysely on yksi aineistonkeruun perusmenetelmistä. Sitä kutsutaan myös survey-tutkimukseksi, jolla tarkoitetaan aineiston keräämistä standardoidusti. Tällöin asiaa kysytään samalla tavoin kaikilta kohdehenkilöiltä, jotka muodostavat otoksen tavoitellusta perusjoukosta. (Hirsjärvi ym. 2009, 193–194.) Verkkokyselyt soveltuvat sellaisten perusjoukkojen tutkimiseen, joissa kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus internetyhteyden käyttöön (Heikkilä 2008, 18). Koska kyseessä olivat TAMKin opiskelijat, oli heillä kaikilla mahdollisuus vastata kyselyyn esimerkiksi TAMKin tiloissa olevilla tietokoneilla.

Kyselyn etuna on mahdollisuus kerätä laaja tutkimusaineisto. Näin voidaan tavoittaa paljon vastaajia ja kysyä monia asioita samalla kertaa. Kysely on myös tehokas, sillä useimmiten kerätty aineisto on suoraan siirrettävissä tilasto-ohjelmaan. Tällöin manuaalisen tallentamisen tarve poistuu ja voidaan käsitellä suuria aineistoja tehokkaasti. Kyselyn huonona puolena voidaan pitää sitä, ettei ole mahdollista varmistua vastausten luotettavuudesta tai siitä, että vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset tutkijan tarkoittamalla tavalla. Tällöin korostuu vastausvaihtoehtojen onnistuneisuus kyselyä tehtäessä ja hyvän lomakkeen teko viekin aikaa. Kysely on myös helppo sivuuttaa eli kato on merkittävä haaste. Sen laajuus riippuu vastaajajoukosta ja aihepiiristä. (Hirsjärvi 2009, 195.) Verkkokyselyn haasteita erityisesti ovat otokseen kuulumattomien henkilöiden vastaamisen estäminen sekä vaikeus kontrolloida saman henkilön useampaan kertaan vastaamista. (Heikkilä 2008, 18.)

Kyselylomakkeen tekeminen on määrällisessä tutkimuksessa avainasemassa tutkimuksen onnistumiseksi (Heikkilä 2008, 47; Kananen 2011, 44). Kyselyn suunnittelu edellyttää tutkittavan ilmiön tuntemista, jotta mittaukset voidaan suorittaa kyselyn avulla. Tästä syystä kirjallisuuteen tutustuminen ennen kyselyn tekemistä on tärkeää. (Heikkilä 2008, 47; Kananen 2011, 17.) Kysymysten muoto on yksi suurimmista virheiden aiheuttajista (Heikkilä 2008, 47). Aikataulullisten reunaehtojuvuksi tämän tutkimuksen kyselylomake (liite 2) toteutettiin nopealla aikataululla. Vaakakupissa painoi kattavuus: kysely oli tehtävä tiettyä ajanjaksona, jotta aineistosta saadaan mahdollisimman edustava. Koska tutkimus aloitettiin keväällä, oli tärkeää saada kysely toteutettua ennen lähiopetuksen loppumista kevätlukukauden osalta, jotta opiskelijat olisivat vielä sähköpostiensa tavoitettavissa ennen kesätöihin siirtymistään. Käytännössä tämä asetti takarajaksi toukokuun alun,

koska ainoastaan lähinnä ensimmäisen vuoden opiskelijoilla lähiopetus jatkui vielä toukokuulle. Tällöin kyselyyn pystyivät paremmin vastaamaan myös ensimmäisen vuoden opiskelijat kuluneen lukuvuoden kokemustensa pohjalta. Mikäli kyse olisi toteutettu vasta syksyllä, ei juuri aloittaneille ensimmäisen vuoden opiskelijoille olisi vielä ehtinyt kertyä kokemuksia, joita kyselyllä kartoitettiin. Näin ollen oli tehtävä kompromissi kyselyn laadun ja aineiston kattavuuden välillä, joka oli perusteltu tutkimuksen mielekkyyden kannalta. Hakala (2004, 20) korostaakin, että hyvät perustelut ovat arvokkaampia kuin ”maailman parhaat ratkaisut”. Myös Hirsjärvi ym. (2009, 123) toteavat, että tutkimusta koskeviin valintoihin on harvoin löydettävissä niin sanottuja oikeita ratkaisuja. Heidän mukaansa valinnat ja päätökset ovat kuitenkin tärkeitä.

Tämän tutkimuksen kyselylomake toteutettiin TAMKin e-lomake-editorilla. Tässä painoivat käytännön syyt, sillä lomake-editori oli jo entuudestaan tuttu työväline sekä saadun aineiston säilyttäminen ja tilasto-ohjelmaan siirtäminen sujuu sillä yksinkertaisesti. Kysely toteutettiin niin, että se sisälsi monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä.

2.5.2 Vastausprosentti

TAMKin liiketalouden opiskelijoille lähetettyyn kyselyyn tuli 148 vastausta. Linkki kyselyyn lähetettiin sähköpostitse noin 900 opiskelijalle, jolloin vastausprosentiksi muodostui noin 16 prosenttia. Toimeksiantajan kanssa oli asetettu suuntaa antavaksi vastaajien tavoitteeksi 30 prosenttia liiketalouden opiskelijoista.

2.6 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi alkoi maaliskuussa 2017. Tuolloin sovittiin TAMKin liiketalouden koulutuksen kanssa tutkimuksen toteuttamisesta ja alustavista suuntaviivoista. Maaliskuuhun aikana tutustuin kirjallisuuteen ja hahmottelin kyselylomaketta. Toimeksiantajan kanssa käytiin tänä aikana keskustelua tutkimuksen sisällöstä. Linkki kyselyyn lähetettiin liiketalouden opiskelijoiden sähköpostilistalle opinto-ohjaaja Paula Lammisen toimesta 26.4.2017 ja muistutus 2.5.2017. Kysely sulkeutui 5.5.2017. Tämän jälkeen aineisto siirrettiin Exceliin odottamaan analyysiä. Touko-syyskuun työskentelin palkkahallinnon tehtävissä ja opinnäytetyö oli tauolla. Pääsin jatkamaan työskentelyä sen parissa lokakuussa 2017. Aluksi jatkoin kirjallisuuteen perehtymistä ja muistiinpanojen teke-

mistä. Tämän jälkeen analysoin aineistoa IBM SPSS -tilasto-ohjelmalla. Kirjoitin opin-
näytetyötä loka-joulukuun 2017 ajan. Olin kirjannut tekemiäni valintoja ja tutkimuspäi-
väkirjaan opinnäytetyöprosessin kuluessa, jotta niihin olisi opinnäytetyön kirjoitusvai-
heessa helppo palata. Viimeistelin opinnäytetyön tammi-helmikuussa 2018.

2.7 Analyysimenetelmät

Tutkimuksessa kerätty aineisto analysoitiin IBM SPSS -tilasto-ohjelmalla. Analyysissä
käytettiin suoria jakaumia havainnollistamaan koko aineistoa. Luvut on vastaajien opin-
tototeutusjakaumaa lukuun ottamatta käsitelty suhteellisina eli prosentteina, koska mää-
rällisessä tutkimuksessa pyritään yleistämään. Lukumäärällisestä esityksestä yleistämi-
nen ei onnistu. (Kananen 2011, 75). Lisäksi hyödynnettiin ristiintaulukointia, sillä sen
avulla on mahdollista löytää asioiden riippuvuussuhteita (Kananen 2011, 77). Näin saa-
tiin havainnollistettua eroja eri vastaajaryhmien välillä. Avoimet kysymykset käsiteltiin
manuaalisesti ja kuvattiin pääpiirteittäin tutkimuksen tuloksista kertovassa osiossa kun-
kin kysymyksen kohdalla.

3 TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU TAMK

Tässä luvussa kuvataan, millainen korkeakoulu TAMK on. Lisäksi avataan liiketalouden opintojen rakennetta. Lopuksi kerrotaan hieman liiketalouden päivä- ja monimuotototeutuksista sekä niiden eroista opintojen rakentumisen suhteen.

3.1 Yleistä

Nykymuotoinen Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK syntyi vuonna 2010, kun Pirkanmaan ammattikorkeakoulu ja Tampereen ammattikorkeakoulu fuusioituivat (TAMK Historia 2017). TAMKin koulutustarjonta kattaa seitsemän koulutusala: kulttuuriala, liiketalous, tekniikka, luonnonvara-ala, sosiaali- ja terveysala, matkailu- ja ravitsemisala sekä humanistinen ala. Näihin sisältyy 17 AMK-tutkintonimikettä ja 15 YAMK-tutkintonimikettä. (TAMK Koulutustarjonta 2017.) TAMKilla on neljä kampusta Tampereella: Kauppi, Mediapolis, Proakatemia ja Musiikkiakatemia. Lisäksi monimuotototeutuksia tarjotaan Ikaalisissa, Virroilla ja Mänttä-Vilppulassa. (TAMK Kampukset 2017.)

TAMKissa opiskelee vuosittain noin 13 000 opiskelijaa, joista tutkinto-opiskelijoita on noin 10 000. Vuonna 2016 ensisijaisia hakijoita aloituspaikkaa kohden oli kevään yhteishaussa 4,9 ja syksyn yhteishaussa 4,6. TAMKia voidaan näin ollen pitää vetovoimaisena ammattikorkeakouluna. (TAMK Vuosikatsaus 2016 Avainluvut.) TAMKin omistajista suurin on Tampereen kaupunki 87 prosentin omistusosuudella (TAMK Organisaatio 2017). TAMKin visio 2020 on tarjota parasta ammatillista korkeakoulutusta Suomesta maailmalle. TAMKin arvot ovat yhteisöllisyys, yksilön ja erilaisuuden kunnioittaminen, kestävä kehitys sekä osaamisen ja yrittämisen arvostaminen. (TAMK Vuosikatsaus 2016 Strategia.)

TAMK on osa Tampere3-hanketta, jossa yhteistyössä Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston kanssa luodaan uudenlaista korkeakouluyhteisöä. Tavoitteena on yhdistää monialainen osaaminen. Syksyllä 2016 on jo aloitettu ristiinopiskelupalvelu, jonka myötä opiskelijoilla on ollut mahdollisuus suorittaa opintojaksoja kaikista kolmesta korkeakoulusta. Varsinainen toiminta käynnistyy vuoden 2019 alussa. (TAMK Vuosikatsaus 2016 Strategia.)

3.2 Liiketalouden koulutus

TAMKin liiketalouden koulutusta järjestetään päivä- ja monimuotototeutuksena Tampereella sekä monimuotototeutuksena Ikaalisissa, Mänttä-Vilppulassa ja Virroilla. Liiketalouden opintojen sisältö ja rakenne eroavat toisistaan paitsi päivä- ja monimuotototeutusten välillä, hieman myös päivätoteutuksen eri suuntautumispolkujen kesken. Kaikkien päivä- ja monimuotototeutusten opintojen rakenne on suunniteltu siten, että lukuvuodessa suoritetaan 60 opintopistettä ja lukukauden aikana 30 opintopistettä (TAMK Liiketalous opinto-opas 2017).

3.2.1 Päivätoteutuksen opintojen rakenne

Päiväopintoina on liiketaloudessa mahdollista opiskella taloushallintoa, markkinointia ja myyntiä, kansanvälistä kauppaa, projektijohtamista sekä juridiikkaa omina suuntautumispolkuinaan. Lisäksi on Proakatemiassa järjestettävä yrittäjyyden koulutus ja englanninkielinen International Business -koulutus. Ensimmäisen vuoden opinnot ovat kaikille samat International Business -opiskelijoita lukuun ottamatta, jotka opiskelevat eri opetussuunnitelman mukaan jo ensimmäisestä vuodesta alkaen. Ensimmäisen vuoden opintoihin kuuluu mm. oppiyritystoimintaa, jonka avulla harjoitellaan opiskeltuja yritystoiminnan perusteita käytännössä sekä työelämätaitojen opiskelua valmennusryhmissä valmentajan johdolla. Ensimmäisen vuoden jälkeen on mahdollista painottaa opintojaan valitsemaansa liiketalouden osa-alueeseen. Vaikka suuntautumispolut eroavat hieman toisistaan, on niillä kuitenkin siltä osin samanlainen rakenne, että ne jakautuvat perus- ja ammattiopintoihin, vapaasti valittaviin opintoihin, harjoitteluun ja opinnäytetyöhön. Perusopinnot rakentuvat vahvasti erikokoisille opiskelumoduuleille, jotka pitävät sisällään monta suoritettavaa osa-aluetta. Tukena opinnoissa on valmentajana toimiva opettaja sekä opiskelijoista koostuva valmennusryhmä. Opiskelijoilla on lisäksi mahdollisuus asioida esimerkiksi opinto-ohjaajan ja opintojaksoista vastaavien opettajien kanssa opintoihin liittyen. (TAMK Liiketalous Opinto-opas 2017; TAMK AMK-tutkinnot 2018.)

3.2.2 Monimuotototeutuksen opintojen rakenne

Monimuoto-opintojen rakenne on liiketalouden päiväopintoja vastaava siltä osin, että ne rakentuvat perus- ja ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä. Monimuoto-opinnot sisältävät lähi- ja etätyöskentelyä ja mahdollistavat

kokopäivätyöskentelyn opintojen ohella Harjoittelu on mahdollista suorittaa omassa työssä, jos työskentelee tradenomikoulutusta vastaavissa tehtävissä. Erilaiset projektit ja opinnäytetyö on myös mahdollista kytkeä osaksi omia työtehtäviä. Monimuoto-opiskelijoita on tällä hetkellä Ikaalisissa, Tampereella, Mänttä-Vilppulassa sekä Virroilla. Tampereella järjestettävässä myyntiosaamisen koulutuksessa on käytössä päiväopintoja vastaava valmentajamalli, muissa koulutuksissa tukena on opettajatuutori. Opiskelijoilla on lisäksi mahdollisuus asioida esimerkiksi opinto-ohjaajan ja opintojaksoista vastaavien opettajien kanssa opintoihin liittyen. Myös monimuoto-opinnoissa opinnot rakentuvat opiskelumoduulien ympärille. (TAMK Liiketalous Opinto-opas 2017; TAMK AMK-tutkinnot 2018.)

4 AMMATTIKORKEAKOULU TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Suomessa on 25 ammattikorkeakoulua, joilla on toimintaa noin 60 eri paikkakunnalla. Ammattikorkeakouluista 23 toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisina sekä lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu sisäministeriön alaisena ja Ahvenanmaalla vielä Högskolan på Åland (Ammattikorkeakoulut 2017). Seuraavassa kuvataan niitä tekijöitä, jotka asettavat reunaehdot ammattikorkeakoulujen toiminnalle.

4.1 Lainsäädäntö ja ohjaus

Ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaan ammattikorkeakoulun tehtävä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Lisäksi painotetaan tutkimustoiminnan, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä taiteellisen toiminnan merkitystä. Ammattikorkeakoulun tulee myös edistää elinikäistä oppimista.

Ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelevät erilaiset ammattikorkeakouluja koskevat lait ja asetukset. Ammattikorkeakouluja koskevia säädöksiä on ammattikorkeakouulaissa, valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista, valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakoulujen toiminnasta perittävistä maksuista, laissa opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä sekä asetuksessa korkeakoulututkintojen järjestelmästä. Lisäksi rahoituksesta säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä. (Korkeakoulutusta ja tutkimusta koskeva lainsäädäntö 2017.)

Ammattikorkeakoulujen ohjauksen keskeisiä osia ovat lainsäädäntöohjaus, rahoitusohjaus, informaatio-ohjaus, sopimus- ja palautemenettely, korkeakouluvierailut ja arvioinnit. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa ammattikorkeakoulujen lakisääteisten tehtävien toiminnan ohjauksesta, rahoituksesta ja toiminnan seurannasta. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 20.) Opetus- ja kulttuuriministeriö toimii vuorovaikutuksessa ammattikorkeakoulujen kanssa. Nelivuotisen sopimuskauden alussa käydään neuvottelut, joissa sovitaan muun muassa korkeakoulun tavoitteet, keskeiset toimenpiteet, tutkintotavoitteet ja niiden perusteella kohdennettavat määrärahat sekä raportointi tavoitteiden toteutumisesta. (Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja

sopimukset 2017.) Ammattikorkeakoulut ovat autonomisia eli vastaavat itsenäisesti toiminnastaan ja taloudestaan (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 20; Korkeakoulu- ja tiedepolitiikka ja sen kehittäminen 2017).

4.2 Rahoitus

Viime vuosina on asteittain toteutettu ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiin vaikuttava ammattikorkeakoulu-uudistus. Ensin otettiin käyttöön uusi rahoitusmalli vuoden 2014 alusta. Seuraavana vuonna uudistettiin ammattikorkeakoululaki. Uudessa laissa säädetään muun muassa, että ammattikorkeakoulut toimivat osakeyhtiömuotoisina ja valtio vastaa niiden perusrahoituksesta. Vuoden 2017 alusta otettiin käyttöön jälleen uusi rahoitusmalli, joka eroaa hieman aiemmasta mallista. Uusi rahoitusmalli korostaa laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Rahoitus määräytyy pääasiassa suoritettujen tutkintojen, opintoprosessien laadun ja tehokkuuden, vaikuttavuutta mittaavien tekijöiden kuten työllistymisen ja TKI-toiminnan perusteella. Perusrahoitus jaetaan yhtenä kokonaisuutena, ammattikorkeakoulun sisäinen päätöksenteko jakaa sen edelleen eri aloille tai toimintoille. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 10.) Perusrahoituksen lisäksi korkeakoulut saavat myös niin sanottua ulkopuolista rahoitusta esimerkiksi Suomen Akatemialta, TEKES:ltä, säätiöiltä, yrityksiltä sekä Euroopan Unionilta ja muista kansainvälisistä lähteistä (Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja sopimukset 2017).

Suomessa käytössä oleva ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli on voimakkaasti tulospäristeinen. Vuonna 2015 käytössä olleessa mallissa rahoituksesta 97,5 prosenttia oli tulospäristeistä. Samaan aikaan esimerkiksi Tanskassa oli käytössä malli, jossa rahoitus oli 60 prosenttisesti ja Skotlannissa 85 prosenttisesti tulospäristeinen. Toisaalta Itävallassa oli käytössä lähes 100 prosenttisesti tulospäristeinen malli. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 13.)

Rahoitusmallien tarkoituksena on vahvistaa korkeakoulujen toiminnan laatua, vaikuttavuutta ja tuottavuutta (Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja sopimukset 2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön rooli on kannustaa korkeakouluja rahoitusmalleilla kohti vahvempaa laatua, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja kansainvälisyyttä sekä tuottaa tilastointi- ja ennakkoinfotointia ja antaa palautetta, jossa se osoittaa ongelmakohtia. Tarkoituksena on jakaa perusrahoitus siten, että keskimääräistä tuloksellisemmat, tehokkaammat ja

vaikuttavammat ammattikorkeakoulut hyötyvät. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 10, 20.)

Valtionrahoitukseen liittyy erilaisia ohjausmekanismeja, joiden perusteena on rahoituksen kohdentuminen tarkoituksenmukaisella ja yhteiskuntaa parhaiten hyödyttävällä tavalla. Rahoitusmalli on yksi osa ohjauksen kokonaisuutta (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 19). Ammattikorkeakoulun tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle sovitut tiedot seurannan ja arvioinnin toteutumiseksi (Ammattikorkeakoululaki 932/2014).

5 AMMATTIKORKEAKOULUJEN RAHOITUSMALLI

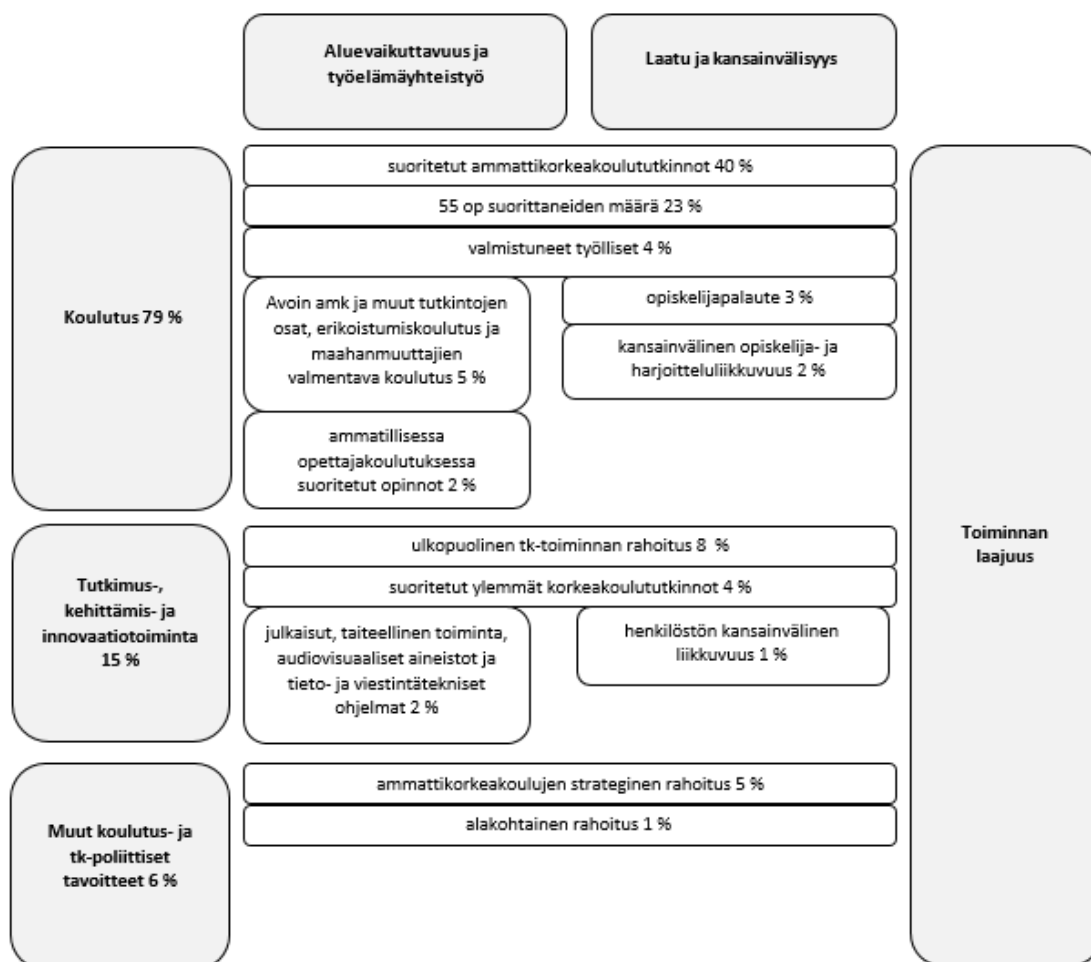
Tässä luvussa kuvataan ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli, jonka perusteella valtionrahoitus määräytyy. Malli esitellään ensin yleisellä tasolla. Tämän jälkeen avataan tarkemmin rahoituksen rakentuminen eri osa-alueista ja niiden keskinäiset painotuserot.

5.1 Laskennallisesta rahoituksesta tuloksellisuuteen

Aiemmin ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli perustui laskennallisiin tekijöihin kuten esimerkiksi opiskelijamääriin, joiden perusteella rahoitus määräytyi. Vuonna 2014 voimaan tullut rahoitusmalli siirtyi laskennallisesta rahoitusmekanismista lähes kokonaan tuloksellisuuteen perustuvaan mekanismiin. (Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja sopimukset 2017.) Nykyinen vuonna 2017 käyttöön otettu rahoitusmalli on edellisen kaltainen, mutta siihen on tehty muutamia muutoksia.

Vuonna 2014 säädetty ammattikorkeakoululaki määrittää perusteet ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukselle. Rahoitusta täsmennetään valtion asetuksessa ammattikorkeakouluista sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä. Ammattikorkeakouluille myönnetään rahoitusta valtion talousarvion puitteissa. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014.) Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa kyseisen rahoituksen ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin mukaisesti (Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja sopimukset 2017).

Perusrahoituksen määrärahat jaetaan ammattikorkeakoulujen kesken koulutuksen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan suoritteiden perusteella. Lisäksi on strategiaperusteinen rahoitusosuus, josta sovitaan ministeriön ja ammattikorkeakoulun kesken. (Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja sopimukset 2017.) Mallin keskeisenä tavoitteena on kannustaa koulutuksen ja TKI-toiminnan laadun nostamiseen. Malli korostaa korkeakoulun kokonaisvaltaista tuloksellista toimintaa ja sitä on kehitetty yhä enemmän laatua korostavaan suuntaan. Tavoitteena on ollut selkeä ja läpinäkyvä rahoitusmalli. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 11, 21.)

KUVIO 1. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli vuodesta 2017 alkaen (Opetus- ja kulttuuriministeriö, muokattu)

Kuviossa 1 nähtävästä ammattikorkeakoulujen rahoitusmallista käy ilmi, että perusrahoituksesta 94 prosenttia määräytyy toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella. Tämän lisäksi 6 prosenttia määräytyy muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämispolitiikan tavoitteiden perusteella. Toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella määräytyvä rahoitus jakaantuu koulutuksen perusteella myönnettävään rahoitukseen, joka on 79 prosenttia perusrahoituksesta sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvään rahoitukseen, joka on 15 prosenttia koko perusrahoituksesta. Muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämispolitiikan tavoitteiden perusteella määräytyvä osuus jakautuu strategiaperusteiseen rahoitusosuuteen, joka on 5 prosenttia koko perusrahoituksesta ja alakohtaiseen rahoitusosuuteen, joka on 1 prosentti koko perusrahoituksesta. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.)

5.2 Toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus

5.2.1 Koulutus

Koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu kalenterivuonna suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin (40 %) lukuvuodessa suoritettuihin opintopisteisiin (23 %) sekä avoimessa ammattikorkeakoulussa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa, korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden määrä (5 %). Lisäksi huomioidaan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen (4 %). Yrittäjiksi työllistyneet kerrotaan tässä laskentakriteerissä kahdella. Myös opiskelijapalaute (3 %), opiskelija- ja harjoittelijavaihdossa suoritettut opintopisteet (2 %) sekä ammatillisen opettajakoulutuksen suorittaneiden määrä (2 %) huomioidaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä 814/2016; Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.)

5.2.2 Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta

Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ulkopuoliseen rahoitukseen (8 %) kalenterivuonna suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin (4 %), henkilöstön kansainväliseen liikkuvuuteen (1 %) sekä julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärään (2 %). (Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä 814/2016.)

5.3 Muut koulutuspoliittiset sekä tutkimus- ja kehittämispoliittiset tavoitteet

5.3.1 Strateginen rahoitus

Strategiaperusteinen rahoitus perustuu kansallisiin korkeakoulu- ja tutkimuspolitiikan tavoitteisiin sekä niihin kytkeytyviin ammattikorkeakoulujen keskeisiin strategiaan päätök-

siin ammattikorkeakoulun tehtävän, profiilin ja vahvuusalojen tukemiseksi ja uudistamiseksi. Rahoitusosuuden kohdentamisessa otetaan huomioon työelämään siirtymisen nopeuttaminen, tutkimus-, oppimis- ja innovaatiotoiminnan ympäristöjen kehittäminen, osaamisen hyödyntäminen, ammattikorkeakoulun toiminnan yhteiskunnallinen vaikutavuus, alueellisten ja alakohtaisten osaamiskeskittymien luominen ammattikorkeakoulun oman profiilin mukaisesti sekä rakenteiden ja toimintatapojen uudistaminen. Strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovitaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen välillä. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.)

5.3.2 Alakohtainen rahoitus

Alakohtaista rahoitusosuutta saavat ne ammattikorkeakoulut, joissa voi opiskella yhtä tai useampaa valtioneuvoston asetuksessa mainittua tutkintoa. Kyseisiä aloja ovat humanistinen ala, kulttuuriala, merenkulku sekä tekniikan ala palo- ja pelastusalan osalta. Rahoitusosuus perustuu kalenterivuonna suoritettujen tutkintojen määrään. Kattava lista tutkintonimikkeistä löytyy valtioneuvoston ammattikorkeakouluasetuksesta. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.)

6 OPINTOJEN ETENEMINEN

6.1 Tehokkuus – mittarina 55 opintopistettä

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa 55 opintopistettä -rahoitustekijä mittaa opintojen tehokkuutta. Laskentakriteeri perustuu siihen, kuinka moni opiskelijoista suorittaa lukuvuoden aikana vähintään 55 opintopistettä. Aiemmassa rahoitusmallissa kyseiseen laskentatapaan kohdistettiin kritiikkiä, jonka myötä nyt käytössä olevaan malliin tehtiin joitakin muutoksia. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 23).

Noiden muutosten myötä kyseiseen rahoitustekijään huomioidaan kunkin vuoden osalta edellisenä syksynä läsnä olleet, jotta myös lukuvuoden aikana valmistuneiden opiskelijoiden opintopisteet tulevat huomioiduiksi. Aiemmin mukaan laskettiin ainoastaan tilastointipäivänä 20.9. kirjoilla olleet opiskelijat, jolloin edellisen lukuvuoden aikana valmistuneet jäivät huomioimatta. Muutoksia on tullut myös keväisin aloittavien opiskelijoiden osalta. Aiemmin heidän opintopisteensä jäivät huomioimatta, koska suurin osa ei yltänyt 55 opintopisteeseen yhden lukukauden aikana. Nykyiseen malliin tehtiin muutoksia siten, että keväällä aloittaneista opiskelijoista huomioidaan ne, jotka ovat suorittaneet vähintään 27 opintopistettä. Tällaiset opiskelijat huomioidaan laskennassa kertoimella 0,5. Ehkä merkittävin muutos on opintopisteiden kerryttäminen niin sanotusti pankkiin. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa opiskelija suorittaa yli 55 opintopistettä lukuvuodessa. Tällöin yli menneet opintopisteet voivat hyvittää seuraavan lukuvuoden kertymää eli opiskelijan ei tarvitse seuraavana lukuvuonna suorittaa 55 opintopistettä tullakseen huomioiduksi osana rahoitustekijää. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 32.) Tarkastelujakso on lukuvuosi 1.8.- 31.7. (Opetushallinnon tietopalvelu Vipunen 2017).

Vuosittaisen laskennan perusteena käytetään VIRTAtietovarannosta tuotettavia tietoja (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 32). Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon VIRTa-opintotietopalvelussa korkeakoulut säilyttävät tietoja muun muassa opiskelijoiden suorittamista korkeakoulututkinnoista, opintosuorituksista ja niiden arvosanoista, opiskeluoikeuksista, lukukausi-ilmoittautumisista sekä kansainvälisestä liikkuvuudesta. (VIRTa-opintotietopalvelu 2017.) Tiedot poimitaan vuosittain lokakuun 20. päivä (Opetushallinnon tietopalvelu Vipunen 2017).

Tarkasteltaessa kyseistä 55 opintopistettä -mittaria, on todettu opintojen tehokkuudessa kehitystä. Vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrä on noussut 37 prosentista 46 prosenttiin vuosien 2010–2014 välillä. Tämän katsotaan kertovan ammattikorkeakoulujen opintoprosessien terävöitymistä, opinto-ohjauksen ja opiskelijoille tarjottavien opintokokonaisuuksien lisääntymisestä. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 32.)

6.2 Liiketalouden koulutuksen näkökulma 55 opintopistettä -mittariin

Tätä opinnäytetyötä varten haastateltiin sähköpostitse TAMKin liiketalouden opinto-ohjaaja Paula Lammista nykyisestä ammattikorkeakoulurahoituksesta ja 55 opintopistettä -laskentakriteeristä, jotta saataisiin käsitys siitä, millainen koulutusohjelman näkemys asiaan on. Kysyttäessä ajatuksia käytössä olevasta rahoitusmallista, Lamminen (2018) vastasi, että hänen mielestään lähtökohtaisesti mallit mittaavat ja painottavat keskeisiä asioita, kuten valmistumista ja opintojen edistymistä. Ongelmalliseksi hän kertoi kokevansa rahoitusmallien kriteerien eroavaisuuden KELAn opintorahaan ja -lainaan eli opintotukeen liittyvän kriteeristön kanssa. Tällä hän viittasi oletettavasti esimerkiksi siihen, että KELAn opintopistekertymävaatimus on opintotukeen liittyen tukikuukautta kohti vähintään 5 opintopistettä ja lukuvuotta kohti vähintään 20 opintopistettä. Jos opiskelija saa opintorahaa esimerkiksi koko lukuvuodelta lukuun ottamatta kesäkuukausia eli syys-toukokuun ajalta, on hänen opintojensa edistytävä 45 opintopistettä tuona aikana. (Opintojen edistymisen seuranta 2017.)

Toisen näkökulman asiaan tuo Koulutusrahaston myöntämä aikuiskoulutustuki, jonka avulla jo työelämässä olleilla on mahdollisuus saada tukea päätoimisiin opintoihinsa opintovapaan ajaksi. Aikuiskoulutustuen opintojen edistymisen vaatimus on 3 opintopistettä kuukaudessa, joka eroaa myös sekä KELAn että ammattikorkeakoulurahoituksen kriteereistä. (Aikuiskoulutustuki 2018.) Lammisen (2018) mukaan näistä eroavista kriteereistä seuraa, että opiskelijoita on vaikea sitouttaa tavoitteisiin. Hän mainitsi myös teknisten seikkojen merkityksen. Esimerkiksi osasuoritusten puuttuminen laskennasta on aiheuttanut sen, että paljon pisteitä on jäänyt kertymättä.

Kysyttäessä opintopisteiden kertymisen avaintekijöitä, Lamminen (2018) nostaa esiin juuri osasuoritusten huomioimisen rahoituksessa, KELAn seurannassa nämä hänen mukaansa jo huomioidaan. Hän arvioi, että TAMKin liiketalouden osalta osasuoritusten huomioinnista olisi hyötyä suurten, 10–15 opintopisteen, opintojaksojen vuoksi. Lammisen (2018) mukaan olisi lisäksi tärkeä kasvattaa opiskelijoiden ymmärrystä siitä, että myös heillä on mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaedellytyksiin. Hän mainitsee myös, että tarvitaan joustoa opintojen suorittamisen mahdollistamiseksi esimerkiksi etsimällä vaihtoehtoisia suoritustapoja. Jäykkä uusintatenttijärjestelmä tai tiukat rajoitukset suoritustavoissa ovat hänen mukaansa haitaksi opintopisteiden kertymiselle. Lamminen (2018) nostaa esiin ajatuksen mahdollisesta palkitsemisesta tavoitteen täytyessä, jotta yhä useampi opiskelija saisi suoritettua lukuvuoden aikana vähintään 55 opintopistettä.

6.3 Käsitteistä

Opintojen kulusta puhuttaessa käytetään monenlaisia käsitteitä: muun muassa opintojen eteneminen, edistyminen, hidastuminen, pitkittyminen ja keskeyttäminen. Kyseiset käsitteet kuvaavat kaikki opintojen kulkua, mutta eri tavoin. Opintojen etenemistä tai edistymistä ei itsessään käytetä avainkäsitteinä juurikaan, vaan ne määrittyvät vastakohdan kautta: puhutaan esimerkiksi opintojen hidastumisesta ja pitkittymisestä. Eteneminen tai edistyminen nähdään tilana, jossa eri tahoilta määritetyt tavoitteet on saavutettu. Tämä tavoite on yleensä numeroiden tai määräaikojen muodossa, se määritellään opintopisteiden määränä tai valmistumisen tavoiteaikana esimerkiksi Kelan tai lainsäädännön taholta.

Käsitteitä on käytetty 2000-luvun tutkimuksessa vaihdellen. Esimerkiksi Liimatainen ym. (2011) ovat tutkimuksessaan määritelleet opinnot pitkittyneet -nimiseen ryhmään sellaiset ammattikorkeakouluopiskelijat, joiden opintopistekertymä oli alle 22,5 opintopistettä lukukautta kohti ja jotka olivat opiskelleet 2–10 lukukautta. Kalima (2011) taas on omassa tutkimuksessaan määritellyt opinnoissaan pitkittyneiksi opiskelijoiksi ne, jotka ovat ylittäneet opintoihin varatun normiajan yhdellä tai kahdella vuodella. Salonen-Pitkänen (2014) puolestaan on määritellyt yliajalla opiskelevat opinnoissaan viivästyneiksi. Kunkin tutkinnon laajuus määrittelee niin sanotun normiajan opintojen suorittamiselle, esimerkiksi liiketalouden 210 opintopisteen tutkinnossa se on 3,5 vuotta (Tutkintosääntö TAMK 2017). Normiajan ylittäneistä puhutaan usein yliajalla opiskelevina. Hailikari & Parpala (2014) ovat tutkineet yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia opintojen etenemistä

hidastavista ja edistäväistä tekijöistä ja asennoitumisesta oppimiseen sekä näiden vaikutusta opintojen etenemiseen. He määrittelivät hitaasti etenevien ryhmään sellaiset opiskelijat, joille oli kertynyt alle 46 opintopistettä ja nopeasti etenevien ryhmään ne opiskelijat, joille kertyi yli 62 opintopistettä.

Koska tässä tutkimuksessa keskiössä on yhden lukuvuoden aikana suoritettut opintopisteet ja sen avulla opintojen edistymisen mittaaminen, varsinaisesta opintojen pitkittymisestä tai viivästymisestä ei nähdäkseni voida vielä puhua. Tämän tutkimuksen kontekstissa, kun kyse on yhden lukuvuoden aikana kertyneistä opintopisteistä, käytän mieluummin käsitettä opintojen hidastuminen ja sen vastakohtana opintojen eteneminen. Kela käyttää opintojen kulusta puhuttaessa käsitettä opintojen edistymisen (Opintojen edistymisen seuranta 2017). En näe näillä kahdella käsitteellä, etenemisellä ja edistymisellä, merkittävää eroa. Myös Kielitoimiston sanakirja käyttää sanoja toistensa synonyymeinä (Kielitoimiston sanakirja 2017). Mielestäni hidastuminen kuvaa paremmin hetkellistä, yhden lukuvuoden tilannetta, kun taas pitkittymisessä kyse on pidemmän aikavälin tavoitteista jäämisestä. Tämä siksi, että opintopisteiden kertyminen voi vaihdella lukuvuosien välillä ja opiskelija voi silti suorittaa opintonsa niihin varatussa normiajassa.

Tämä työ käsittelee opintojen etenemistä nimenomaan rahoituksellisesta näkökulmasta. Näin ollen 55 opintopisteen tavoitteesta jäämistä kuvataan käsitteellä opintojen hidastuminen. Yksittäisen opiskelijan näkökulmasta tarkasteltuna ei kyseisestä tavoitteesta jääminen merkitse välttämättä opintojen hidastumista koko opiskeluaikaa tarkasteltaessa, mutta rahoituksen kannalta se on merkittävä seikka. Vastaavasti vähintään 55 opintopistettä suorittaminen tarkoittaa tässä työssä opintojen etenemistä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

6.4 Opintojen etenemisen yhteiskunnallinen merkitys

Suomen taloutta ovat viime vuosina koetelleet samanaikaisesti suhdanneluontoiset ja tuotantorakenteen rakenteen muutoksen liittyvät ongelmat sekä väestön ikääntymisestä seuraavat pitkän aikavälin kestävyysongelmat. Työllisyysaste on kehittynyt heikosti ja on ennakoitu suomalaisten koulutustason pysähtymistä nykyiselle tasolle. (Suomi osaamisen kasvu-uralle 2015, 11.) Kyseiset tekijät asettavat paineita muun muassa opintoaikojen lyhentämiselle, jotta valmistuneet siirtyisivät mahdollisimman nopeasti työelämään. Lisäksi on tarpeen muun muassa aikuiskoulutuksella vahvistaa nykyisen työikäisen väestön

osaamista ja hyödyntää maahanmuuttajien osaaminen. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 16.) Jo aiemmin 2000-luvulla on ryhdytty toteuttamaan useita tutkimus- ja kehittämishankkeita tavoiteltaessa opintoaikojen lyhentämistä (Huhtanen 2012, 39).

Nopeampaan työelämään siirtymiseen tavoitteena ovat pidemmät työurat ja joustavat opintopolut. Tavoitteena on, että nuoret siirtyvät nopeammin jatko-opintoihin ja joustavat opintopolut helpottavat opintojen suorittamista loppuun sekä työnteon ja opiskelun yhteensovittamista. Tavoitteisiin pyritään mm. sujuvoittamalla korkeakouluopintoja mahdollistamalla ympärivuotinen opiskelu ja parantamalla aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista sekä kehittämällä digitaalisia oppimisympäristöjä ja verkko-opetustarjontaa palvelemaan opintojen sujuvoittamista. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 17–18.)

Julkinen talous koostuu valtiosta, paikallishallinnosta ja sosiaaliturvarahastoista. Valtiovarainministeriön katsauksen (2017, 59) mukaan julkinen talous jää edelleen lähivuosina alijäämäiseksi vaikka Suomen talouden ennustetaan kasvavan. Tämä johtuu julkisen talouden rakenteellisista ongelmista ja väestön ikääntymisen aiheuttamasta taloudellisesta epätasapainosta. Koska ammattikorkeakoulut saavat rahoituksena valtion talousarvion puitteissa, lienee todennäköistä, että rahoituksen määrä ei ole näin ollen lähivuosinakaan kasvussa.

Vaikka vaikuttavuutta tarkastellaan korkeakoulun tasolla, on tärkeää luoda toimintaan yksilöitä vaikuttavuuteen ja tehokkaaseen työtapaan kannustavia toimintamalleja ja kannustimia. Vaikuttavuus lähtee yksittäisen työntekijän, opettajan ja tutkijan ajankäytöstä ja työpanoksesta. Yksi korkeakoulujen merkittävimmistä vaikuttavuuden muodoista on valmistuneiden työmarkkinoille tuoma osaaminen, joka on korkeakoulun tuottamaa. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen 2015, 25–26.) On hyvä huomioida, että vaikka korkeakoulut omalla toiminnallaan tuottavatkin osaamisen, jonka opiskelijat omaksuvat, on myös opiskelijoilla merkittävä osa tuossa prosessissa. He eivät niinkään passiivisesti ota vastaan tuota osaamista vaan myös muokkaavat oppimaansa omien kokemustensa pohjalta. Näin ollen vaikuttavuudesta puhuttaessa olisi oleellista huomioida myös yksittäisen opiskelijan työpanoksen merkitys.

6.5 Aiemmin tehty tutkimus opintojen kulusta

Opintojen viivästymistä, pitkittymistä ja keskeytymistä korkeakouluissa on tutkittu melko laajasti. Myös nimenomaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen pitkittymistä ja keskeytymistä on tutkittu jonkin verran. Useimmiten kohderyhmänä opintojen pitkittymistä tutkittaessa ovat olleet niin sanotut yliajalla opiskelevat. Kaliman (2011, 17) mukaan opintojen keskeyttämisestä on kansainvälisesti ja Suomessa tutkittu enemmän kuin opintojen pitkittymistä. Hän kuvaa väitöskirjassaan vuosina 2002–2007 Helsingin ammattikorkeakoulussa opintonsa keskeyttäneiden ja opinnoissaan viivästyneiden näkemyksiä. Tutkimus on toteutettu pitkittäisasetelmana ja siinä on käytetty sekä laadullista että määrällistä tutkimusmenetelmää.

Salonen-Pitkänen (2014) on kehittämistyössään tutkinut laadullisin menetelmin opinnoissaan selvästi viivästyneitä opiskelijoita Mikkelin ammattikorkeakoulussa. Myös Vihuri (2011) on kehittämistyössään tutkinut yliajalla opiskelevien opiskelijoiden näkemyksiä. Tutkimus on toteutettu TAMKin Ikaalisten toimipisteessä määrällisenä tutkimuksena. Mustonen & Annala (2012) ovat tutkineet myös TAMKin yliaikaisia opiskelijoita. Heidän tutkimuksessaan koottiin vertaistukeen perustuva pilottiryhmä, jonka tavoitteena oli tukea opiskelijoita opintojen loppuunsaattamisessa. Liimatainen ym. (2011) ovat tutkineet opinnoissaan pitkittyneitä korkeakouluopiskelijoita. Kohderyhmänä olivat opiskelijat, joiden vuosittainen opintopistekertymä on vähäinen ja opiskelijoita, joilta puuttuu tutkinnosta opinnäytetyö. Mukana oli opiskelijoita seitsemästä eri korkeakoulusta, joista neljä oli ammattikorkeakouluja. Opintojen keskeyttämisestä ja opintojen yliaikaisuudesta ammattikorkeakoulussa on tehty myös muita tutkimuksia 2000-luvulla (Laitinen & Halonen 2007; Penttilä 2008).

Muitakin näkökulmia opintojen etenemiseen on löydettävissä 2000-luvun tutkimuskirjallisuudesta. Lerkkanen (2002) on tutkinut väitöskirjassaan, millaisia ammattikorkeakoulujen ohjauspalvelujen tulisi olla. Tavoitteena oli tutkia opiskelijoiden koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haaitavia ajatuksia ja niiden yhteyttä ohjaustarpeeseen ja käytettyihin ohjauspalveluihin. Aineistona on käytetty Jyväskylän ammattikorkeakoulussa kerättyä määrällistä aineistoa sekä seuranta-aineistoa. Mannisenmäki ja Valtari (2005) ovat tutkineet korkeakouluopiskelijoiden opiskelua ja opintojen etenemistä yhdistämällä useita eri määrällisiä ja laadullisia aineistoja. Valmiiksi kerättyjen tilastoaineistojen ja julkaistujen selvitysten lisäksi on hyödynnetty muun muassa ryhmähaastatteluja

ja kirjoituskilpailuaineistoa. Kohderyhmäksi on valittu sekä ammattikorkeakoulu- että yliopisto-opiskelijoita korkeakouluista ympäri Suomen.

Myös opinnäytetöissä on tutkittu ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen etenemistä. Esimerkiksi Talvitie (2010) on tutkinut Jyväskylän yliopistossa tehdyssä pro gradu -tutkielmassaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskelu-uupumusta, opiskeluintoa ja kuormituksesta palautumista. Aineistona olivat internetkyselyllä saadut ensimmäisen ja toisen vuoden ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastaukset. Pietilä ja Viitanen (2012) ovat opinnäytetyössään tutkineet TAMK:n sosiaali- sekä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmien opiskelijoiden kokemuksia opiskelua edistävästä ja estävästä tekijöistä. Heidän tutkimuksensa on toteutettu yhdistämällä määrällistä ja laadullista tutkimusta. Tutkimuksen aineisto koostuu teemahaastatteluista ja kyselylomakevastauksista. Turula (2015) on tutkinut määrällisin menetelmin opinnäytetyössään Oulun ammattikorkeakoulun liiketalouden yksikön opiskelijoita, joiden opinnot ovat kestäneet yli tutkinolle varatun kolmen ja puolen vuoden normiajan.

Erilaiset kansalliset ja kansainväliset opiskelijakyselyt kartoittavat korkeakouluopiskelijoiden terveyttä ja toimintakykyä yleisellä tasolla ja sivuavat myös opintojen etenemistä. Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö YTHS on toteuttanut vuosina 2000, 2004, 2008, 2012 ja 2016 korkeakouluopiskelijoille suunnatun terveystutkimuksen. Vuodesta 2008 alkaen mukana ovat olleet myös ammattikorkeakouluopiskelijat. (Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016.) Tämän lisäksi Opiskelijabarometri tuottaa tietoa opiskelijoiden asemasta ja hyvinvoinnista. Uusimmassa vuonna 2014 kerätyssä aineistossa käsitellään omana kokonaisuutenaan opintojen etenemistä ja opiskelukykyä. (Opiskelijabarometri 2014.) Opiskelijoiden näkemyksiä on kartoitettu myös keväällä 2016 kerätyllä Eurostudent-tutkimusaineistolla, joka on osa kansainvälistä tutkimushanketta. Tutkimusraportissa on kuvattu korkeakouluopiskelijoiden näkemyksiä opintojen etenemisestä ja siihen liittyvistä tekijöistä. (Opiskelijatutkimus 2017.)

Tilastotieto antaa osaltaan käsityksen ammattikorkeakouluopintojen kulusta paitsi kansallisella myös yksittäisen korkeakoulun tasolla. Tilastokeskus tarjoaa koulutuksen tilastoissa tietoa muun muassa opintojen keskeyttämisestä, työnteosta opintojen ohessa sekä tutkinnon suorittamisajoista (Koulutus Tilastokeskus 2017). Opetushallinnon tietopalvelu

Vipunen tarjoaa tilastotietoa ammattikorkeakoulukoulutuksesta, muun muassa opiskelijoiden lukuvuoden aikana suorittamien opintopisteiden määrästä (Opetushallinnon tietopalvelu Vipunen 2017).

7 OPISKELUKYKY

Jo aiemmin käytössä olleen työkyky-käsitteen rinnalle on kehitetty opiskelukyvyn käsite. Opiskelukyky määritellään opiskelijan työkyvyksi. (Kunttu 2011, 34.) Opiskelukyky on yhteydessä opintojen etenemiseen sekä opiskelijan ja opiskeluyhteisön hyvinvointiin. Opiskelukyvyn tukemisen tarpeen lisääntyminen liittyy keskusteluun opintoaikojen lyhentämisestä, varhaisesta työllistymisestä ja työurien pidentämisestä. Hyvä opiskelukyky antaa pohjan tulevalle työkyvylle, sillä hyvä opiskelukyky ennakoi hyviä työelämävalmiuksia ja osaamista huolehtia omasta työkyvystään. (Kujala 2009, 6.)

Kuntun (2011, 34) mukaan opiskelukyky koostuu yksilön terveydestä ja voimavaroista, opiskelutaidoista, opetuksesta sekä opiskeluympäristöön liittyvistä tekijöistä. Opiskelukykymalli (kuviot 1 ja 2) kuvaa näitä neljää osatekijää. Omat voimavarat tarkoittavat muun muassa opiskelijan persoonallisuutta, elämäntilannetta, sosiaalisia suhteita sekä fyysistä ja psyykkistä terveydentilaa. Opiskelijan opiskelutaidot ovat paitsi opiskelutekniikka ja henkilökohtainen tapa oppia, myös esimerkiksi ajankäytön suunnittelu ja sosiaaliset taidot. Asiantunteva opetus- ja ohjaustoiminta on keskeinen opiskelukykyä rakentava tekijä. Myös opiskelijan integroituminen opiskelijayhteisöönsä on tärkeä osa opiskelukykyä. Monet opiskelustressin aiheista liittyvät tähän osatekijään, kuten tentit, opiskeltavien asioiden määrä ja vaatimukset yleisesti. Opiskeluympäristö jakautuu kolmeen: fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen ympäristöön. Fyysinen opiskeluympäristö koostuu fyysisistä opiskeluolosuhteista, opetusvälineistä ja taukotiloista. Psyykinen ja sosiaalinen ympäristö pitää sisällään muun muassa henkilökunnan ja opiskelijoiden välisen ja keskinäisen vuorovaikutuksen ja opiskeluilmapiirin. Vertaistuellalla on Kuntun (2011, 35) mukaan havaittu olevan merkitystä opiskelujen sujumisessa.

KUVIO 2. Dynaaminen opiskelukykymalli (Kunttu 2011, 34, muokattu)

Kunttu (2011, 35) kuvaa opiskelukykymallia toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jossa eri osatekijöillä on vaikutusta toisiinsa ja ne pystyvät tasapainottamaan toisiaan. Esimerkiksi puutteellisia opiskelutaitoja voidaan pyrkiä parantamaan ohjaustoimilla, jotta opiskelija löytää hänelle soveltuvat työskentelytavat. Toisaalta vaikean elämäntilanteen mukanaan tuoma kuormitus voi lieventyä hyvien opiskelutaitojen tai tukena toimivan opiskeluyhteisön myötä.

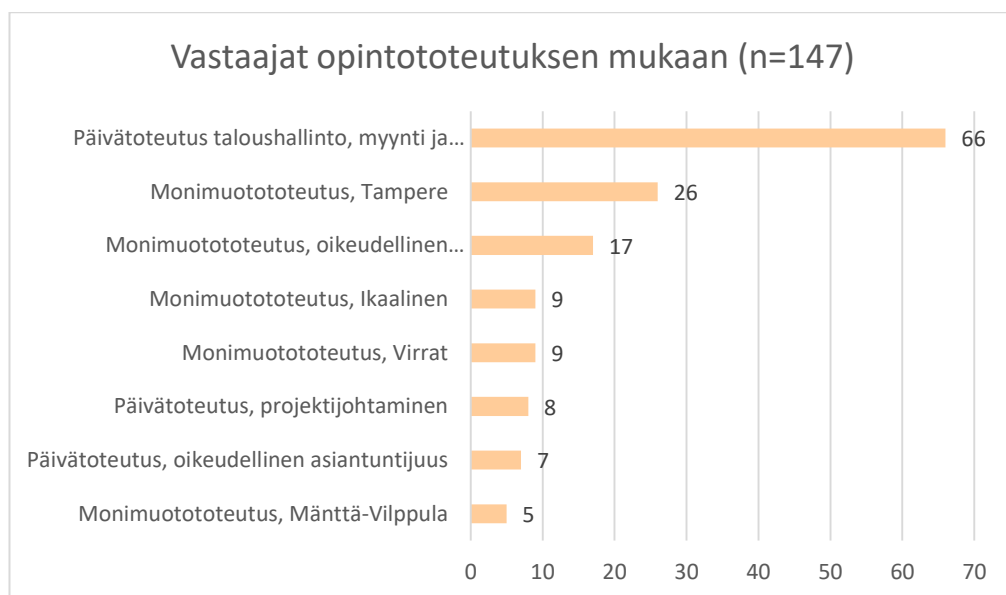
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä osassa esitellään tutkimuksen tulokset. Ristiintaulukoidessa ryhmät on käsitelty päivätoteutuksena sekä erikseen monimuotototeutuksena Tampereella ja maakunnissa. Näin on toimittu, jotta ryhmät olisivat keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien lukumäärä vaihteli huomattavasti päivätoteutuksen ja pienten maakuntien ryhmien kesken. Päivätoteutuksen ja monimuotototeutuksen ryhmät eroavat koulutuksen sisällönkin osalta toisistaan, joten oli perusteltua pyrkiä tuomaan esiin eroja niiden välillä. Kuitenkin joissakin kohdin on noussut tarve nostaa esiin yksittäisten suuntautumispolkujen välisiä eroja, jolloin tulokset on esitetty tarkemmin kunkin ryhmän osalta.

8.1 Taustatiedot

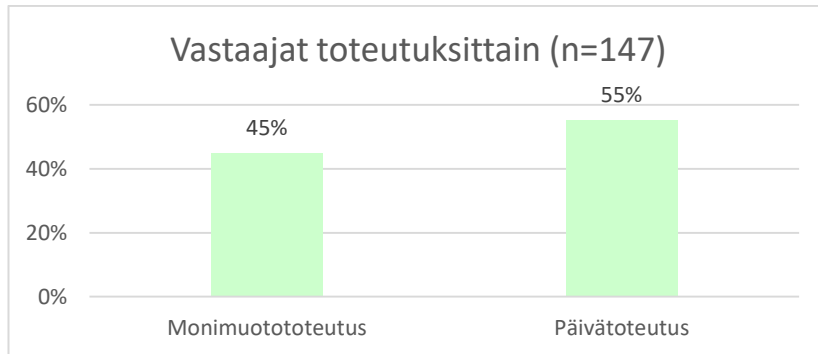
8.1.1 Opintototeutus

Vastaajia oli kaikista tavoitelluista toteutusryhmistä. Kuviosta 3 on nähtävissä, että lähes puolet (66) vastaajista opiskeli taloushallinnon, myynnin ja markkinoinnin sekä kansainvälisen liiketoiminnan päivätoteutuksessa. Noin viidesosa (26) vastaajista opiskeli monimuotototeutuksessa Tampereella. Noin joka kymmenes (17) vastaaja opiskeli oikeudellisen asiantuntijuuden monimuotototeutuksessa Tampereella. Muista toteutuksista oli vastaajia pienempiä osuuksia.

KUVIO 3. Vastaajat opintototeutuksittain

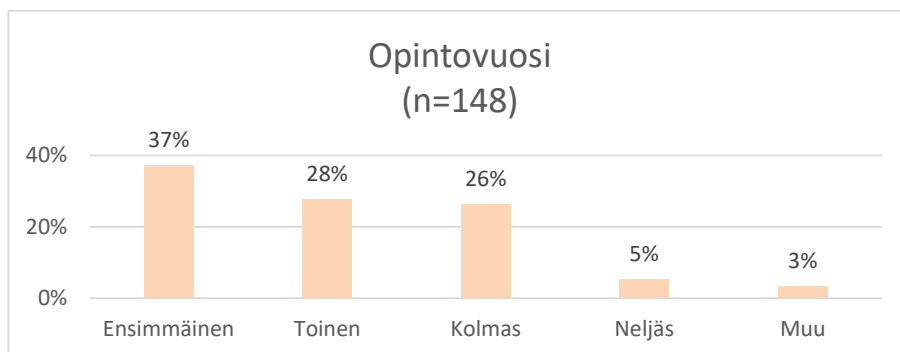
Kuviosta 4 voidaan todeta, että vastaajista hieman yli puolet (55 %) edusti päivätoteutusta ja hieman alle puolet (45 %) monimuotototeutusta.

KUVIO 4. Vastaajien jakautuminen päivä- ja monimuotototeutuksiin

8.1.2 Opintovuosi

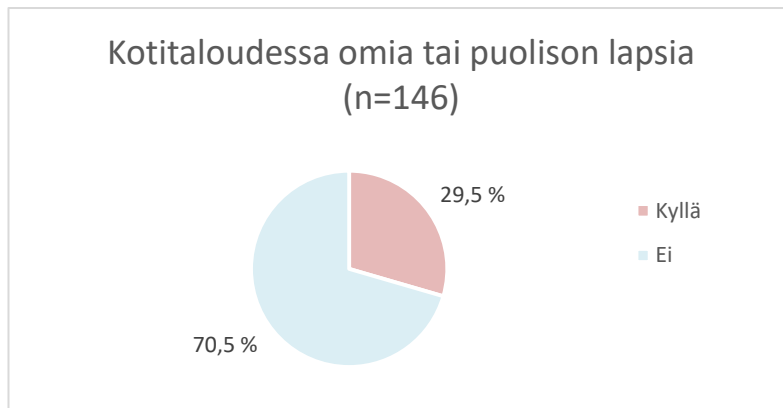
Kuviosta 5 havaitaan, että vastaajista hieman yli kolmannes (37 %) oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoita oli molempia hieman vajaa kolmannes (28 % ja 26 %). Neljännen opintovuoden opiskelijoita oli noin joka kahdeskymmenes (5 %) ja muun opintovuoden opiskelijoita hieman vähemmän (3 %).

KUVIO 5. Vastaajat opintovuoden mukaan

8.1.3 Perhe

Kuvion 6 mukaan noin kolmasosa vastaajista (29,5 %) vastaajista ilmoitti, että kotitaloudessa on omia tai puolison lapsia. Tämä jakauma selittyy suurimmaksi osin monimuoto-opiskelijoilla, sillä usein monimuoto-opintoja suoritetaan työn ohessa ja useilla on tuolloin jo perhe. Vastaavasti päivätoteutuksessa suurin osa on todennäköisesti nuoria päätoimisesti opiskelevia, joilla omaa perhettä ei vielä ole.

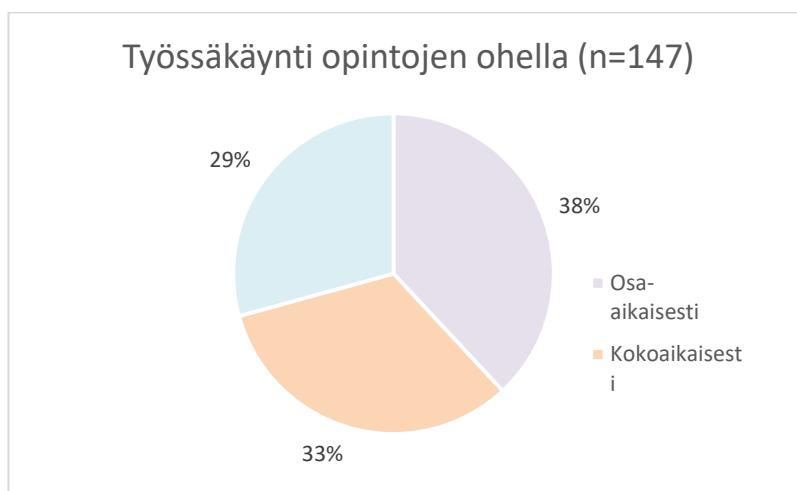
KUVIO 6. Vastaajien jakautuminen perheellisyyden mukaan

8.2 Työssäkäynti

8.2.1 Työssäkäynnin luonne

Kuviosta 7 voidaan havaita, että vastaajista hieman yli kolmannes (38 %) ilmoitti käyvänsä töissä osa-aikaisesti opintojen ohella. Tässä on huomioitu myös loma-aikoina tehtävä työ. Kolmannes (33 %) ilmoitti työskentelevänsä kokoaikaisesti opintojen ohella. Noin kolmasosa (29 %) vastaajista ilmoitti, ettei työskentele ollenkaan opintojen ohella.

Viimeisimmän Opiskelijabarometrin (Salminen 2016, 65) mukaan vuonna 2014 pää- ja sivutoimisista ammattikorkeakoulu opiskelijoista kävi töissä päätoimisesti 18 prosenttia, osa-aikaisesti 30 prosenttia ja 52 prosenttia ilmoitti, ettei käy töissä ollenkaan. Tässä tutkimuksessa saadut työssäkäyntiluvut ovat niin ollen korkeammat kuin Opiskelijabarometri-tutkimuksessa. Tämä selittyy monimuoto-opiskelijoiden korkealla vastaajamäärällä.

KUVIO 7. Vastaajien työssäkäynnin luonne

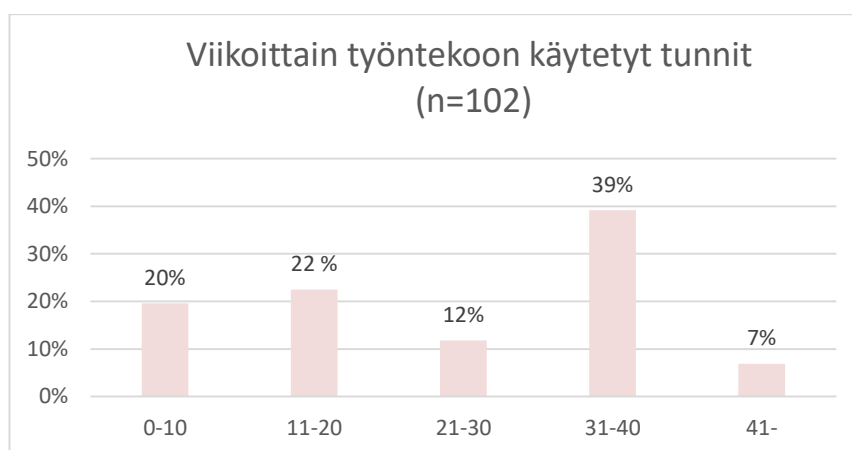
Alla olevasta taulukosta (taulukko 1) on nähtävissä, että työssäkäynnin luonne vaihtelee opintototeutuksittain. Taloushallinnon, myynnin ja markkinoinnin, kansainvälisen liiketoiminnan (14 %) sekä projektijohtamisen (13 %) päivätoteutuksissa kokoaikainen työskentely ei ole yleistä. Sen sijaan oikeudellisen asiantuntijuuden päivätoteutuksessa lähes kolmasosa (29 %) työskentelee kokoaikaisesti. Toisaalta Virroilla toimivassa monimuotototeutuksessa vastaajista ainoastaan kolmasosa (33 %) työskentelee kokoaikaisesti. Mänttä-Vilppulan monimuotototeutuksen vastaajista vajaa puolet (40 %) työskentelee kokoaikaisesti. Tampereella toimivissa monimuotototeutuksissa noin puolet vastaajista työskentelee kokopäiväisesti (53 % ja 58 %). Ikaalisten monimuotototeutuksen vastaajista valtaosa (88 %) työskentelee kokoaikaisesti.

TAULUKKO 1. Työssäkäynti opintototeutuksittain

	Päivätoteutus taloushallinto, myynti ja markkinointi, kansainvälinen liiketoiminta	Päivätoteutus, projektijohtaminen	Päivätoteutus, oikeudellinen asiantuntijuus	Monimuoto-toteutus, oikeudellinen asiantuntijuus, Tampere	Monimuoto-toteutus, Tampere	Monimuoto-toteutus, Virrat	Monimuoto-toteutus, Ikaalinen	Monimuoto-toteutus, Mänttä-Vilppula
Työskentelee osa-aikaisesti	52%	63%	43%	24%	15%	33%	0%	40%
Työskentelee kokoaikaisesti	14%	13%	29%	53%	58%	33%	88%	40%
Ei työskentele	35%	25%	29%	24%	27%	33%	13%	20%

8.2.2 Työntekoon käytetty aika

Kuviosta 8 voidaan todeta, että työssäkäyvistä vastaajista hieman yli kolmannes (39 %) käyttää viikoittain työntekoon 31–40 tuntia. Viidesosa (20 %) vastaajista työskentelee 0–10 tuntia viikossa ja lähes neljäsosa (22 %) 11–20 tuntia viikossa. Hieman yli joka kymmenes (12 %) työskentelee viikoittain 21–30 tuntia ja ainoastaan pieni osa (7 %) yli 41 tuntia viikoittain.

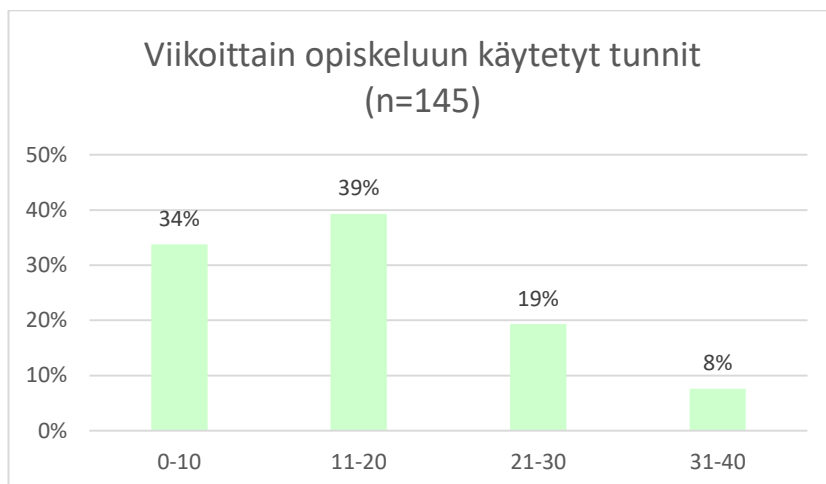
KUVIO 8. Vastaajien työntekoon käyttämä aika viikoittain

8.3 Opintojen eteneminen

8.3.1 Opiskeluun käytetty aika

Kuviossa 9 on esitetty vastaajien viikoittain opiskeluun käyttämä aika tunteita. Vastaajista yli kaksi kolmasosaa (73 %) kertoi käyttävänsä opiskeluun viikoittain aikaa 0–20 tuntia. Vastaajista noin viidesosa (19 %) kertoi käyttävänsä opiskeluun aikaa 21–30 tuntia viikoittain ja vain noin joka kymmenes 31–40 tuntia viikoittain. Eurostudent IV -tutkimuksessa ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskimääräinen opiskeluun käyttämä aika oli 34 tuntia viikossa (Ohjaus ja opintojen eteneminen 2017, 22). Siihen nähden tämän tutkimuksen tulokset ajankäytön osalta herättävät pohdintaa, sillä nyt saadut tulokset viittaavat pienempään työmäärään kuin ammattikorkeakouluopinnoissa keskimäärin. Muutamia huomioita on näin ollen hyvä tehdä saaduista tuloksista. Kyselyn vastausohje oli siltä osin puutteellinen, että siinä ei erityisesti ohjattu merkitsemään sekä itsenäiseen että ohjattuun työskentelyyn kuluvaa aikaa. Tämä on saattanut ohjata vastaajia valitsemaan

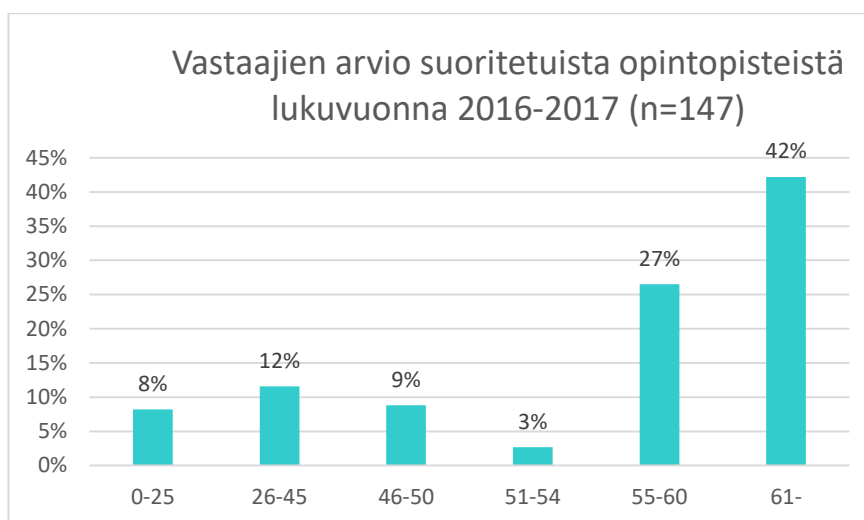
esimerkiksi jommankumman vaihtoehdon ja jättänyt siten huomioimatta kokonaistyökentelyyn kuluva ajan. Lisäksi kysely toteutettiin aivan loppukeväästä, jolloin opiskelijoilla on jo vähemmän kursseja ja opiskelutehtäviä. Näin ollen tilanne on saatettu kuvata sen hetkisten opiskelutuntien mukaan, jolloin niitä on muuta lukuvuotta vähemmän.

KUVIO 9. Vastaajien opiskeluun viikoittain käyttämä aika

8.3.2 Opintopistekertymä

Kuviossa 10 on kuvattu vastaajien itse arvioima opintopistemääränsä lukuvuodelta 2016–2017. Noin kaksi kolmasosaa (69 %) arvioi suorittavansa 55 opintopistettä tai enemmän. Näin ollen vajaa kolmasosa (31 %) arvioi jäävänsä alle 55 opintopisteen. Tilastollisesti mitattuna lukuvuoden 2016–2017 osalta liiketalouden opiskelijoista noin 57 prosenttia suoritti vähintään 55 opintopistettä (Varpa 2017). Tähän lukuun on huomioitu ainoastaan tässä tutkimuksessa mukana olleet toteutusryhmät, ei International Business -toteutusta eikä Proakatemiassa opiskelevia. Näin ollen tämän tutkimuksen vastaajien arvio on hie- man optimistisempi kuin tilastollisesti toteutunut opintopistekertymä koko liiketalouden opiskelijaryhmässä.

KUVIO 10. Vastaajien arvio opintopistekertymästä lukuvuonna 2016–2017

8.4 Opintojen etenemisen haasteet

8.4.1 Henkilökohtaiset tekijät

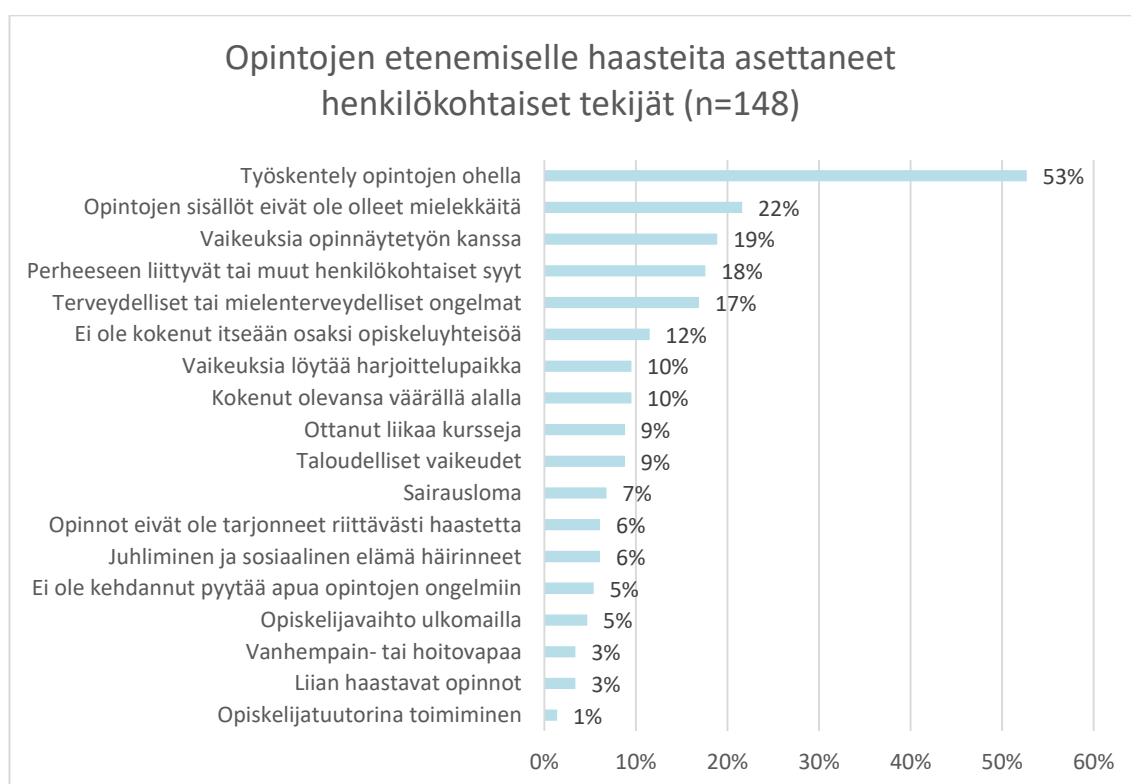
Kuviosta 11 käy ilmi, millaisia tekijöitä vastaajat nostivat esille opintojen etenemiselle haasteita asettavina. Yli puolet (53 %) kuvasi opintojen ohella työskentelyn aiheuttavan haasteita. Kun verrataan tätä lukemaa kuviossa 7 kuvattuun työssäkäynnin yleisyyteen vastaajien joukossa (71 %), voidaan todeta, että kaikki opintojen ohella työskentelevät eivät ole kokeneet työskentelyn aiheuttavan opintojen etenemiselle haasteita tai eivät ainakaan ole sitä tässä kyselyssä ilmaisseet.

Hieman yli viidesosa (22 %) vastaajista koki, että opintojen sisällöt eivät ole olleet mielekkäitä ja se on asettanut haasteita opintojen etenemiselle. Noin viidesosa ilmoitti myös, että vaikeudet opinnäytetyön kanssa (19 %) ja perheeseen liittyvät tai muut henkilökohtaiset syyt (18 %) ovat asettaneet haasteita. Terveydelliset tai mielenterveydelliset ongelmat ilmoitti haasteiksi noin joka kuudes (17 %) vastaaja.

Noin joka kymmenes vastaaja on kokenut opintojen etenemisen haasteeksi sen, että on ollut taloudellisia vaikeuksia (9 %). Tämä vaikuttaa melko pieneltä luvulta siihen nähden, että merkittävä osa opiskelijoista opiskelee opintoetuuksien turvin, jolloin toimeentulo on lähtökohtaisesti suhteellisen niukka tai vaihtoehtoisesti käy töissä opintojensa ohessa pa-

rantaakseen toimeentuloaan.. Kuitenkin alle joka kymmenes tämän tutkimuksen vastaajista koki, että taloudelliset vaikeudet asettaisivat haasteita opintojen etenemiselle. Toki tässäkin huomioitava monimuoto-opiskelijoiden vaikutus. Näin ollen voidaan todeta, että taloudelliset vaikeudet eivät ainakaan tämän tutkimuksen perusteella ole valtaosan liiketalouden opiskelijoista mielestä opintojen etenemistä hidastava seikka. Vastaavasti Eurostudent IV -tutkimuksessa noin joka viides ammattikorkeakouluopiskelija koki toimeentulon järjestämisen hidastaneen opintoja. Myös kyseisessä tutkimuksessa on ollut mukana sekä päivä- että monimuotototeutusten opiskelijoita. (Ohjaus ja opintojen eteneminen 2017, 21).

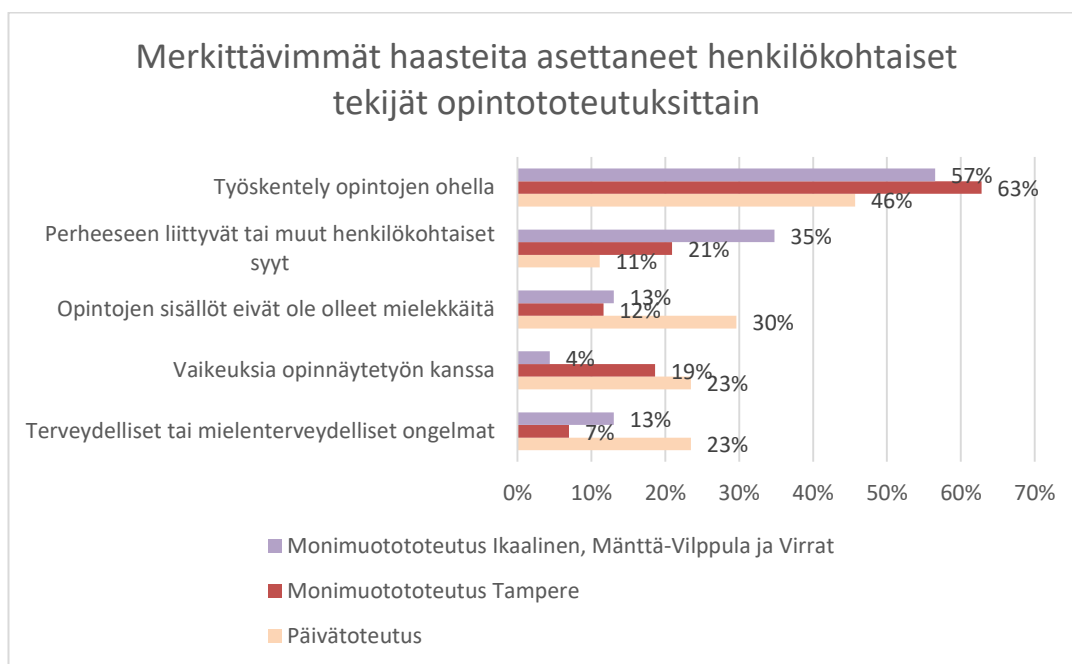
Juhliminen ja sosiaalinen elämä eivät vaikuttaisi merkittävästi häiritsevän opintojen etenemistä, sillä vain 6 prosenttia vastaajista ilmoitti sen aiheuttaneen haasteita. Tämä haastaa käsityksen opiskelijoiden vilkkaan vapaa-ajan vieton vaikutuksesta opintoihin.

KUVIO 11. Opintojen etenemiselle haasteita asettaneet henkilökohtaiset tekijät

Kuviossa 12 on esitetty viisi eniten mainittua opintojen etenemiselle haasteita asettavaa tekijää kuvattuna opintototeutuksittain. Toteutuksia on tarkasteltu siten, että päivätoteutus muodostaa oman ryhmänsä, samoin monimuotototeutus Tampereella ja monimuotototeutus maakunnissa. Työskentely opintojen ohella on koettu haasteeksi samansuunta-

sesti kussakin ryhmässä. Merkittävimmin se on koettu haasteeksi Tampereen monimuotototeutuksessa (63 %), seuraavaksi maakuntien monimuotototeutuksessa (57 %) ja vähiten päivätoteutuksessa (46 %). Tämä selittyy monimuotototeutusten korkeammalla työssäkäyntiprosentilla (taulukko 1). Perheeseen liittyvät tai muut henkilökohtaiset syyt on kokenut haasteeksi noin joka kolmas vastanneista maakuntien monimuotototeutuksessa (35 %), noin joka viides Tampereen monimuotototeutuksessa (21 %) ja vain noin joka kymmenes päivätoteutuksessa (11 %). Tässä taustaoletuksena on se, että monimuotototeutusten opiskelijoista useampi on perheellinen kuin päivätoteutuksessa, jossa nuoria on enemmän. Tällöin myös esimerkiksi perheeseen liittyvien syiden koetaan todennäköisemmin asettavan haasteita opintojen etenemiselle monimuotototeutuksessa. Yllättävän korkea, lähes neljännes (23 %), on niiden päivätoteutuksen vastaajien osuus, jotka ovat kokeneet terveydellisten tai mielenterveydellisten tekijöiden asettaneen haasteita opintojen etenemiselle. Monimuotototeutusten osalta yhtä moni ei ole vastannut kokevansa haasteita tästä syystä. Tämä kaipaasi tarkempaa tarkastelua.

KUVIO 12. Haasteita asettaneet henkilökohtaiset tekijät opintototeutuksittain

Monimuotototeutuksissa noin joka kymmenes on kokenut, että etenemiselle haasteita asettaa se, että opintojen sisällöt eivät ole mielekkäitä (maakunnat 13 % ja Tampere 12 %). Sen sijaan päivätoteutuksen opiskelijoista jopa lähes kolmasosa (30 %) on kokenut mielekkyyden puuttumisen haasteena. Tässä on selvä ero eri toteutusten välillä ja olisikin mielenkiintoista tietää mikä eron taustalla on. Alla olevasta taulukosta (taulukko 2) nähdään tarkemmin, kuinka vastaukset jakautuvat toteutusten sisällä.

TAULUKKO 2. Opintojen mielekkyyden puutteen kokeminen opintojen etenemisen haasteena kuvattuna opintototeutuksen mukaan

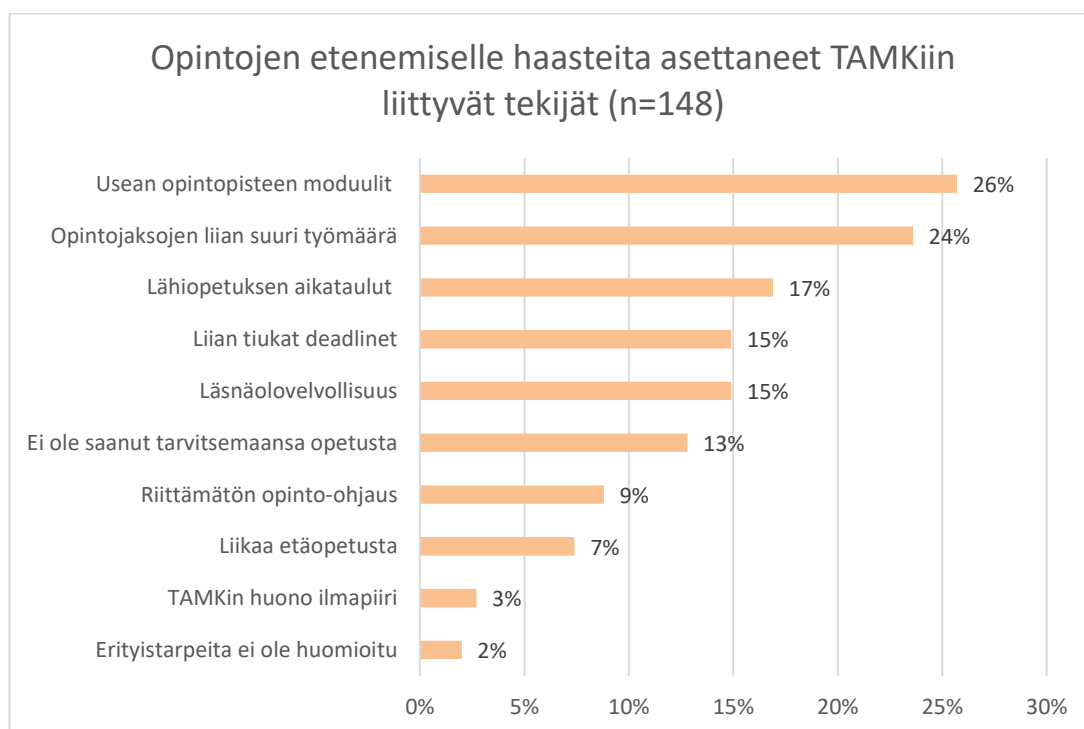
	Päivätoteutus taloushallinto, myynti ja markkinointi, kansainvälinen liiketoiminta	Päivätoteutus, projektijohtaminen	Päivätoteutus, oikeudellinen asiantuntijuus	Monimuoto-toteutus, oikeudellinen asiantuntijuus, Tampere	Monimuoto-toteutus, Tampere	Monimuoto-toteutus, Virrat	Monimuoto-toteutus, Ikaalinen	Monimuoto-toteutus, Mänttä-Vilppula
En ole kokenut opintojen sisältöjä mielekkäiksi	32%	38%	0%	6%	15%	0%	0%	60%

Taulukosta 2 on nähtävissä, että opintojen mielekkyyden puutteen kokeminen opintojen etenemisen haasteena vaihtelee toteutusryhmittäin. Mänttä-Vilppulan monimuotototeutuksessa hieman alle kaksi kolmasosaa (60 %) on kokenut, että opintojen sisällön mielekkyyden puute on aiheuttanut haasteita opintojen etenemiselle. Tämä vaikuttaa isolta luvulta. Kovin suoria johtopäätöksiä tästä ei voida vetää, sillä kyseessä on pieni vastaajajoukko, jossa $n=5$. Tämä kaipaasi kuitenkin tarkempaa tarkastelua opintojen sisällön ja opiskelijoiden kokemuksen avaamiseksi.

Taloushallinnon, myynnin ja markkinoinnin sekä kansainvälisen liiketoiminnan päivätoteutuksen vastaajista hieman alle kolmasosa (32 %) on kokenut opintojen mielekkyyden puutteen haasteena opintojen etenemiselle. Projektijohtamisen päivätoteutuksen vastaajista taas hieman yli kolmasosa (38 %) on valinnut kyseisen tekijän haasteeksi. Oikeudellisen asiantuntijuuden päivätoteutuksen vastaajista kukaan ei ole valinnut kyseistä tekijää. Tässä on havaittavissa mielenkiintoinen ero, joka saattaa olla selitettävissä opintojen rakenteella. Oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumispolku eriytyy yleisestä liiketalouden linjasta jo toisena opiskeluvuonna omaksi kokonaisuudekseen, jossa painotus on juridiikassa. Muut liiketalouden päivätoteutuksen opiskelijat opiskelevat toisena vuonna vielä lähinnä kaikille yhteisiä opintojaksoja, joiden sisältö on muun muassa markkinointia, taloushallintoa ja projekteja. Jos opiskelijalle on selkiytynyt jo ensimmäisenä vuonna, mihin haluaa opintojaan suunnata, voi kokea, ettei muu opintojen sisältö ole mielekäästä ja siten aiheuttaa etenemiselle haasteita. Tampereen monimuotototeutuksessa hieman alle viidesosa (15 %) vastaajista on kokenut opintojen mielekkyyden puutteen haasteena etenemiselle. Oikeudellisen asiantuntijuuden monimuotototeutuksessa noin joka kahdeskymmenes (6 %) vastaaja on kokenut opintojen mielekkyyden puutteen etenemisen haasteena, Virroilla ja Ikaalisissa yksikään vastaaja ei ole valinnut kyseistä vaihtoehtoa.

8.4.2 TAMKiin liittyvät tekijät

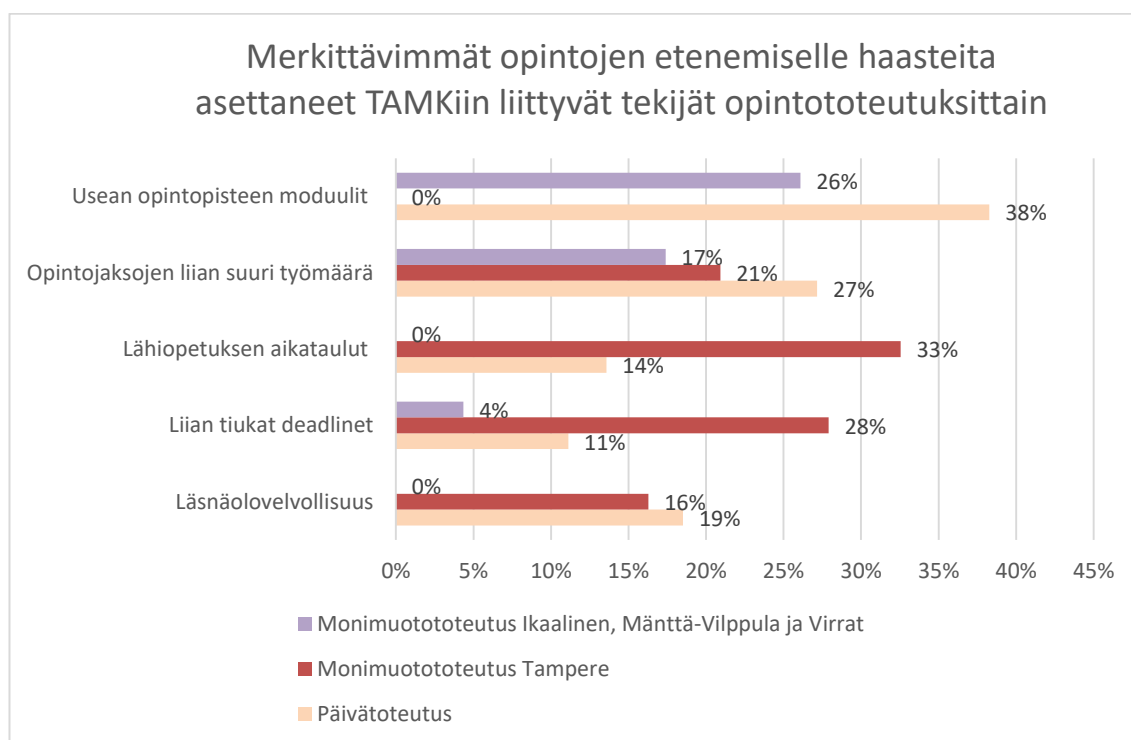
Kuviosta 13 käyvät ilmi vastaajien esiin nostamat opintojen etenemiselle haasteita asettaneet TAMKiin liittyvät tekijät. Noin neljäsosa vastaajista koki usean opintopisteen moduulien asettavan haasteita etenemiselle (26 %) ja piti opintojaksojen liian suurta työmäärää haasteena (26 %). Lähiopetuksen aikataulut koki haasteena vajaa viidesosa (17 %) vastaajista, samoin liian tiukat deadlinet (15 %) ja läsnäolovelvollisuuden (15 %).

KUVIO 13. Opintojen etenemiselle haasteita asettaneet TAMKiin liittyvät tekijät

Kuviosta 14 käyvät ilmi viisi vastaajien eniten mainitsemaa haasteita asettavaa TAMKiin liittyvää tekijää opintototeutuksen mukaan kuvattuina. Usean opintopisteen moduulit koki haasteeksi yli kolmasosa (38 %) päivätoteutuksen vastaajista ja runsas neljäsosa (26 %) maakuntien monimuotototeutuksen vastaajista, kun taas Tampereen monimuotototeutuksen vastaajista yksikään vastaaja ei kokenut usean opintopisteen moduuleita haasteena. Syynä tähän saattaa olla opintojen rakenne. Päivätoteutuksen opinnot perustuvat paljon opintojen alkuvaiheessa monen opintopisteen moduuleihin, joten on odotettavissa, että ne herättävät mielipiteitä. Vastaukset opintojaksojen liian suuren työmäärän osalta olivat samansuuntaisia toteutusten kesken, sillä sen kokeminen haasteeksi vaihteli hieman yli neljäsosan ja vajaan viidesosan välillä.

Joka kolmas (33 %) Tampereen monimuotototeutusten vastaaja koki lähiopetuksen aikataulut haasteena opintojen etenemiselle. Päivätoteutuksen osalta vastaava osuus oli hie-
man yli joka kymmenes (14 %). Mielenkiintoista on, että maakuntien monimuotototeu-
tuksessa yksikään vastaaja ei ilmoittanut kyseistä tekijää haasteita asettavaksi. Myös liian
tiukat deadlinet aiheuttivat hajontaa toteutusten kesken. Monimuotototeutukset erosivat
toisistaan tältäkin osin, sillä Tampereella runsas neljäsosa (28 %) vastaajista koki ne haas-
teena, maakunnissa taas vain pieni osa (4 %). Edelleen monimuotototeutusten vastaukset
erosivat toisistaan läsnäolovelvollisuuden osalta, sillä Tampereella vajaa viidesosa (16
) ilmoitti sen haasteeksi, maakunnissa taas ei yksikään vastaaja. Mielenkiintoista on,
että Tampereen monimuotototeutuksen vastaajista noin joka kolmas (33 %) piti lähiope-
tuksen aikatauluja haasteena, mutta vain alle viidesosa (16 %) läsnäolovelvollisuutta.
Tässä on huomioitava kuitenkin toteutuksittain vaihtelevat käytännöt läsnäolovelvolli-
suuden osalta.

KUVIO 14. Haasteita asettaneet TAMKiin liittyvät tekijät opintototeutuksittain

8.4.3 Haasteet opintojen etenemisessä opiskelijoiden kuvaamina

Avoimissa vastauksissa vastaajat mainitsivat opintojen etenemisen haasteeksi useasti työn ja opiskelun yhteensovittamisen hankaluuden. Lähiopetuksen aikataulut koettiin muun muassa vuorotyön vuoksi haastavina, samoin kurssien päällekkäisyys. Lähiopetus koettiin muutamassa vastauksessa turhauttavana, koska vastaajat kertoivat saavansa enemmän aikaan itsenäisellä työskentelyllä tai eivät olleet opetuksen laatuun tyytyväisiä. Eräs vastaaja koki olevansa pakotettu osallistumaan lähiopetukseen, koska kurssi-infoa ei jaeta Tabulassa. Opintojen sisältöä käsiteltiin useassa vastauksessa. Opintopisteiden mainittiin olevan epäsuhdassa vaaditun työmäärän kanssa ja toisaalta kurssien työmäärien olevan keskenään liian erilaisia. Monimuoto-opiskelun osalta muutamassa vastauksessa todettiin, että esimerkiksi matematiikassa opetusta on liian vähän ja eräs vastaaja toivoi, että aika käytettäisiin opetukseen oppitunneilla itsenäisesti laskemisen sijaan.

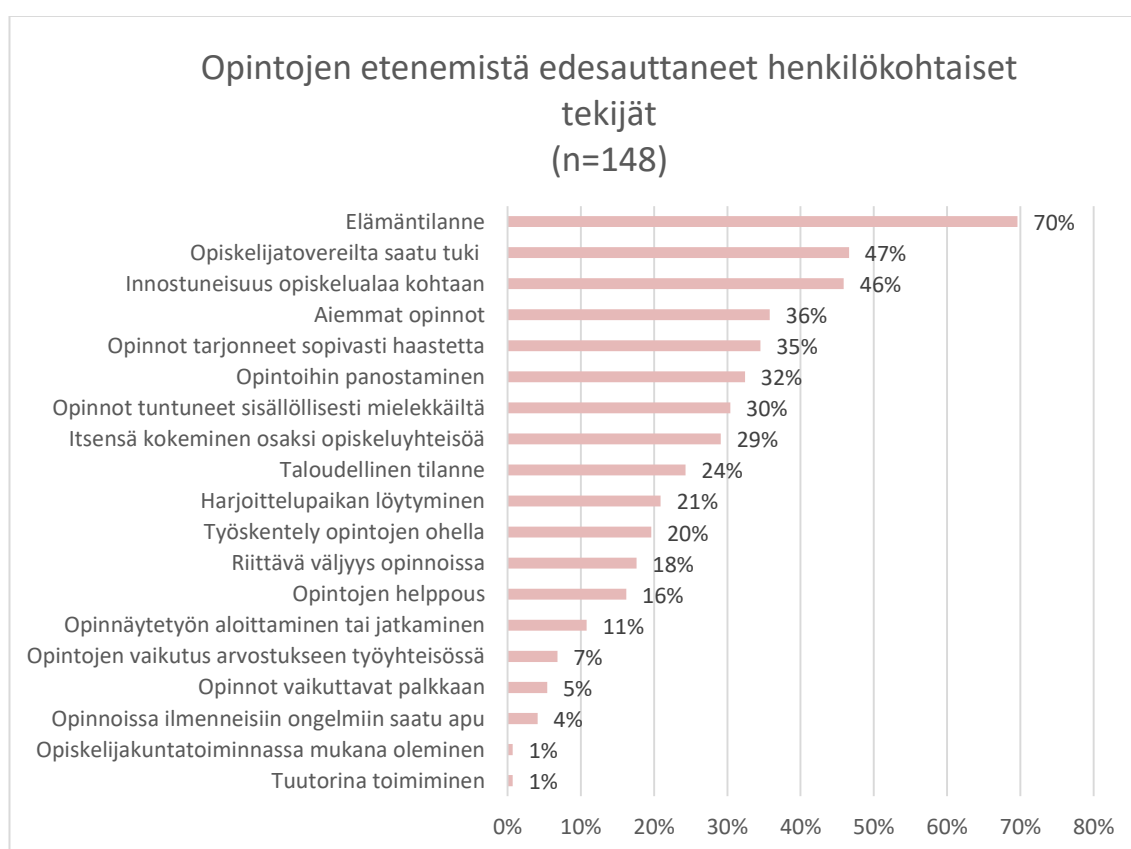
Eräs vastaaja koki turhauttavana, että harjoittelun ja kolmannen vuoden opinnot suoritettuaan, hänen tulee osallistua tunneille, joilla käsitellään näiden suorittamista ja toivoi vaihtoehtoja suoritustapaa. Eräässä vastauksessa todettiin, että integroidut opinnot vaikeuttavat yksittäisen opintojaksojen opiskelua, kun ei enää tarvitse 'koko pakettia'. Haasteeksi mainittiin myös työkalut ja intra. Kyseisen vastaajan mukaan asioiden löytäminen on hidasta ja vaivalloista.

Henkilökohtaisen elämän yhteensovittaminen opiskelun kanssa tuotiin myös esille avoimissa vastauksissa, samoin jaksaminen ja mielenterveysasiat. Muutama vastaaja koki ajanhallinnan ja opiskeluun tottumisen haasteellisenä. Oma kiinnostuksen puute ja motivaatiokato mainittiin muutamassa vastauksessa. Näitä henkilökohtaisiin tekijöihin liittyviä mainintoja oli vähemmän kuin TAMKiin liittyviä. Tämä johtunee siitä, että kyse oli nimenomaan liiketalouden koulutuksen kehittämistyöstä, jolloin vastaajat todennäköisesti kokivat tärkeänä tuoda esiin niitä seikkoja, joihin toivoivat kehittämistä TAMKin taholta.

8.5 Opintojen etenemisen edesauttaminen

8.5.1 Henkilökohtaiset tekijät

Kuviossa 15 on kuvattu opintojen etenemistä edesauttaneet henkilökohtaiset tekijät. Valtaosa (70 %) koki elämäntilanteensa edesauttavan opinnoissa etenemistä. Lähes puolet vastasi lisäksi, että opiskelijatovereilta saatu tuki (47 %) ja innostuneisuus opiskelualaa kohtaan (46 %) ovat edesauttavia tekijöitä. Mielenkiintoista on, että viidesosa vastaajista (20 %) kokee opintojen ohella työskentelyn edesauttavan opinnoissa etenemistä sen sijaan, että työskentely hidastaisi opintoja. Tällöin voidaan olettaa, että on kyseessä työ opiskelualalla, missä käsitellään samoja asioita kuin opinnoissa. Hieman yllättäen opintojen vaikuttaminen palkkaan ei ole ollut edesauttava tekijä kuin pienelle osalle (5 %) vastaajista. Joissain yrityksissä on käytäntönä, että opintopisteet tai valmistuminen vaikuttavat suoraan palkkaan. Tämän kyselyn vastaajien joukossa ei sellaisia juurikaan ilmeisesti ollut tai eivät kokeneet sitä edesauttavana tekijänä.

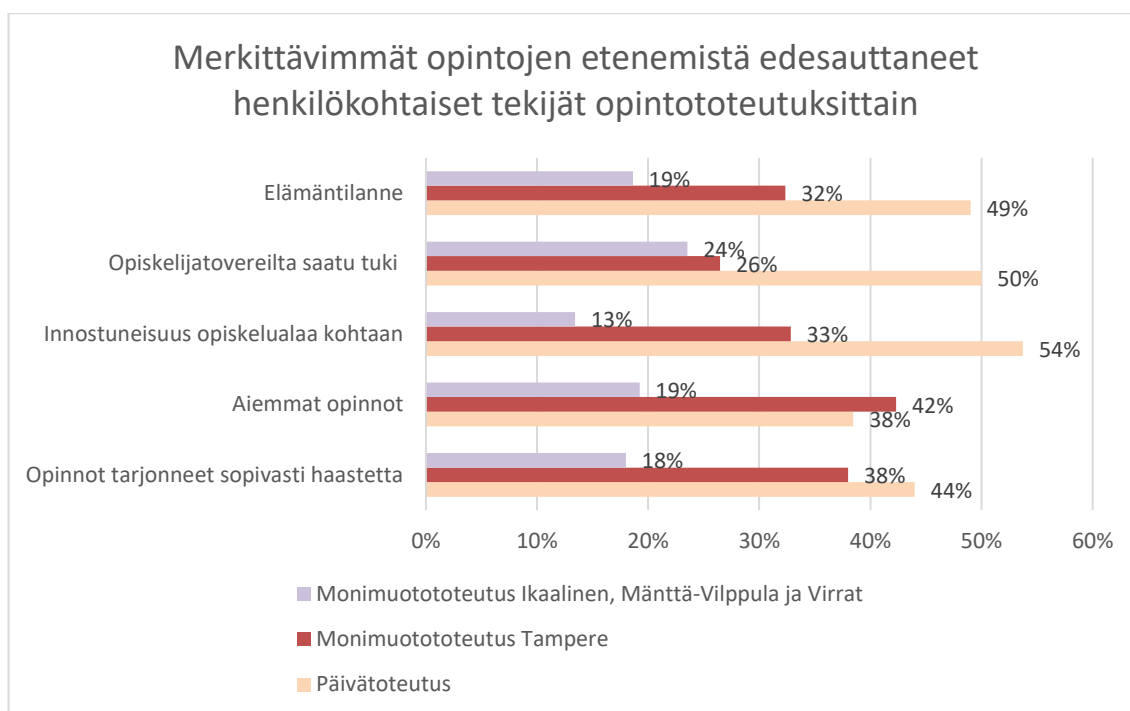

KUVIO 15. Opintojen etenemistä edesauttaneet henkilökohtaiset tekijät

Kuviossa 16 on kuvattu viisi vastaajien eniten mainitsemaa opintojen etenemistä edesauttanutta henkilökohtaista tekijää opintototeutuksen mukaan. Päivä- ja monimuotototeutukset eroavat selvästi toisistaan elämäntilanteen kokemisen suhteen. Noin puolet (49 %) päivätoteutuksen opiskelijoista on valinnut sen opintoja edesauttavaksi tekijäksi, monimuotototeutuksista maakunnissa noin viidesosa (19 %) ja Tampereella noin kolmasosa (32 %). Erot selittyvät todennäköisesti työn, mahdollisen perheen ja opiskelun yhteensovittamisen haasteilla.

Opiskelijatovereilta saadun tuen suhteen monimuotototeutusten vastaukset ovat hyvin samansuuntaiset, sillä molemmissa noin neljäsosa (24 % ja 26 %) kokee tuen edesauttaneen opintojen etenemistä. Sen sijaan päivätoteutuksen vastaajista puolet (50 %) on valinnut saadun tuen edesauttavaksi tekijäksi. Tämän eron syitä voidaan pohtia ainakin opintojen rakenteen kautta. Päivätoteutuksessa ensimmäisenä vuonna tehtävä oppiyrityssimulaatio mahdollistaa työskentelyn tiiviissä ryhmässä, monimuotototeutuksessa vastaavaa opiskelumallia ei ole. Tämä päivätoteutuksessa tehtävä tiivis yhteistyö kantanee myös seuraaviin opiskeluvuosiin ja siten tuen kokemiseen opintoja edesauttavana tekijänä. Tämän kysymyksen osalta ei voida tarkemmin vetää johtopäätöksiä siitä, onko päivätoteutuksessa koettu tuki määrällisesti merkittävämpää kuin monimuotototeutuksessa, sillä tällä kysymyksellä tavoiteltiin ainoastaan kokemusta siitä, mitkä tekijät ovat edesauttaneet opintojen etenemistä.

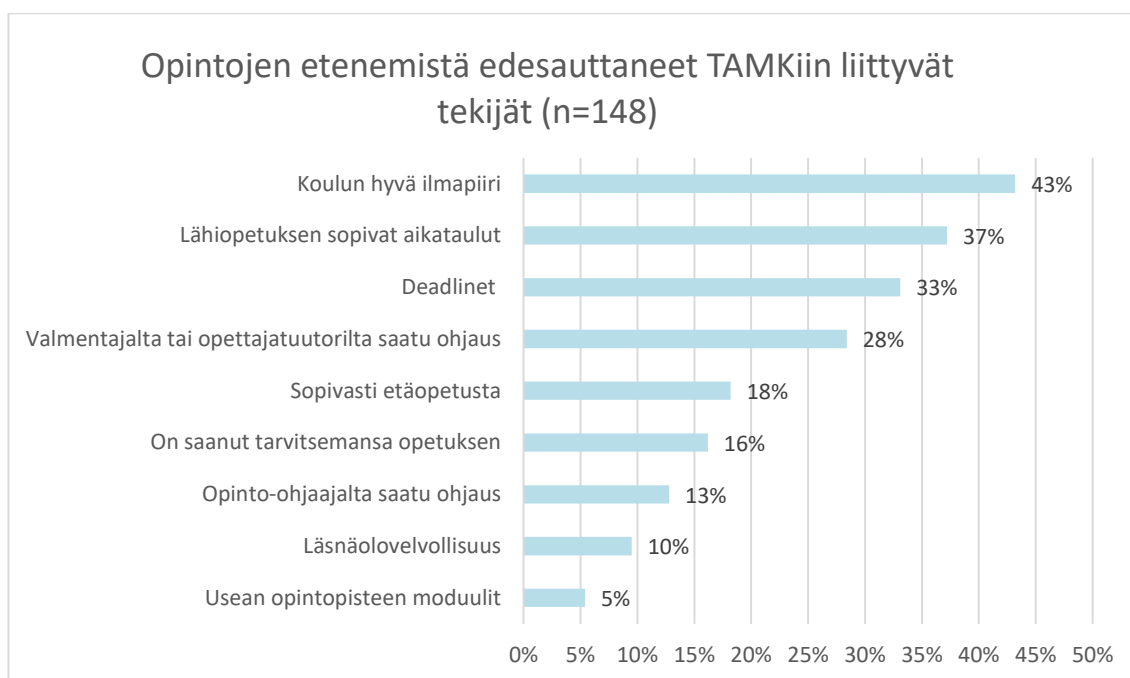
Yli puolet (54 %) päivätoteutuksen vastaajista koki innostuneisuuden opiskelualaa kohtaan edesauttaneen opintojen etenemistä, monimuotototeutuksissa Tampereella kolmasosa (33 %) ja maakunnissa vain noin joka kymmenes (13 %) oli valinnut tämän vastausvaihtoehdon. Tämän jakauman taustoja olisi mielenkiintoista esimerkiksi jatkotutkimuksen avulla selvittää. Aiemmat opinnot koki edesauttavaksi tekijäksi lähes puolet (42 %) Tampereen monimuotototeutusta edustavista vastaajista, reilu kolmasosa (38 %) päivätoteutuksen vastaajista ja noin viidesosa (19 %) maakuntien vastaajista. Opintojen sopivan haasteellisuuden koki edesauttavana tekijänä hyvin samankaltainen jakauma: lähes puolet päivätoteutuksen vastaajista (44 %), reilu kolmasosa (38 %) Tampereen monimuodon vastaajista sekä noin viidesosa (18 %) maakuntien monimuotojen vastaajista.

KUVIO 16. Etenemistä edesauttaneet henkilökohtaiset tekijät opintototeutuksittain

8.5.2 TAMKiin liittyvät tekijät

Kuvio 17 kuvaa opintojen etenemistä edesauttaneita TAMKiin liittyviä tekijöitä. Merkittävimpinä edesauttavina tekijöinä koettiin koulun hyvä ilmapiiri (43 %), lähiopetuksen sopivat aikataulut (37 %) ja deadlinet (33 %). Valmentajalta tai opettajatuutorilta saatu ohjaus on edesauttanut opintojen etenemistä hieman alle kolmasosan (28 %) mielestä, opinto-ohjaajalta saadun ohjauksen koki opintoja edesauttavana tekijänä noin joka kymmenes (13 %). Tämä selittyy sillä, että suurin osa ei välttämättä asioi opinto-ohjaajan kanssa ollenkaan lukuun ottamatta massaluentoina annettavia tietoiskuja. Pieni osa (5 %) kokee, että usean opintopisteen moduulit ovat edesauttaneet opintojen etenemistä. Tämä on mielenkiintoinen havainto suhteessa siihen, että TAMKin näkökulmasta usean opintopisteen moduulien tarkoitus on motivoida suoriutumaan opinnoista tehokkaasti.

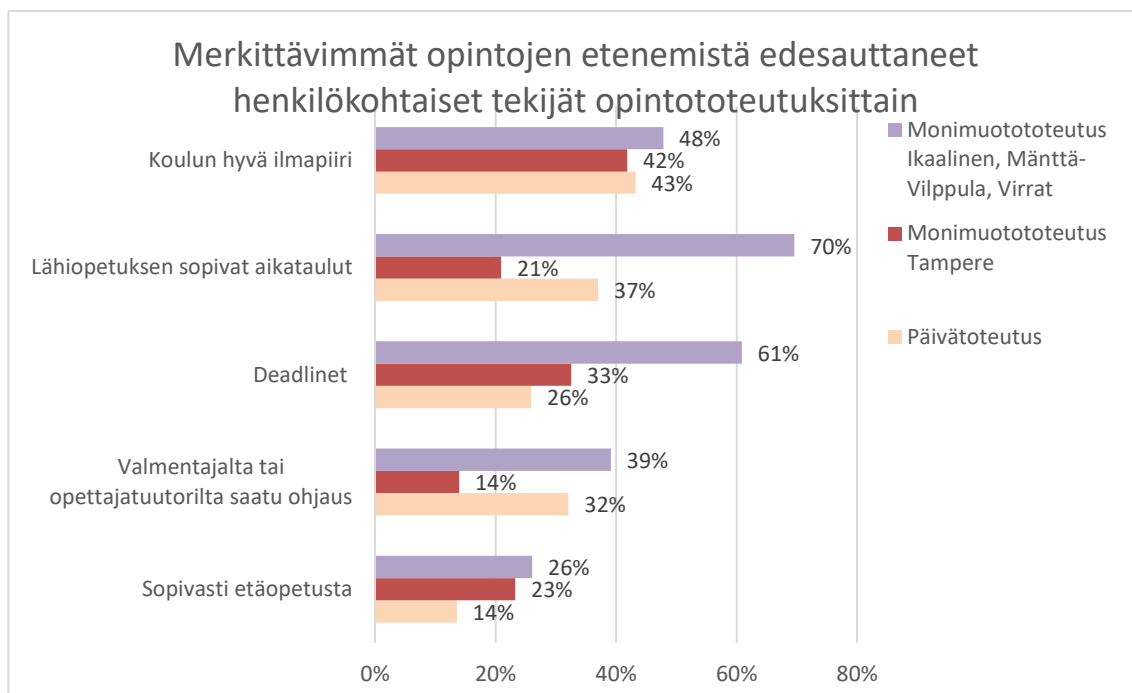

KUVIO 17. Opintojen etenemistä edesauttaneet TAMKiin liittyvät tekijät

Kuviossa 18 on esitetty opintojen etenemistä edesauttaneet TAMKiin liittyvät tekijät opintototeutuksittain. Lähes puolet kunkin toteutuksen vastaajista on kokenut koulun hyvän ilmapiirin edesauttaneen opintoja. Lähiopetuksen sopivien aikataulujen osalta toteutusryhmissä on huomattavia eroja. Maakuntien monimuotototeutuksessa valtaosa (70 %) on kokenut sopivien aikataulujen edistäneen opintojen etenemistä. Vastaavasti taas vain noin viidesosa (21 %) Tampereen monimuotototeutuksen vastaajista on ottanut tämän tekijän esiin. Tulos on samansuuntainen kuin aiemmin esitettyjen etenemisen haasteiden osalta (kuvio 14), jossa yksikään maakuntien monimuotototeutuksen vastaaja ei maininnut aikataulujen aiheuttavan haasteita opintojen etenemiselle. Vastaavasti Tampereen monimuotototeutuksen osalta haasteista aikataulujen suhteen kertoi kolmasosa (33 %) vastaajista. Näin ollen voidaan todeta, että maakuntien monimuotototeutuksessa opiskelijat vaikuttaisivat kokevan lähiopetuksen aikataulut paremmin sopivina ja siten opintoja edistävinä kuin Tampereen monimuotototeutuksessa.

Maakuntien monimuotototeutuksen vastaajat eroavat myös siinä Tampereen monimuotototeutuksesta ja päivätoteutuksesta, että vajaa kaksi kolmasosaa (61 %) kokee deadlinejen edesauttaneen opintojen etenemistä. Ero on merkittävä, sillä kahdesta muusta toteutusryhmästä vain noin kolmasosa on maininnut deadlinet opintojen etenemistä edesauttavina tekijöinä. Selitystä voidaan etsiä esimerkiksi toimintakulttuureista: onko mahdollisesti

maakuntien monimuotototeutuksissa deadlineja useammin tai harvemmin tai palvelivatko ne jollakin tavalla paremmin oppimista.

KUVIO 18. Etenemistä edesauttaneet TAMKiin liittyvät tekijät opintototeutuksittain

8.5.3 Opintojen etenemistä edesauttaneet tekijät opiskelijoiden kuvaamina

Avoimissa vastauksissa vastaajat kuvasivat eniten omaa motivaatiota ja innokkuutta opintojen etenemistä edesauttaneina tekijöinä. Opiskelijaryhmän ilmapiiriä kiiteltiin useassa vastauksessa sekä muutamassa myös opettajia, opinto-ohjaajaa ja valmentajaa. Muutamassa vastauksessa keuhuttiin myös hyviä ohjeita ja etäkurssien materiaaleja sekä kursien sopivaa työmäärää joustavia aikatauluja. Yksittäisiä mainintoja edesauttavista tekijöistä oli muun muassa työhistorian kautta kertynyt osaaminen ja opintovapaa, aikaisempien opintojen hyväksi lukeminen, läsnäolovelvollisuus, selkeät deadlinet ja pakko valmistua keväällä.

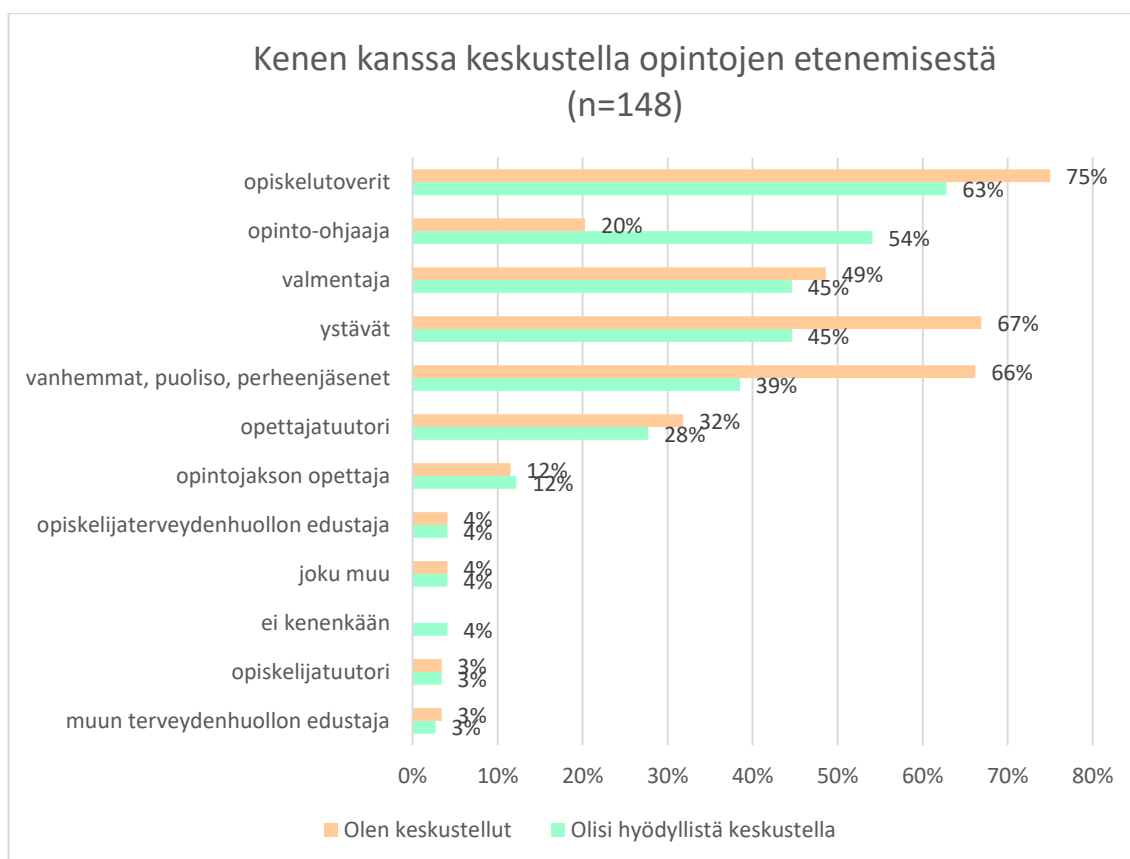
Opintoja edesauttaneista tekijöistä kertyi avoimia vastauksia noin puolet siitä määrästä, mitä opinnoille haasteita asettavista tekijöistä. Kehittämispalautteen antaminen koetaan ilmeisesti tärkeämpänä kuin sen, mikä on mennyt hyvin. On ehkä hankalampi eritellä osia hyvin sujumisen kokonaisuudesta kuin haasteista tai vaihtoehtoisesti hyvää palautetta ei koeta niin tärkeäksi antaa kuin kehittävää palautetta.

8.6 Ohjauksen tarve ja opinnoista keskusteleminen

Kuviossa 19 on nähtävissä vertailu siitä, kenen kanssa vastaajat kokevat hyödyllisinä keskustella opintojen etenemisestä ja kenen kanssa ovat lukuvuoden 2016–2017 aikana keskustelleet. Suurin osa on käynyt keskusteluja opiskelutovereiden (75 %), ystävien (67 %) sekä vanhempien, puolison tai perheenjäsenten (66 %) kanssa. Lisäksi noin puolet (49 %) on keskustellut valmentajan kanssa. Mielenkiintoista on se, että lukuun ottamatta valmentajaa, kaikkien edellä mainittujen tahojen osalta keskustelun hyödyllisyydeksi kokemisen prosenttiosuudet ovat pienemmät kuin toteutuneiden keskustelujen. Näin ollen vaikuttaa siltä, että keskusteluja käydään myös sellaisten tahojen kanssa, joiden kanssa keskustelun hyödyllisyyttä ei ehkä koeta niin merkittäväksi.

Opinto-ohjaajan kanssa keskustelun osalta tilanne on päinvastainen: viidesosa (20 %) kertoi keskustelleensa opinto-ohjaajan kanssa opintojen etenemisestä, mutta yli puolet (54 %) piti sitä hyödyllisenä opintojen etenemisen kannalta. Tämä on mielenkiintoista, sillä opinto-ohjauksella on todettu olevan tärkeä merkitys opintojen etenemisen kannalta. Ohjauksella ylläpidetään opiskelijan kiinnostusta omaa alaa kohtaan ja hyvä opiskelumotivaatio johtaa opintojen suunnitelmalliseen etenemiseen. Ohjauksen saatavuus, tehokkuus ja joustavuus ovat opintojen etenemisen ja valmistumisen kannalta tärkeitä tekijöitä. (Kotila & Mäki 2015, 66.) Kyseessä voivat tämän tutkimuksen vastaajien osalta olla esimerkiksi saavutettavuuteen liittyvät haasteet tai se, ettei opiskelija koe omien pohdintojensa olevan varsinaista opinto-ohjausta vaativia, vaan keskustelee niistä jonkin muun tahon kanssa.

Avoimissa vastauksissa muutama vastaaja oli maininnut hyödylliseksi keskustelutahoksi myös työelämän edustajan tai työnantajan. Yhtä lailla avoimissa vastauksissa muutama oli kertonut keskustelleensa lukuvuonna 2016–2017 työnantajan tai esimiehen, työkavereiden tai asiakkaan kanssa. Eräs vastaaja oli keskustellut opintojen etenemisestä opinnäytetyöohjaajansa kanssa.

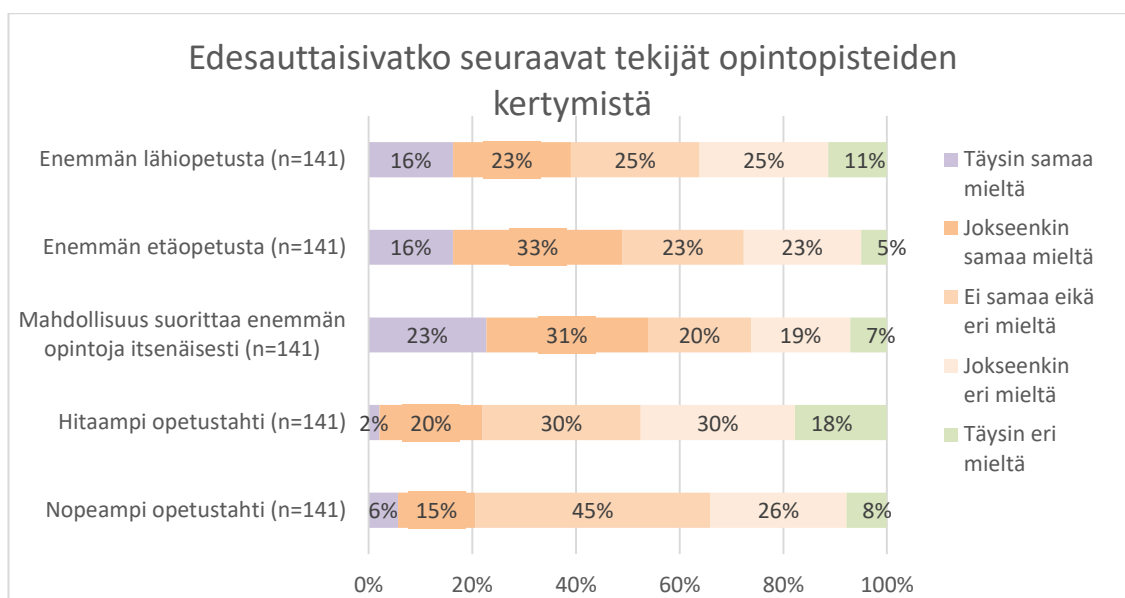

KUVIO 19. Vertailu toteutuneiden ja hyödyllisinä pidettyjen keskustelutahojen välillä

8.7 Opintopisteiden kertymisen edesauttaminen

8.7.1 Opetus

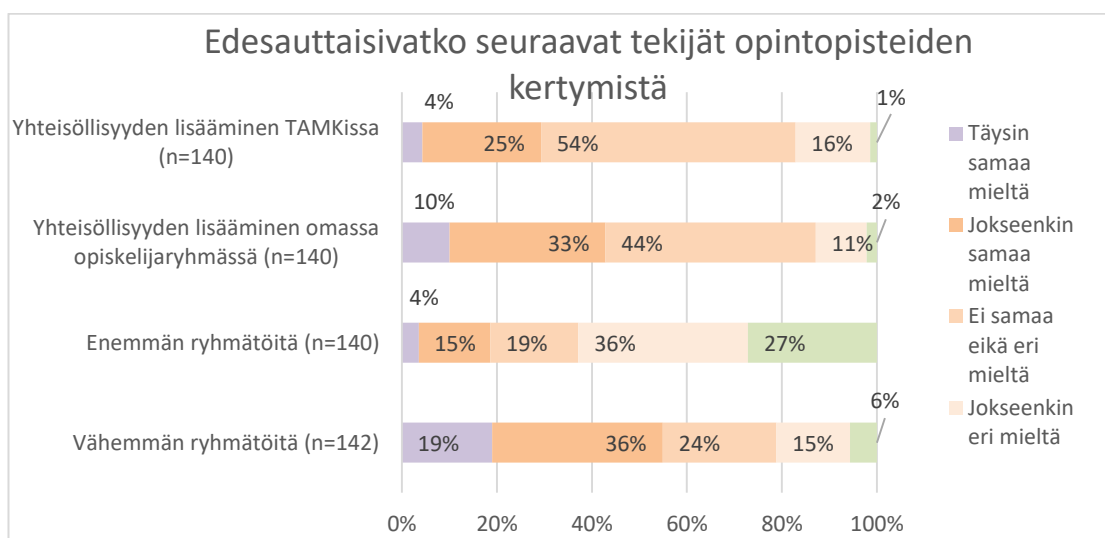
Kuviossa 20 on kuvattu liiketalouden opiskelijoiden näkemyksiä siitä, edesauttaisivatko opintopisteiden opetukseen liittyvät tekijät opintopisteiden kertymistä henkilökohtaisella tasolla. Vastaajista lähes puolet (49 %) on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että etäopetuksen lisääminen edesauttaisi opintopisteiden kertymistä. Myös itsenäisten opintojen, kuten esimerkiksi kirjatenttien, lisääminen saa kannatusta opiskelijoiden keskuudessa, sillä täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa on yli puolet vastaajista (55 %). Opetustahdin hidastamisesta täysin tai jokseenkin eri mieltä on lähes puolet (48 %) vastaajista, kuitenkin nopeampi opetustahti ei saa osakseen kuin noin viidesosan (21 %) täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevia vastauksia. Lähes puolet (45 %) ei ole nopeammasta opetustahdistä samaa eikä eri mieltä. Opetustahdin osalta voidaan todeta, että nykyinen opetustahti vaikuttaa opiskelijoiden mielestä sopivalta.

KUVIO 20. Vastaajien näkemykset opintopisteiden kertymistä edesauttavista tekijöistä henkilökohtaisella tasolla

8.7.2 Yhteisöllisyys ja ryhmätyöt

Kuviossa 21 on nähtävissä vastaajien näkemykset siitä, edesauttaisivatko yhteisöllisyyteen ja ryhmätöihin liittyvät tekijät opintopisteiden kertymistä. Yhteisöllisyyden lisäämisestä TAMKissa ja omassa opiskeluryhmässä eniten vastauksia sai vaihtoehto 'ei samaa eikä eri mieltä'. Vastaajista lähes kaksi kolmasosaa (63 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä ryhmätöiden lisäämisestä. Ryhmätöiden vähentämisestä oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä yli puolet (55 %) vastaajista.

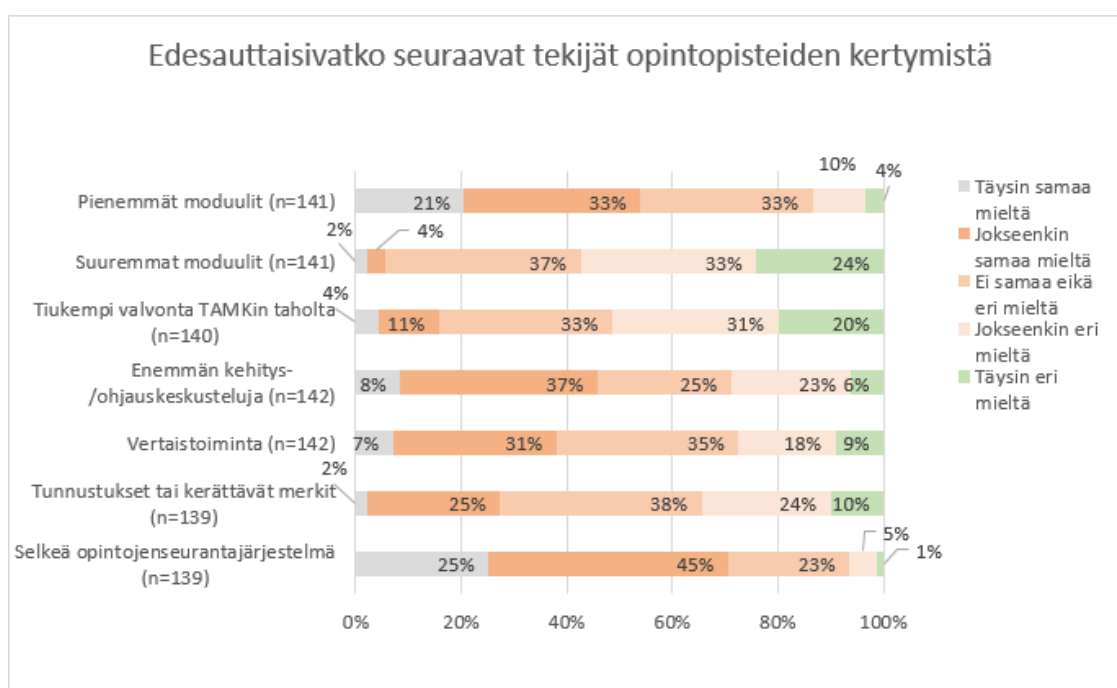

KUVIO 21. Vastaajien näkemykset opintopisteiden kertymistä edesauttavista tekijöistä

8.7.3 Opinnot

Kuviossa 22 on kuvattu vastaajien näkemyksiä opintoihin liittyvistä edesauttavista tekijöistä. Vastaajista yli puolet (54 %) kertoi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että pienemmät moduulit edesauttaisivat opintopisteiden kertymistä. Vastaavasti suurempien moduulien käytöstä yli puolet (57 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Tiukemman TAMKin taholta tapahtuvan valvonnan ei koettu edesauttavan opintopisteiden kertymistä, sillä noin puolet (51 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä asiasta. Lisäksi noin kolmasosa ilmaisi, ettei ole samaa eikä eri mieltä yllä mainituista väitteistä, joka voidaan tulkita siten, että nykyinen malli on heidän mielestään toimiva.

Kehitys- ja ohjauskeskustelujen lisäämisen koki edesauttavan opintopisteiden kertymistä lähes puolet (45 %) vastaajista. Samalla neljäsosa (25 %) ilmaisi, ettei ole samaa eikä eri mieltä. Yli kaksi kolmasosaa (70 %) vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että selkeä opintojenseurantajärjestelmä Pakissa edesauttaisi opintopisteiden kertymistä. Tämä on hyvin selkeä osviitta siitä, että opiskelijoiden keskuudessa olisi tarve itsenäisesti tehtävälle opintojen etenemisen seurannalle. Penttilän (2011, 62) mukaan muun muassa opintojen seurantajärjestelmien avulla voidaan ehkäistä opintojen keskeyttämistä ja viivästymistä.

KUVIO 22. Vastaajien näkemykset opintopisteiden kertymistä edesauttavista tekijöistä

8.7.4 Opintojen etenemisen edesauttaminen yleisellä tasolla opiskelijoiden kuvaamana

Kysyttäessä, miten opintojen etenemistä voitaisiin yleisellä tasolla edesauttaa, mainittiin useasti moduulit. Niitä toivottiin vähemmän ja niiden kokoa toivottiin pienemmiksi tai poistettaviksi kokonaan. Syyksi mainittiin muun muassa se, ettei opintojen kertyminen näy konkreettisesti ja tämä aiheuttaa stressiä. Paljon mainintoja oli myös joustavuuden lisäämisestä opinnoissa. Ehdotettiin esimerkiksi enemmän valinnanvapautta kurssin suoritustapoihin siten, että voisi tehdä kirjantentinä, esseenä, ryhmätyönä tai itsenäisenä projektina. Lisäksi ehdotettiin parempaa kurssitarjontaa kesälukukaudelle sekä mahdollisuutta suorittaa itsenäisellä työllä rästiin jääneitä tehtäviä ja joustavampia tenttien suoritusaikoja. Eräs vastaaja ehdotti lähiopetuksen videointia tai striimaamista.

Muutamia mainintoja oli henkilökohtaisesta motivoinnista ja ohjauksesta. Ehdotettiin pikaista puuttumista, jos opiskelija alkaa jäädä opinnoissa jälkeen ja apua TAMKin taholta oman motivaationlähteiden löytämiseen ongelmatilanteissa. Hyväksilukemisesta ehdotettiin enemmän keskustelumahdollisuuksia opinto-ohjaajan ja opettajien kanssa tilanteissa, joissa osaamista karttuu työelämässä samanaikaisesti opintojen kanssa. Toivottiin mahdollisuutta opintojen nopeampaan suorittamiseen sekä tukea ja infoa siihen liittyen.

Lisäksi ehdotettiin esimerkiksi tehtävien palautuksen seurantatyökalua Tabulaan, jotta näkisi, mitkä tehtävät ovat palauttamatta ja mitkä jo palautettu. Eräs vastaaja toivoi enemmän tietoa omaan koulutukseen sopivista lisäopinnoista, koska olisi voinut suorittaa enemmän kursseja, jos olisi tiennyt mahdollisuudesta.

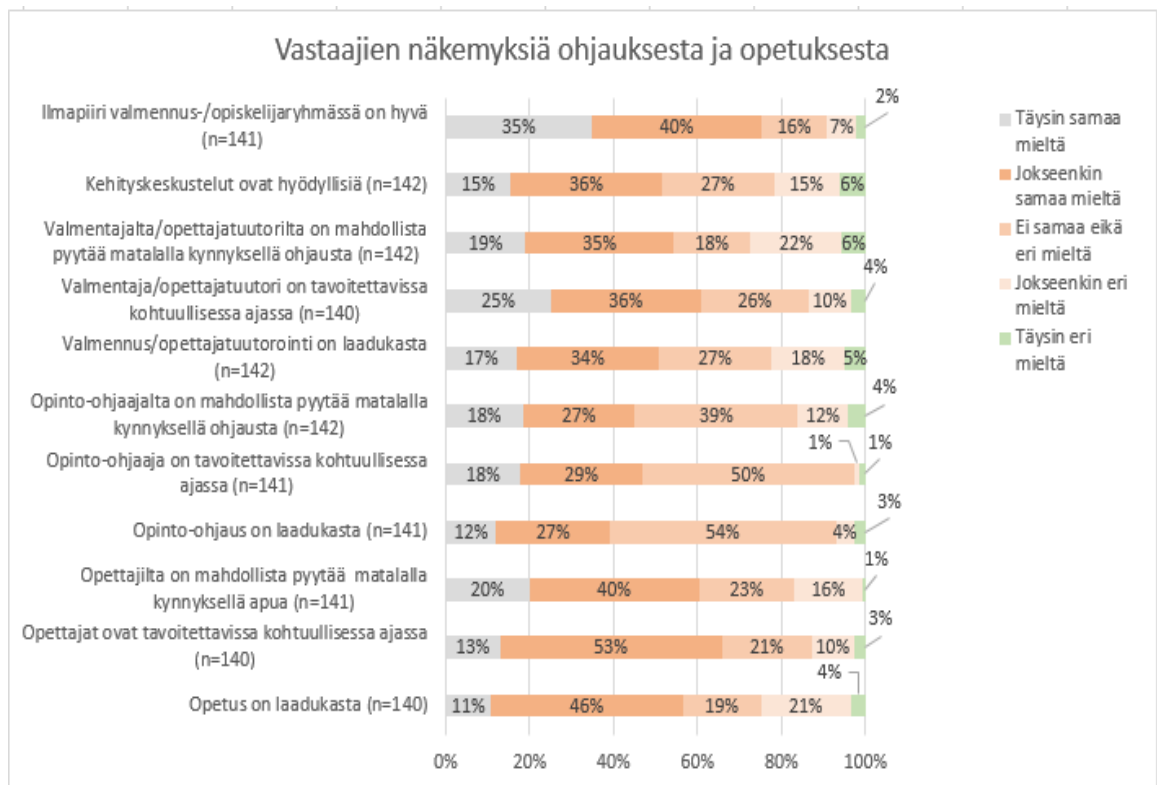
8.8 Liiketalouden koulutus

8.8.1 Ohjaus ja opetus

Kuvioon 23 on havainnollistettu vastaajien näkemyksiä ohjauksesta ja opetuksesta liiketalouden koulutuksessa. Vastaajat pitivät ilmapiiriä hyvänä ja opetusta tasokkaana. Valtaosa (75 %) vastaajista ilmaisi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että ilmapiiri valmennus- tai opiskelijaryhmässä on hyvä. Yli puolet (57 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä opetuksen laadukkuudesta, tosin neljäsosa (25 %) oli asiasta täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Kehityskeskusteluja pidettiin yleisesti ottaen melko hyödyllisinä, sillä runsas puolet (51 %) vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä niiden hyödyllisyydestä. Valmentaja tai opettajatuutori koettiin helpoksi lähestyä, hän on tavoitettavissa kohtuullisessa ajassa ja valmennus tai opettajatuutorointi on laadukasta, sillä yli puolet vastaajista oli näistä väittämistä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Opettajat koetaan helposti lähestyttäviksi, sillä lähes kaksi kolmasosaa (60 %) oli tästä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Opettajat tavoitetaan myös kohtuullisessa ajassa, sillä noin kaksi kolmasosaa (66 %) oli tästäkin täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

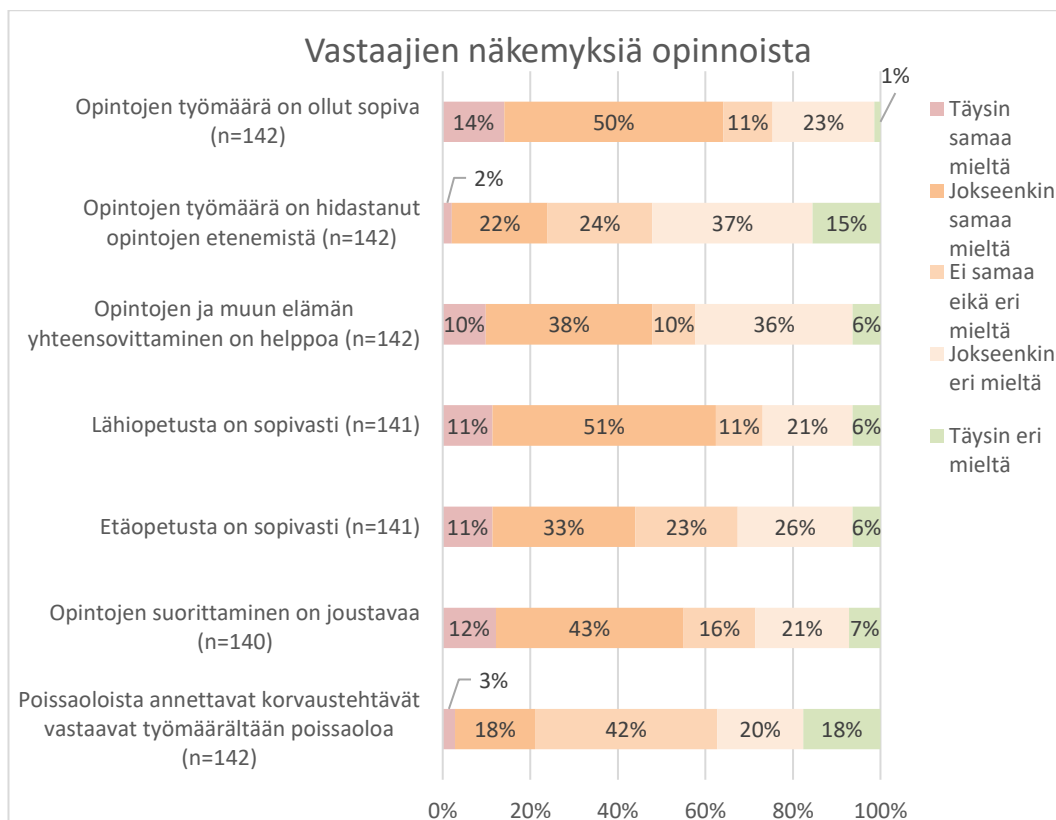
Opinto-ohjaajan osalta jakauma osoittautui hieman opettajista ja valmentajista tai opettajatuutoreista poikkeavaksi. Hieman alle puolet (45 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että opinto-ohjaajalta on helppo kysyä ohjausta opintoihin. Lähes puolet (47 %) oli myös täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että opinto-ohjaaja on tavoitettavissa kohtuullisessa ajassa. Opinto-ohjauksen laadukkuudesta täysin samaa tai eri mieltä oli yli kolmasosa vastaajista (39 %). Samalla kuitenkin iso osa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä opinto-ohjausta koskevista väitteistä. Erimielisyyttä ei juurikaan esiintynyt. Tämä on tulkittavissa siten, että vastaajilla ei ole kokemusta tai tietoa opinto-ohjaajan kanssa asioimisesta.

KUVIO 23. Vastaajien näkemyksiä liiketalouden koulutuksen ohjauksesta ja opetuksesta

8.8.2 Opinnot

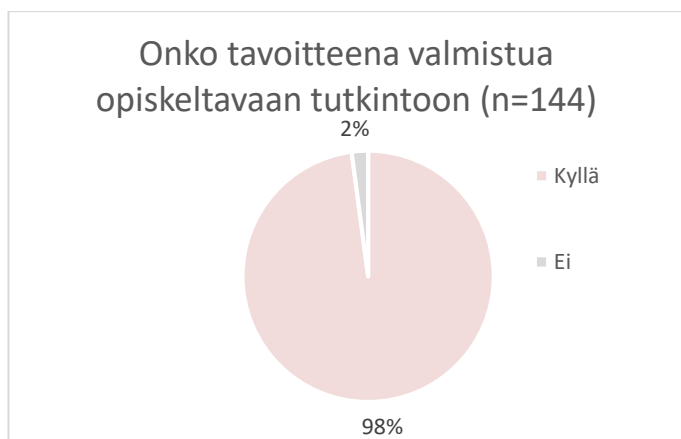
Kuviossa 24 on kuvattu vastaajien näkemyksiä liiketalouden opinnoista. Opintojen työmäärä on koettu sopivaksi, sillä lähes kaksi kolmasosaa (64 %) on väitteestä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Vain noin neljäsosa (24 %) on kokenut, että opintojen työmäärä on hidastanut opintojen etenemistä. Lähiopetuksen määrä koettiin sopivaksi, sillä vastaajista lähes kaksi kolmasosaa (62 %) oli tästä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Etäopetuksen osalta jakauma oli hieman erilainen, sillä lähes puolet (44 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja lähes kolmasosa (31 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Kysymys ei anna ikävä kyllä mahdollisuutta arvioida, pitäisikö vastaajien mielestä etäopetusta olla enemmän vai vähemmän. Korvaustehtävistä näkemykset jakautuivat siten, että reilu kolmasosa (38 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä niiden vastaavuudesta poissaolon kanssa. Samalla hieman suurempi osa vastaajista (42 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä.

KUVIO 24. Vastaajien näkemyksiä liiketalouden opinnoista

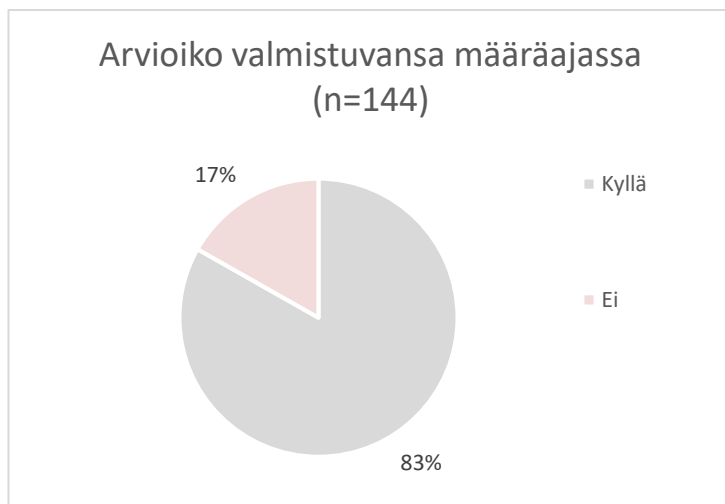
8.9 Valmistuminen ja keskeyttäminen

Kuviossa 25 on kuvattu vastaajien näkemys aikomuksestaan valmistua nyt opiskelemaansa tutkintoon. Tulos on hyvin yksiselitteinen. Lähes kaikki (98 %) aikovat valmistua parhaillaan opiskelemaansa tutkintoon.

KUVIO 25. Vastaajien näkemys valmistumisestaan

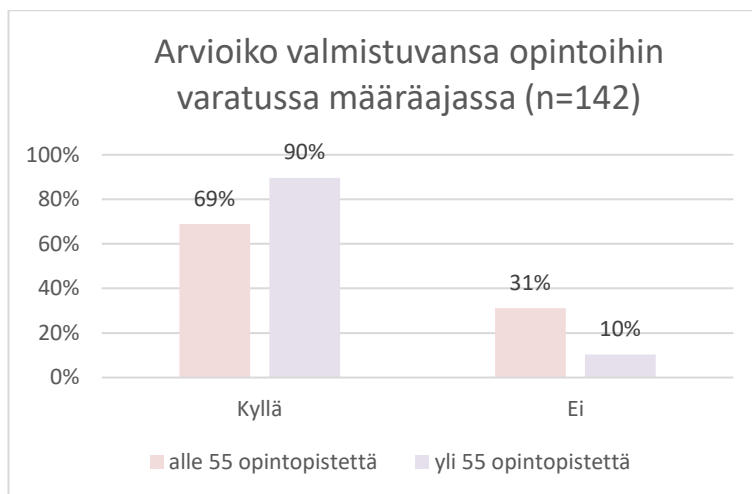
Kuviossa 26 on nähtävissä vastaajien näkemykset määräajassa valmistumisesta. Noin neljä viidesosaa arvelee valmistuvansa määräajassa. Kysymyksessä ei määritelty tarkemmin, mitä opintoihin varattu määräaika tarkoittaa. Yleisimmin tällä tarkoitetaan opintoihin varattua suositusaikaa, joka liiketalouden opinnoissa on 3,5 vuotta. Aineistossa oli myös mukana joitakin yli neljän vuoden opiskelijoita, joiden vastaukset näkyvät tässä jakaumaa vääristävinä. Kyseisiä vastaajia oli kuitenkin niin pieni osa (3 %) kaikista vastaajista, ettei heitä ole eritelty pois.

KUVIO 26. Vastaajien näkemys määräajassa valmistumisesta

Kuviossa 27 on esitetty arvio määräajassa valmistumisesta suoritettujen opintopisteiden mukaan. Niistä vastaajista, jotka arvioivat suorittavansa lukuvuonna 2016–2017 alle 55 opintopistettä, vajaa kolmasosa (31 %) arvioi, ettei valmistu määräajassa. Niiden joukossa, jotka arvioivat suorittavansa yli 55 opintopistettä, vastaava osuus oli 10 prosenttia vastaajista. Tässä on nähtävissä selvä ero, johon ohjauksen keinoilla olisi tarpeen tarttua jo ennen kuin opinnot ylittävät niille varatun määräajan.

Tarkennusta kysyttäessä opintojen venymisen syiksi mainittiin muun muassa harjoittelu- paikan ja opinnäytetyöaiheen löytämisen vaikeus, työn ja opiskelun yhdistäminen sekä perhesyyt. Eräs vastaaja kertoi panostavansa ensisijaisesti yliopisto-opintoihinsa. Muutama maininta oli myös mielenterveydellisistä ongelmista. Muutama vastaaja mainitsi myös valmistuvansa etuajassa.

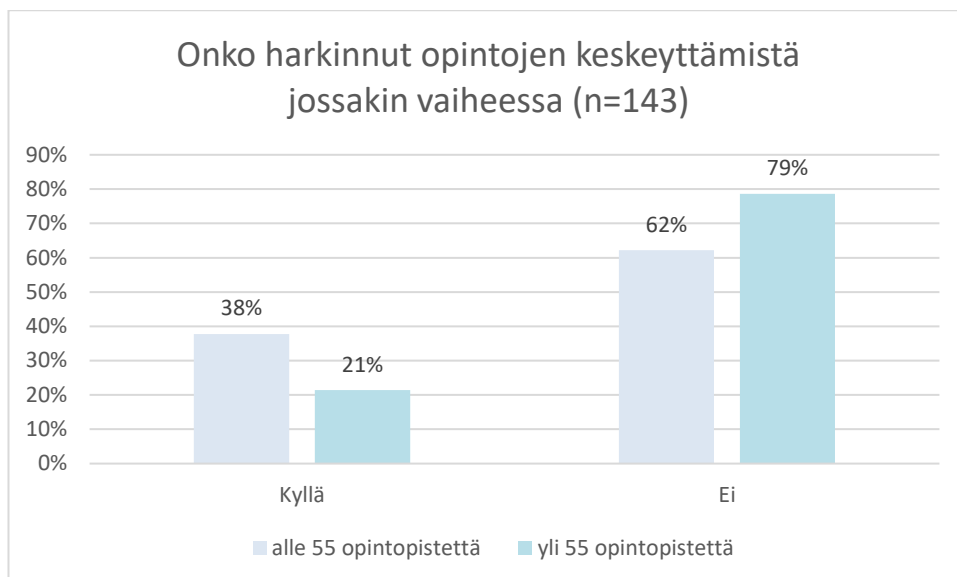

KUVIO 27. Määräajassa valmistuminen arvioidun opintopistekertymän mukaan

Kuviossa 28 on nähtävissä vastaajien näkemykset opintojen keskeyttämisestä opintopisteittäin kuvattuna. Alle 55 opintopistettä arvionsa mukaan lukuvuonna 2016–2017 suorittavien joukosta hieman yli kolmasosa (38 %) on harkinnut keskeyttämistä jossakin vaiheessa, yli 55 opintopistettä suorittavista vain noin joka viides (21 %). Näin ollen voidaan todeta, että opinnoissaan hidastuvista suuremmalla osalla on ollut ajatuksia opintojen keskeyttämisestä kuin niillä, jotka ovat edenneet opinnoissa oman arvionsa mukaan 55 opintopisteen tahtia lukuvuoden 2016–2017 osalta.

Tarkennusta kysyttäessä usea vastaaja koki pohdintoihin syynä olevan sen, ettei ole varma, onko oikealla alalla tai että on harkinnut hakevansa muualle opiskelemaan. Puusniekka ja Kunttu (2011, 39) mainitsevat, että kokemus oikeasta opiskelualasta on yhteydessä opiskelumotivaatioon. Opinto-ohjauksella olisi heidän mukaansa näin ollen mahdollista vaikuttaa jossain määrin oikean alan valintaan.

Mukana oli myös vastaajia, jotka kuvasivat ryhmätyöskentelyn turhauttavan ja vastaajia, jotka pohtivat, valmentako liiketalouden koulutus riittävästi työelämään. Toinen useassa vastauksessa esiin noussut näkökulma oli työn määrä, joka aiheuttaa epätoivoa ja tunnetta, ettei selviä kaikista tehtävistä. Yleisellä tasolla keskeyttämistä ja opintojen viivästymistä voidaan ehkäistä esimerkiksi henkilökohtaisten opintosuunnitelmien ja opintojen ohjauksen avulla. Myös sellaisten opintojaksojen, jotka motivoivat ja aktivoivat opiskelijoita, kehittäminen voi olla avuksi keskeyttämisen ja viivästymisen ehkäisyssä. (Penttilä 2011, 162.)

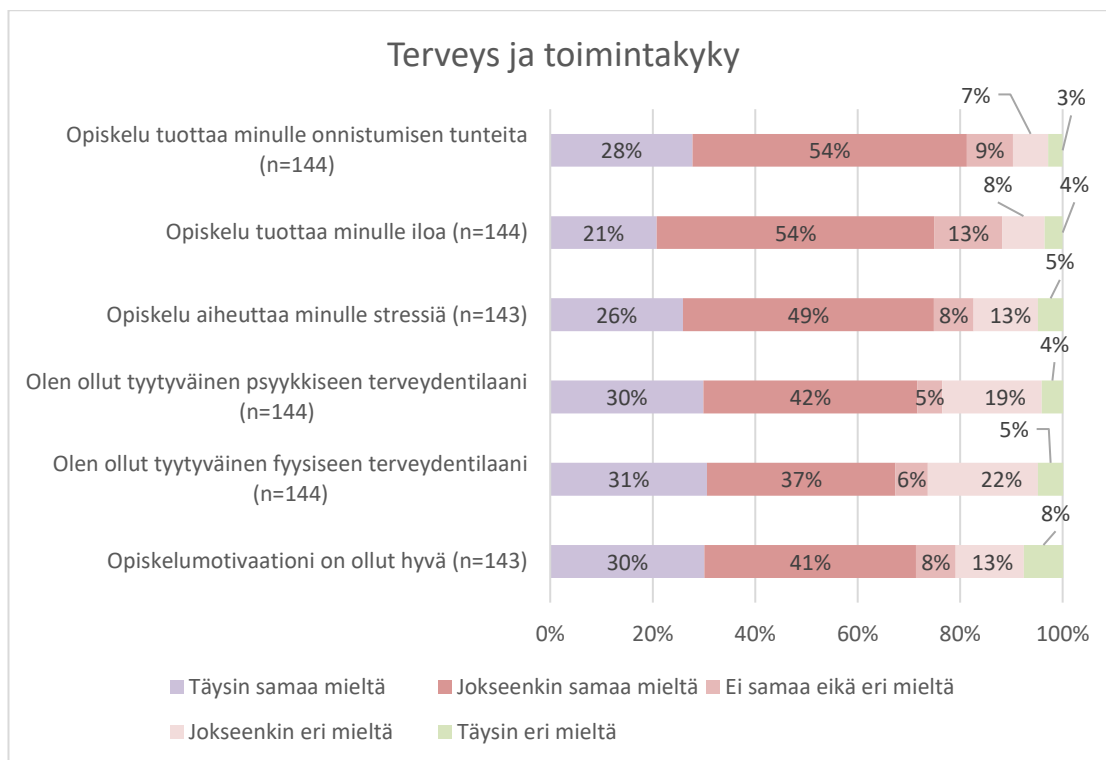

KUVIO 28. Keskeyttämisen harkitseminen arvioidun opintopistekertymän mukaan

8.10 Terveys ja toimintakyky

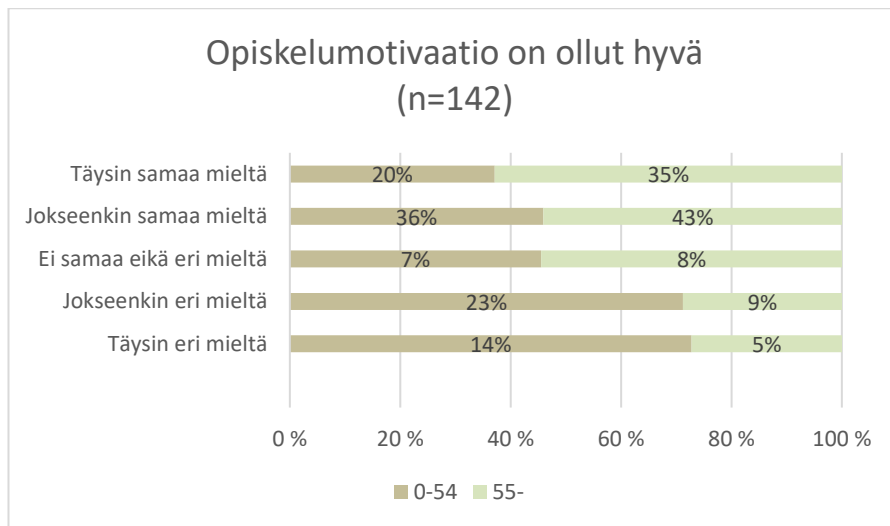
Kuviossa 29 on nähtävissä vastaajien kokemukset omasta terveydestään ja toimintakyvystään. Onnistumisen tunteita kokee valtaosa vastaajista, sillä neljä viidesosaa (82 %) on väitteestä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Lisäksi opiskelun koetaan tuottavan sekä iloa että stressiä, sillä molemmissa valtaosa vastaajista (75 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Kysymyksessä ei eritelty tarkemmin, onko kyseessä hyvä- vai huonolaatuinen stressi. Tämä olisi antanut lisävalaistusta kuormituksen luonteesta. Valtaosa (71 %) koki opiskelumotivaationsa olleen hyvä.

Fyysisen ja psyykkisen terveydentilan jakaumat olivat keskenään hyvin samankaltaisia. Valtaosa koki olevansa tyytyväinen terveyteensä, mutta noin neljäsosa vastaajista ilmaisi näiden väitteiden kohdalla olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Tämä vaikuttaa melko suurelta joukolta vastaajia. Mikäli ajatellaan, että jakauma esiintyy myös koko kohderyhmässä tämän kaltaisena, olisi ehkä tarpeen miettiä yhteistyötä opiskeluterveydenhuollon kanssa esimerkiksi matalan kynnyksen palvelujen markkinoinnin osalta. Nykyisellään ensimmäisenä opiskeluvuonna tarjotaan opiskelijoille terveystarkastusmahdollisuus, mutta muutoin palveluja ei juurikaan markkinoida opiskelijoille.

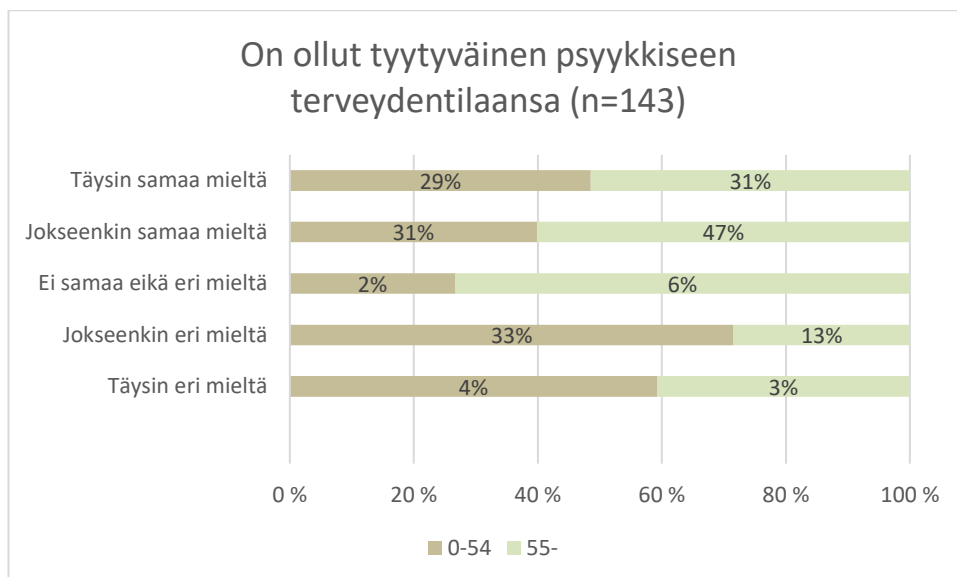
KUVIO 29. Terveys ja toimintakyky vastaajien kuvaamana

Kuviossa 30 on esitetty vastaajien näkemys opiskelumotivaatiostaan luokiteltuna arvioitujen opintopisteiden mukaan. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli suurin osa (78 %) vähintään 55 opintopistettä suorittaneista vastaajista. Heistä ainoastaan noin joka kymmenes (14 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Alle 55 opintopistettä suorittaneista vastaavasti täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli yli puolet (56 %), mutta yli kolmasosa (37 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Näissä kahdessa ryhmässä on siis havaittavissa eroja opiskelumotivaation suhteen. Ei ole yllättävää, että parempi motivaatio takaa paremman opintojen edistymisen. Huomionarvoista kuitenkin on pohdinta siitä, onko joitakin toimenpiteitä, joiden avulla opiskelijat saataisiin löytämään motivaationsa ja siten myös opinnot etenisivät toivotulla tavalla.

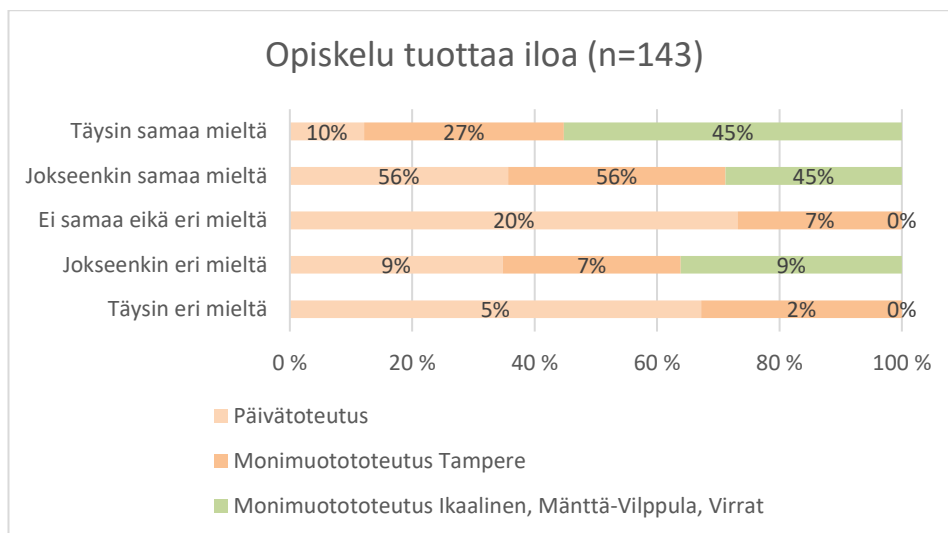
KUVIO 30. Vastaajien näkemys opiskelumotivaatiostaan arvioitujen opintopisteiden mukaan

Kuviossa 31 on esitetty vastaajien tyytyväisyys psyykkiseen terveydentilaansa kuvattuna arvioitujen opintopisteiden mukaan. Myös tässä on huomattavissa ero alle 55 opintopistettä ja vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden vastauksissa. Vähintään 55 opintopistettä suorittaneista valtaosa (78 %) on täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja alle viidesosa (16 %) täysin tai jokseenkin eri mieltä. Alle 55 opintopistettä suorittaneistakin yli puolet (60 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mutta yli kolmasosa (37 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Näin ollen on todennäköistä, että psyykkisen terveyden kokeminen on yhteydessä opintopisteiden suorittamiseen. Mekanismin suunnasta ei tässä tutkimuksessa voida sanoa mitään eli vaikuttaako psyykkinen terveys opintoja hidastavasti vai aiheuttaako opintojen hidastuminen psyykkisen terveyden heikentymistä. On kuitenkin selvää, että opintojen hidastuessa opiskelija kaipaa tukea enemmän kuin opintojen edetessä odotettuun tapaan. Tässä ei ole käsitelty muita terveys ja toimintakyky -osion väittämiä opintopisteryhmittäin, koska niistä ei ristiintaulukoitaessa löytynyt merkittäviä eroja.

KUVIO 31. Vastaajien tyytyväisyys psyykkiseen terveydentilaansa luokiteltuna opintopisteiden mukaan

Kuviossa 32 on nähtävissä vastaajien kokemukset opiskelusta iloa tuottavana tarkasteltuna opintototeutuksittain. Huomionarvoista on ero päivä- ja monimuotototeutusten välillä. Maakuntien monimuotototeutuksen vastaajista lähes kaikki (90 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Samansuuntainen oli tulos myös Tampereen monimuotototeutuksen osalta, sillä valtaosa (83 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Päivätoteutuksen vastaajista noin kaksi kolmasosaa (66 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun samalla viidesosa (20 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Päivätoteutuksen vastaajissa näkyy näin ollen viidesosan kohdalla epäröinti ilon kokemisesta tai sen kokemisen puutteesta. Luvut monimuotototeutusten osalta ovat todella korkeat ja kuvaavat liiketalouden monimuoto-opiskelijoiden myönteisiä opiskelukokemuksia. Tässä ei ole käsitelty muita terveys ja toimintakyky -osion väittämiä toteutuksittain, koska niissä ei ristiintaulukoitaessa havaittu merkittäviä eroja.

KUVIO 32. Vastaajien kokemukset opiskelusta iloa tuottavana toteutuksittain tarkasteltuna

8.11 Opintojen etenemiseen vaikuttavat tekijät opiskelukykyllä avulla tarkasteltuna

Kuviossa 33 on kuvattu Kuntun (2011, 34) opiskelumallin avulla vastaajien opintojen etenemiselle haasteita asettavat sekä opintojen etenemistä edesauttavat tekijät. Tarkasteluun on valittu nämä muuttujat, koska ne ovat tämän tutkimuksen ydin. Niiden avulla etsittiin opiskelijoiden kokemuksia opintojen etenemiseen vaikuttavista tekijöistä. Nämä tekijät kuvataan vielä kyseisen mallin avulla, koska se auttaa jäsentämään niiden suhteita ja kunkin toimijan roolia opiskelukykyyn tukemisessa ja edistämässä (Kunttu 2011, 35). Opiskelukykyä on käytetty soveltaen eikä tässä esitetty jaottelu ole kokonaisvaltaisen, koska kyselyä ei tehty täysin opiskelukykyllä mukaisesti. Joitakin näkökulmia, kuten fyysinen opiskeluympäristö, esteettömyys ja esimerkiksi konkreettiset opiskelutekniikat jäivät tässä tutkimuksessa huomioimatta.

Opiskelijat kaipaavat monenlaista tukea opiskelukykyä vahvistamiseksi sekä opiskelijoiden omien voimavarojen ja opiskelutaitojen että opiskeluympäristön ja opetustoiminnan osalta. Opiskelijoille tulee tarjota riittävästi ohjausta ja tukea opiskeluun liittyvissä ongelmissa sekä oman elämän hallinnassa. Myös fyysistä työympäristöä ja ilmapiiriä tulee kehittää, jotta yhteisöllisyys ja opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät. (Puusniekka & Kunttu 2011, 40.) Vaikuttamalla opiskelukykyyn kaikkiin ulottuvuuksiin ja niiden osatekijöihin, voidaan edistää opiskelijan opiskelukykyä.

Omat voimavarat**haasteet:**

- työskentely opintojen ohella (53%)
- perheeseen liittyvät tai muut henkilökohtaiset syyt (18%)
- terveydelliset tai mielenterveydelliset ongelmat (17%)
- taloudelliset vaikeudet (9%)
- sairausloma (7%)
- juhliminen ja sosiaalinen elämä häirinnee (6%)
- opiskelijavaihto ulkomailla (5%)
- vanhempain- tai hoitovapaa (5%)
- opiskelijatuutorina toimiminen (1%)

edesauttaneet tekijät:

- elämäntilanne (70%)
- taloudellinen tilanne (24%)
- työskentely opintojen ohella (20%)
- opintojen vaikutus arvostukseen työyhteisössä (7%)
- opintojen vaikutus palkkaan (5%)
- opinnoissa ilmenneisiin ongelmiin saatu apu (4%)

Opiskeluympäristö**haasteet:**

- ei ole kokenut itseään osaksi opiskelijayhteisöä (12%)
- TAMKin huono ilmapiiri (3%)

edesauttaneet tekijät:

- opiskelijatovereilta saatu tuki (47%)
- koulun hyvä ilmapiiri (43%)
- itsensä kokeminen osaksi opiskeluyhteisöä (29%)
- opiskelijakunnassa mukana oleminen (1%)
- tuutorina toimiminen (1%)

Opiskelutaidot**haasteet:**

- opintojen sisällöt eivät ole olleet mielekkäitä (22%)
- vaikeudet opinnäytetyön kanssa (19 %)
- vaikeuksia löytää harjoittelupaikka (10%)
- kokenut olevansa väärällä alalla (10%)
- ottanut liikaa kursseja (9%)
- opinnot eivät ole tarjonneet riittävästi haastetta (6%)
- ei ole kehdannut pyytää apua opintojen ongelmiin (5%)
- liian haastavat opinnot (3%)

edesauttaneet tekijät:

- innostuneisuus opiskelualaa kohtaan (46%)
- aiemmat opinnot (36%)
- opinnot tarjonneet sopivasti haastetta (35%)
- opintoihin panostaminen (32%)
- opinnot tuntuneet sisällöllisesti mielekkäiltä (30%)
- harjoittelupaikan löytäminen (21%)
- riittävä väljyys opinnoissa (18%)
- opintojen helppous (16%)
- opinnäytetyön aloittaminen tai jatkaminen (11%)

Opetus- ja ohjaustoiminta**haasteet:**

- usean opintopisteen moduulit (26%)
- opintojaksojen liian suuri työmäärä (24%)
- lähiopetuksen aikataulut (17%)
- liian tiukat deadlinet (15 %)
- läsnäolovelvollisuus (15%)
- ei ole saanut tarvitsemaansa opetusta (13%)
- riittämätön opinto-ohjaus (9%)
- liikaa etäopetusta (7%)
- erityistarpeita ei ole huomioitu (2%)

edesauttaneet tekijät:

- lähiopetuksen sopivat aikataulut (37%)
- deadlinet (33%)
- valmentajalta tai opettajatuutorilta saatu ohjaus (28%)
- sopivasti etäopetusta (18%)
- on saanut tarvitsemansa opetuksen (16%)
- opinto-ohjaajalta saatu ohjaus (13%)
- läsnäolovelvollisuus (10%)
- usean opintopisteen moduulit (5%)

KUVIO 33. Vastaajien kokemat opintojen etenemiseen vaikuttavat tekijät opiskelukykykymallin (Kunttu 2011, 34, muokattu) läpi tarkasteltuina

Vastaajille merkitykselliset tekijät on jaoteltu opiskelukykymallin (Kunttu 2011, 34) mukaisesti omiin voimavaroihin, opiskelutaitoihin, opiskeluympäristöön sekä opetus- ja ohjaustoimintaan liittyviin osioihin. Kuviosta on helppo nähdä, kuinka moninaisista asioista opiskelukyky koostuu. Opiskelun moniulotteisuutta ja vuorovaikutuksellista rakennetta on niin ollen helpompi ymmärtää.

Opiskelukykyä edistämällä on mahdollista vaikuttaa opintojen etenemiseen, parantaa oppimistuloksia ja ennalta ehkäistä opiskeluun liittyviä ongelmia. Näin voidaan myös vähentää opiskeluista syrjäytymistä sekä helpottaa ongelmien tunnistamista jo varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on oppia jo opiskellessa niitä taitoja, joiden avulla opiskelijat toimivat ja pitävät huolta itsestään myös työelämässä. Opiskelukyvyn edistämisen tarvetta on lisännyt esimerkiksi opiskeluaikojen lyhentämisen vaatimus. (Kujala 2011, 154.)

Näin ollen myös ammattikorkeakoulurahoituksen muutokset aiempaa enemmän tulorahoitteisuuden suuntaan ovat asettaneet kasvavan tarpeen opiskelukyvyn edistämiseksi, jotta yhä useampi etenee sujuvasti opinnoissaan ja valmistuu kohtuullisessa ajassa. Samalla ne, jotka empivät opiskelualansa tai muutoin kokevat haasteita opintojen etenemiselle, kaipaavat tukea opintojensa suunnitteluun.

9 POHDINTA

Tässä luvussa vedetään tutkimuksen tulokset yhteen ja tarkastellaan niiden merkitystä jatkon kannalta. Sen lisäksi arvioidaan tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti. Lopuksi pohditaan, miten tutkimusprosessi sujui ja missä olisi ollut kehitettävää. Lisäksi nostetaan esiin, mitä muuta annettavaa rahoitusmallilla voi olla taloudellisten raamien lisäksi.

9.1. Keskeisistä tuloksista

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tavoittaa opiskelijoiden näkökulma opintojen etenemiseen liittyvistä haasteista ja opintojen etenemistä edesauttavista tekijöistä. Tässä onnistuttiin hyvin niiden opiskelijoiden osalta, jotka vastasivat kyselyyn. Vastaajia oli kaikista tavoitelluista toteutusryhmistä ja eri vuosikursseilta. Tuloksista välittyi kuva siitä, että suurimman osan opinnot etenevät hyvin ja suurin osa opiskelijoista kokee opiskelun tuottavan onnistumisen tunteita ja iloa, joskin samalla myös stressiä. Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen psyykkisen ja fyysiseen terveydentilaansa sekä on kokenut opiskelumuotivaationsa hyväksi. Joitakin eroja oli havaittavissa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden ja alle 55 opintopistettä suorittaneiden kesken esimerkiksi psyykkisen terveyden kokemisessa. Tämä on hyvä ottaa huomioon esimerkiksi suunniteltaessa ohjauspalvelujen tarjontaa ja yhteistyötä opiskeluterveydenhuollon kanssa.

Haasteita asettaneista tekijöistä merkittävimmiten koettiin työssäkäynti opintojen ohella, opintojen sisältöjen mielekkyyden puute sekä usean opintopisteen moduulit ja opintojaksojen liian suuri työmäärä. Työssäkäynti on opiskelijan henkilökohtainen päätös, johon TAMK ei voi vaikuttaa. Opiskelun ja työssäkäynnin yhdistämistä, ja siten opintojen etenemistä, voidaan kuitenkin pyrkiä helpottamaan esimerkiksi tarjoamalla riittävästi vaihtoehtoisia suoritustapoja. Usean opintopisteen moduulit herättävät erilaisia ajatuksia. Käytännössä yksittäisen opintojakson tai jopa osasuorituksen puuttuminen voi aiheuttaa sen, että opiskelijalta jää saamatta paljon opintopisteitä. Tämä voi myös osaltaan vaikuttaa ammattikorkeakoulurahoituksen vaatimaan 55 opintopisteen saamiseen. Toisaalta sama moduulirakenne voi motivoida opiskelijaa tekemään esimerkiksi yhden puuttuvan osasuorituksen, jotta koko moduuli tulee suoritettua. Jopa neljäsosa koki tässä tutkimuksessa usean opintopisteen moduulien asettavan haasteita opintojen etenemiselle ja yli puolet vastaajista koki, että pienemmät moduulit edesauttaisivat opintopisteiden kertymistä. Myös avoimissa vastauskentissä moduuleista oli kirjoitettu paljon. Onkin hyvä

pohtia, mikä on usean opintopisteen moduulien vaikutus opintojen etenemiseen, kun alle 60 prosenttia tässä tutkimuksessa käsitellyistä liikelouden toteutusryhmien opiskelijoista suoritti lukuvuonna 2016–2017 vähintään 55 opintopistettä. Kyse on tasapainoilusta rahoituksen toteutumisen ja monen muun reunaehdon välillä.

Opintojen etenemistä merkittävimmin edesauttaviksi tekijöiksi koettiin oma elämäntilanne ja opiskelijatovereilta saatu tuki sekä koulun hyvä ilmapiiri ja lähiopetuksen sopivat aikataulut. Valtaosa myös koki valmennus- tai opiskelijaryhmän ilmapiirin hyvänä. Ilmapiiri sekä TAMKissa että omassa opiskelijaryhmässä näyttäytyy siten vastaajien mielestä merkittävänä omaan suoriutumiseen vaikuttavana osatekijänä.

Opintojen ohjauksen osalta tutkimuksen tulokset olivat mielenkiintoiset. Tulosten perusteella useampi vastaaja kokisi opinnoista keskustelemisen opinto-ohjaajan kanssa hyödyllisempänä, kuin mitä opinto-ohjaajan kanssa asioineita oli. Yhtä lailla kysyttäessä opinto-ohjauksen laadusta, opinto-ohjaajan saavutettavuudesta ja helposti lähestyttävyydestä, oli iso osa vastaajista ilmoittanut, ettei ole samaa eikä eri mieltä. Tämä on tulkittavissa siten, että asiasta ei ehkä ole kertynyt kokemusta. Näin ollen opinto-ohjaukselle voisi olla enemmän kysyntää, mutta ohjaukseen ei ehkä osata tai koeta riittävän tarpeelliseksi hakeutua. Tutkitusti opintojen ohjauksella voidaan vähentää keskeyttämistä ja opintojen viivästymistä. On hyvä pohtia, millaiset käytännöt esimerkiksi valmentajilla tai opettajatuutoreilla on opinnoissaan hidastuvien tai keskeyttämistä harkitsevien eteenpäin ohjaamisen osalta. Opiskelijat saattaisivat ehkä myös kaivata enemmän opinto-ohjauksen markkinointia avuksi myös matalalla kynnyksellä eikä pelkästään merkittävissä opintoja koskevissa pohdinnoissa. Näin voitaisiin pyrkiä välttymään esimerkiksi tilanteelta, jossa jonkin yksittäisen kurssin jääminen väliin hidastuttaa koko valmistumisprosessia.

Opintopisteiden kertymistä edesauttavina tekijöinä pidettiin pienempien moduulien lisäksi muun muassa mahdollisuutta suorittaa enemmän opintoja itsenäisesti, ryhmätöiden vähentämistä, etäopetuksen lisäämistä ja selkeää opintojenseurantajärjestelmää Pakkiin. Avoimissa vastauksissa toivottiin myös Tabulaan jonkinlaista tehtävien palautusta seuraavaa työkalua. Näillä teknisillä apuvälineillä voitaisiin lisätä opiskelija kykyä seurata omia opintojaan ja siten suunnitella niitä edelleen paremmin.

Päivä- ja monimuotototeutusten osalta oli havaittavissa joitakin eroja, esimerkiksi opintojen mielekkyyden kokemisen kannalta. Kaikkien toteutusten tutkiminen samalla kyselylomakkeella ei osoittautunut parhaaksi mahdolliseksi tavaksi. Toteutusryhmät ovat keskenään niin erilaisia jo pelkästään työssäkäynnin ja siten opiskeluun käytettävän ajan suhteen, että niiden vertailu oli paikoin hankalaa. Jatkotutkimusta voisikin siten tehdä keskittyen vielä tarkemmin eri toteutusryhmiin.

Mielenkiintoinen havainto tässä tutkimuksessa oli vastaajien ilmoittamien opiskeluun käytettyjen tuntien jakauma. Ilmoitetut tuntimäärät kokonaisuutena vaikuttivat melko vähäisiltä. Selitystä voidaan etsiä kyselyn ajankohdasta tai epäselvästä vastausohjeistuksesta, mutta jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia opiskeluun käytettyjen tuntien vaikutusta opintojen etenemiseen.

9.2. Validius

Validiudella tarkoitetaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata (Hirsjärvi ym. 2014, 231–232). Tässä tutkimuksessa voidaan arvioida kyselylomakkeen kysymysten pääsääntöisesti mitanneen sitä, mitä pitikin. Yksittäisten kysymysten osalta joitakin epäilyjä on käsitelty kunkin kysymyksen osalta tulososiossa. Yleisesti ottaen kysymyksenasetteluihin olisi voinut vielä tarkentaa joitakin asioita, esimerkiksi sen, että kysymykset koskevat lukuvuotta 2016–2017 lähes kaikilta osin. Kyselyssä annettiin palautetta esimerkiksi siitä, että kysymyksiin liittyen työssäkäyntiin oli hankala löytää sopivaa vastausta. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut tulosten käsittelyyn, koska kyseistä muuttujaa ei käytetty ristiintaulukoinnissa. Näin ollen mittaria voitaneen pitää suhteellisen validina. Toisaalta kato asettaa oman haasteensa validiteetille (Kananen 2015, 347). Tämän kyselyn vastausprosentti oli noin 16 prosenttia. Se saavutettiin lähettämällä kutsu kyselyyn kahdesti samalle kohderyhmälle. Vastausprosenttia ei voida pitää kovin hyvänä ja siten myös tulosten yleistettävyys on pohdittava tarkkaan. Parempaan tulokseen olisi todennäköisesti päästy esimerkiksi keräämällä vastaukset kyselyyn fyysisesti esimerkiksi oppituntien aikana, mutta tällaiseen ei ollut tällä kertaa resursseja.

9.3. Reliaabelius

Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Toisin sanoen reliaabeli mittari antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Näin ollen esimerkiksi kaksi eri arvioijaa

päätyy samaan tulokseen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on kehitelty myös erilaisia tilastollisia menettelytapoja reliaabeliuden arvioimiseen. (Hirsjärvi ym. 2014, 231.) Koska kyseessä oli enemmän kartoittava, kuin syy-seuraussuhteita etsivä tutkimus, tuloksen reliaabeliutta ei ole tilastollisesti varmistettu. On kuitenkin syytä uskoa, että jos tutkimus toistettaisiin samalla asetelmalla, olisivat tulokset samankaltaisia.

9.4. Lopuksi

Kaikkiaan tutkimusprosessi eteni sujuvasti. Alun tiedonhankintaan olisi voinut käyttää enemmän aikaa, joka olisi näkynyt ehkä toimivampana kyselylomakkeena, mutta tällä kertaa aikaresurssit määrittelivät aikataulun näin. On hyvä huomioida, että tämä kysely ei huomioi asioiden kaikkia puolia. Esimerkiksi opintopisteiden kertymistä ei voida pitää itseisarvona oppimisen kustannuksella. Vaikka etäopetuksen lisääminen saattaisi johtaa opintopisteiden nopeampaan suorittamiseen, voisi se johtaa myös heikompaan oppimistulokseen, kun lähiopetusta ei olisi yhtä paljon kuin nyt. Kaikkien opintojaksojen osalta itsenäinen opiskelu ei toimisi. Omat haasteensa tässä tutkimuksessa aiheutti kohderyhmä. Päivä- ja monimuotototeutusten opintojen rakenne ja niissä opiskelevien elämäntilanteet eroavat toisistaan merkittävästi, joten vastaajajoukon käsitteleminen yhtenä joukkona tavallaan kadotti eri ryhmien ominaispiirteet. Eri toteutuksia onkin tarpeen edelleen tutkia ja kehittää niille ominaisten reunaehtojen pohjalta.

Nähdäkseni huolestuttava tulos tästä tutkimuksesta oli heikko vastausprosentti. Vaikka kyseessä olikin opinnäytetyö, oli tutkimus myös osa liiketalouden koulutuksen kehittämistä. Olin aiemmin mukana tekemässä käyttäjätutkimusta TAMK kirjastolle ja vastausprosentti oli samankaltainen. Selitystä voidaan etsiä esimerkiksi kyselyjen ja saapuvan sähköpostin suuresta määrästä. Olisi tärkeää kuitenkin saada opiskelijat mukaan kertomaan heille tärkeistä asioista, jotta koulutusta voitaisiin kehittää enemmän kaikkia osapuolia palvelevaan suuntaan. Näyttäisikin siltä, että jokin muu keino kuin perinteinen kysely voisi olla parempi keino osallistaa opiskelijat. Esimerkiksi jonkinlainen ideakilpailu, jossa olisi konkreettinen palkinto, voisi olla yksi mahdollisuus. Kuten opinto-ohjaaja Paula Lamminen (2018) totesi, opiskelijat tulisi saada sitoutumaan yhteiseen tavoitteeseen, jolla mahdollistetaan TAMKin toimintaedellytykset. Eräs vastaajista totesi tämän tutkimuksen vapaassa palautteessa seuraavasti: ”Toivottavasti kyselystä kerätty tieto hyödynnetään. Valitettavan usein vain kysellään.” Tämä kertoo yhden opiskelijan kokemuksen avulla siitä, kuinka kerätyn tiedon hyödyntämisen koetaan jäävän puolitiehen. Tämä

on aiemmin todettu haasteeksi laajemminkin esimerkiksi työtyytyväisyyskyselyjen osalta.

Vaikka ammattikorkeakoulujen uusi aiempaa tulosperusteisempi rahoitusmalli luo varmasti taloudellisia paineita ammattikorkeakouluille, antaa se toisaalta myös mahdollisuuden varhaisempaan välittämiseen. Kun opintopisteiden kertymistä seurataan jo ennen varsinaista opintojen viivästymistä, on opintojen hidastumiseen helpompi puuttua varhaisessa vaiheessa. Tämä toki vaatii toimivat käytännöt opiskelijoiden kanssa toimivalle henkilökunnalle, jotta enemmän tukea tarvitsevat opiskelijat osataan ohjata esimerkiksi opinto-ohjauksen tai opiskelijaterveydenhuollon pariin.

Opiskelijoiden näkökulmaa voisi tämän aiheen tiimoilta tavoitella myös laadullisen tutkimuksen keinoin. Tällöin tietoa ei saada yhtä suurelta joukolta, mutta se olisi syvempää ja esimerkiksi haastattelu menetelmänä mahdollistaisi tutkijalle tarkentavat jatkokysymykset. Kaikkiaan opintojen etenemisen tutkimus on painottunut paljon keskeyttäneiden ja opinnoissaan jo viivästyneiden tutkimukseen ja kaipaisi nähdäkseni lisää tietoa siitä, mitkä käytännöt koetaan toimiviksi ja millaisena tilanne näyttäytyy siinä vaiheessa, kun opintojen eteneminen merkittävästi hidastuu.

Tampereen korkeakoulut hallinnollisesti yhdistävä Tampere3 -hanke asettaa omat haasteensa tulevaisuuden koulutukselle TAMKissa. Toisaalta se avaa ehkä uusia tiiviimpiä yhteistyömuotoja, joiden avulla opetustarjontaa voidaan edelleen laajentaa tai ainakin tuoda kolmen korkeakoulun tarjoamat opiskelumahdollisuudet vielä nykyistä paremmin opiskelijoiden tietoisuuteen. Näin suoritusmahdollisuuksien kirjo laajenee ja opintojen etenemistä voidaan pyrkiä edesauttamaan.

LÄHTEET

Aikuiskoulutustuki. Koulutusrahasto. 2.10.2017. Luettu 26.1.2018.

<https://www.koulutusrahasto.fi/fi/aikuiskoulutustuen-hakijoille/paatoiminen-opis-kelu/tarvittavat-opintasuoritukset/>

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Ammattikorkeakoulut. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Ei päivitystietoa. Luettu 30.10.2017.

<http://www.arene.fi/fi/ammattikorkeakoulut>

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli 2017 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ei päivitystietoa. Luettu 1.12.2017

<http://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset>

Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen. 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:18. Luettu 30.10.2017.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-381-1>

Hailikari, T. & Parpala, A. 2014. What impedes or enhances my studying? The interrelation between approaches to learning, factors influencing study progress and earned credits. *Teaching in Higher Education*. 19 (3), 812.

Hakala, J. 2004. *Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille*. Helsinki: Gaudeamus.

Heikkilä, T. 2008. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Huhtanen, K. 2012. Opintojen läpäisyn tehostaminen ammattikorkeakoulutuksessa. Teoksessa Korhonen, V. & Mäkinen M. 2012. *Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöillä*. Campus Conexus –projektin julkaisuja A:1. Kasvatustieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto.

Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002–2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Helsinki: Suomalaiset Oikeusjulkaisut SOJ.

Kananen, J. 2011. *Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. *Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kielitoimiston sanakirja. 2017. Kotimaisten kielten keskus. Ei päivitystietoa. Luettu 16.11.2017.

www.kielitoimistonsanakirja.fi/

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikka ja sen kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ei päivitystietoa. Luettu 31.10.2017.

<http://minedu.fi/korkeakoulu-ja-tiedelinjaukset>

Korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, rahoitus ja sopimukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ei päivitystietoa. Luettu 31.10.2017.

<http://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset>

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus. 2016. YTHS. Luettu 6.11.2017.

<http://www.yths.fi/kott2016>

Korkeakoulutusta ja tutkimusta koskeva lainsäädäntö. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ei päivitystietoa. Luettu 27.10.2017

<http://minedu.fi/korkeakoulut-ja-tiede-lainsaadanto>

Kotila, H. & Mäki, K. 2015. 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Koulutus. Tilastokeskus. Ei päivitystietoa. Luettu 7.11.2017.

<http://www.stat.fi/til/kou.html>

Kujala, J. 2009. Opiskelukykyä ja yhteisöllisyyttä. Opiskelukyvyn edistämisen suositukset yliopistoille. Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry. Luettu 15.1.2018.

http://www.yths.fi/tutkimukset/tutkimusjulkaisut/2009-2006_julkaisut

Kujala, J. 2011. Opiskelukyvyn ja yhteisöllisyyden edistäminen korkeakouluissa. Teoksessa Kunttu, K. & Komulainen A. & Makkonen K. & Pynnönen P. 2011. Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim.

Kunttu, K. 2011. Opiskelukyky. Teoksessa Kunttu, K. & Komulainen A. & Makkonen K. & Pynnönen P. 2011. Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim.

Laitinen, A & Halonen M. 2007. Keskeyttämisen syyt selville – opinnot loppuun ammattikorkeassa! Opintojen keskeyttäminen Savonia-ammattikorkeakoulussa vuonna 2005. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Lamminen, P. Opinto-ohjaaja. 2017. Tutkimus opintopisteiden kertymisestä liiketalouden koulutuksessa. Sähköpostiviesti. paula.lamminen@tamk.fi. Luettu 14.1.2018.

Lerkkanen J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat: koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista häiritsevät ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeakouluopintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Liiten M. 2017. Korkeakoulujen määrää halutaan vähentää ja opiskelijoita hoputtaa valmistumaan – tällainen on opetusministeriön visio vuodelle 2030. Helsingin Sanomat. Julkaistu 24.10.2017. Luettu 9.11.2017.

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005420822.html>

Liimatainen, J. & Kanstrén, K. & Kaisto, J. & Karhu, K. & Martikkala, S. & Andersen, M. & Aikkola, R. & Anttila, K. & Keskinarkaus, P. & Saari, P. 2011. Opintopolulle yksilöllisyyttä, opiskelijalähtöisyyttä ja empatiaa. Korkeakouluopiskelijoiden näemyksiä opiskelusta, opintojen viivästyemisestä, työelämästä ja ohjauksesta. Valtti- Valmis tutkinto työelämävalttina – projekti.

Mannisenmäki, E. & Valtari, M. 2005. Valmistumisen vallihaudalla: Opintojen kesto 2000-luvun hyvinvointivaltiossa. Helsinki: Edita.

Mustonen, A. & Annala, J. 2012. ”Viides luokka”. Opinnoissaan viivästyneiden vertaistukiryhmä. Campus Conexusin verkkoaineistot. Tampereen ammattikorkeakoulu ja Tampereen yliopisto.

Ohjaus ja opintojen eteneminen. 2017. Eurostudent IV –tutkimuksen artikkelisarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettu 10.12.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-498-6>

Opetushallinnon tietopalvelu Vipunen. Opetushallitus. Ei päivitystietoa. Luettu 2.11.2017. <https://vipunen.fi/fi-fi/amk/Sivut/Opiskelijat-ja-tutkinnot.aspx>

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä 814/2016.

Opintojen edistymisen seuranta. KELA. 19.10.2017. Luettu 10.11.2017. <http://www.kela.fi/opintojen-edistyminen-korkeakouluopinnot>

Opiskelijabarometri 2014. 2016. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö OTUS sr. Luettu 6.11.2017. <https://www.otus.fi/julkaisu/opiskelijabarometri-2014/>

Opiskelijatutkimus 2017. 2017. Eurostudent VI –tutkimuksen keskeiset tulokset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:37. Luettu 9.11.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-500-6>

Penttilä, J. 2008. ”Kävin kokeileen kepillä jäätä”. Tutkimus opintojen keskeyttämisestä Tampereen ammattikorkeakoulussa. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta; Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr.

Penttilä, J. 2011. Opintojen viivästyminen ja keskeyttäminen korkeakoulussa. Teoksessa Kunttu, K. 2011. Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim.

Pettersson, E. 2015. Opintojen viivästyminen näkyy koulun kukkarossa. Tutka-verkkojulkaisu. 2.10.2015. Luettu 9.11.2017. <https://tutka.pro/uutiset/opintojen-viivastuminen-nakyy-koulun-kukkarossa/>

Pietilä, J. & Viitanen V. 2012 . Aina ei mene putkeen: Opiskelua edistävät ja estävät tekijät Tampereen ammattikorkeakoulun kahdessa koulutusohjelmassa. Sosiaalialan koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 9.11.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012121719706>

Puusniekka R. & Kunttu K. 2011. Miltä suomalaisten opiskelijoiden opiskelukyky näyttää tutkimusten valossa? Teoksessa Kunttu, K. 2011. Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim.

Salminen, T. 2016. Työssäkäynti. Teoksessa Villa, T. (toim.). 2016. Opiskelijabarometri 2014. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otuksen julkaisu_55/2016. Luettu 20.12.2017.

<https://www.otus.fi/julkaisu/opiskelijabarometri-2014/>

Salonen-Pitkänen H. 2014. ”Napakampaa ohjausta ja aikataulutusta”. Opintojen pitkitymisen syitä ja erityisen tuen tarpeita Mikkelin ammattikorkeakoulussa. Erityisopettaja.fi. JAMK-verkkolehdet. 15.4.2017. Luettu 24.10.2017. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

<http://erityisopettaja.fi/napakampaa-ohjausta-ja-aikataulutusta-opintojen-pitkittymisen-syita-ja-erityisen-tuen-tarpeita-mikkelin-ammattikorkeakoulussa>

Suomi osaamisen kasvu-uralle. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:14. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettu 2.11.2017.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75163>

Taloudellinen katsaus, syksy 2017. Valtionvarainministeriön julkaisu 32a/2017. 19.9.2017. Luettu 2.11.2017.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80672>

Talvitie, J. 2010. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden uupumus, imu ja kuormituksesta palautuminen. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu-tutkielma. Luettu 9.11.2017.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201012153174>

TAMK. AMK-tutkinnot. Ei päivitystietoa. Luettu 16.1.2018.

<http://www.tamk.fi/web/tamk/amk-tutkinnot>

TAMK. Historia. Ei päivitystietoa. Luettu 26.10.2017

<http://www.tamk.fi/web/tamk/historia>

TAMK. Kampukset. Ei päivitystietoa. Luettu 26.10.2017.

<http://www.tamk.fi/web/tamk/kampukset>

TAMK. Koulutustarjonta. Ei päivitystietoa. Luettu 26.10.2017.

<http://www.tamk.fi/web/tamk/koulutustarjonta-tamk>

TAMK. Liiketalous, opinto-opas. Ei päivitystietoa. Luettu 26.10.2017.

<http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi/167/fi/49598/14LITA/year/2015>

TAMK. Organisaatio. Ei päivitystietoa. Luettu 26.10.2017.

<http://www.tamk.fi/web/tamk/organisaatio>

TAMK. Vuosikatsaus 2016. Avainluvut. Luettu 26.10.2017.

<http://vuosikatsaus2016.tamk.fi/avainluvut/>

TAMK. Vuosikatsaus 2016. Strategia. Luettu 26.10.2017.

<http://vuosikatsaus2016.tamk.fi/strategia>

Tempoilu korkeakoulurahoituksessa herättää närää – ”Hölmöläisen peiton jatkamista”. 2016. Talouselämä. 16.10.2016. Luettu 9.11.2017.

<https://www.talouselama.fi/uutiset/tempoilu-korkeakoulurahoituksessa-herattaa-naraa-holmolaisen-peiton-jatkamista/23f27b62-8b4b-3469-85bb-4e8e04c43f88>

Turula, H. 2015. Opintojen viivästymiseen vaikuttavat tekijät liiketalouden yksikössä. Liiketalouden koulutusohjelma. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 9.11.2017.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505127589>

Tutkintosääntö. TAMK. 12.9.2017. Luettu 27.10.2017.

<http://opinto-opas.tamk.fi/tutkintosaanto>

Vainio, A. 2017. Talouskuri puree erityisesti ammattikorkeakouluihin. Helsingin Sanomat. 22.8.2017. Luettu 9.11.2017.

<https://www.hs.fi/paivanlehti/22082017/art-20000005334840.html>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129.

Varpa, K. Erikoissuunnittelija. 2017. Opinnäytetyö / 55 op -mittari. Sähköpostiviesti.

kirsi.varpa@tamk.fi. Luettu 1.12.2017.

Vihuri, R. 2011. Viime tippa paras tippa. Opintojen pitkittymisen syyt opiskelijoiden näkökulmasta Tampereen ammattikorkeakoulun Ikaalisten toimipisteessä.

VIRTA-opintotietopalvelu. Korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto. CSC Tieteen tietotekniikan keskus Oy. 11.9.2017. Luettu 2.11.2017.

<https://confluence.csc.fi/display/VIRTA/VIRTA-opintotietopalvelu>

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuskutsun saate

Hei,

teen TAMKin liiketalouden koulutukselle tutkimusta opintopisteiden kertymisestä lukuvuodelta 2016–2017. Tutkimus on osa opinnäytetyötäni. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat liiketalouden päivä- ja monimuotototeutuksen opiskelijat. Oheisesta linkistä avautuva kysely käsittelee opintopisteiden kertymistä ja sen taustoja sekä yleistä tyytyväisyyttä liiketalouden koulutukseen. Kysely koostuu monivalintakysymyksistä ja siihen vastaaminen vie noin 5–10 minuuttia.

Vastaamalla tähän kyselyyn sinulla on mahdollisuus vaikuttaa liiketalouden koulutuksen kehittämiseen. Tutkimus on luottamuksellinen eikä kyselyssä kysytä henkilötietoja. Aineisto tullaan käsittelemään siten, ettei yksittäistä vastaajaa ole mahdollista tunnistaa tuloksista. Aineisto hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

Mikäli kysymyksiä herää, vastaan niihin mielelläni. Kiitos jo etukäteen omasta ja TAMKin liiketalouden koulutuksen puolesta. Mukavaa lukuvuoden loppua!

Vastaamaan pääset seuraavasta linkistä:

<https://lomake.tamk.fi/v3/lomakkeet/24062/lomake.html>

Ystävällisin terveisin

Sabina Leppälä

Liiketalous

sabina.leppala@biz.tamk.fi

Liite 2. Kyselylomake

Kysely opintopisteiden kertymisestä lukuvuonna 2016–2017

Tällä kyselyllä selvitetään liiketalouden opiskelijoiden opintopisteiden kertymistä ja sen taustoja lukuvuoden 2016–2017 osalta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Vastaa valitsemalla sopivin vaihtoehto. Joissakin kysymyksissä voit valita useita.

Taustatiedot

1. Ikä

2. Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

3. Toteutus, jossa opiskelet

- Päivätoteutus, taloushallinto, myynti ja markkinointi, kansainvälinen liiketoiminta
- Päivätoteutus, projektijohtaminen
- Päivätoteutus, oikeudellinen asiantuntijuus
- Monimuotototeutus, oikeudellinen asiantuntijuus, Tampere
- Monimuotototeutus, Virrat
- Monimuotototeutus, Ikaalinen
- Monimuotototeutus, Mänttä-Vilppula

4. Opiskeluvuosi

- Ensimmäinen
- Toinen
- Kolmas
- Neljäs
- Muu

5. Liiketalouden koulutuksessa tähän mennessä suorittamiesi opintopisteiden määrä

6. Asuuko kotitaloudessasi omia tai puolisosia lapsia?

- Kyllä
- Ei

7. Käytkö töissä opiskelujen ohella?

- Kyllä, osa-aikaisesti (sisältää työskentelyn loma-aikoina)
- Kyllä, kokoaikaisesti
- En (voit siirtyä kysymykseen 10)

8. Jos käyt töissä opiskelujen ohella, kuinka monta tuntia käytät työntekoon viikoittain?

- 0–10
- 11–20
- 21–30
- 31–40
- 41–

9. Jos käyt töissä lukuvuoden aikana tai loma-aikoina, liittyykö työsi opiskelualaasi?

- Kyllä
- Ei

10. Kuinka monta tuntia käytät viikoittain opiskeluun?

- 0–10
- 11–20
- 21–30
- 31–40
- 41–

11. Aiemmat opinnot (valitse korkein tutkinto)

- Lukio/ylioppilastutkinto
- Ammatillinen koulutus
- Alempi korkeakoulututkinto, amk
- Alempi korkeakoulututkinto, yliopisto
- Ylempi korkeakoulututkinto, amk
- Ylempi korkeakoulututkinto, yliopisto

Opintopistekertymä

12. Arvioitu opintopistemääräsi koko lukuvuodelta 2016–2017

- 0–5
- 6–10
- 11–15
- 16–20
- 21–25
- 26–30
- 31–35
- 36–40
- 41–45
- 46–50
- 51–54
- 55–60
- 61–65
- 66–

Opintojen eteneminen

13. Mitkä henkilökohtaiset tekijät ovat aiheuttaneet *haasteita opintojesi etenemisessä* kuluneen lukuvuoden 2016–2017 aikana?

- Olen ollut suorittamassa ase- tai siviilipalvelusta
- Olen ollut vanhempain- tai hoitovapaalla
- Olen ollut sairauslomalla
- Minulla on ollut terveydellisiä tai mielenterveydellisiä ongelmia
- Minulla on ollut perheeseen liittyviä tai muita henkilökohtaisia syitä
- Minulla on ollut taloudellisia vaikeuksia
- Olen tehnyt töitä opintojen ohella
- Olen kokenut olevani väärällä alalla
- En ole kokenut itseäni osaksi opiskeluyhteisöä
- En ole kehdannut pyytää neuvoa opintoihini liittyviin ongelmiin
- En ole kokenut opintojen sisältöä mielekkäiksi
- Olen ottanut liikaa kursseja
- Opinnot ovat olleet liian haastavia
- Opinnot eivät ole tarjonneet riittävästi haastetta
- Minulla on ollut vaikeuksia aloittaa tai jatkaa opinnäytetyötä
- Minulla on ollut vaikeuksia löytää harjoittelupaikka
- Olen ollut opiskelijavaihdossa ulkomailla
- Olen ollut opiskelijatuutorina

- Olen osallistunut opiskelijakuntatoimintaan
- Juhliminen ja muu sosiaalinen elämä ovat häirinneet opiskeluani

14. Mitkä TAMKiin liittyvät tekijät ovat aiheuttaneet *haasteita opintojesi etenemisessä* kuluneen lukuvuoden 2016–2017 aikana?

- Lähiopetuksen aikataulut eivät ole sopineet minulle
- Deadlinet ovat olleet liian tiukkoja
- Läsäolovelvollisuus on vaikeuttanut opintojen etenemistä
- Opintojaksojen työmäärä on ollut liian suuri
- Etäopetusta on ollut liikaa
- En ole saanut tarvitsemaani opetusta
- Usean opintopisteen moduulit ovat viivästyttäneet opintopisteiden kertymistä
- Opinto-ohjaus on ollut riittämätöntä
- Erityistarpeitani ei ole huomioitu riittävästi (esim. lukihäiriö, oppimisvaikeudet)
- TAMKin ilmapiiri on ollut huono

15. Kerro tarkemmin opintojesi etenemiseen liittyvistä haasteista?

16. Mitkä henkilökohtaiset tekijät ovat *edesauttaneet opintojesi etenemistä* lukuvuonna 2016–2017?

- Taloudellinen tilanteeni on edesauttanut opintojen edistymistä
- Elämäntilanteeni on mahdollistanut opiskelun
- Aiemmistä opinnoistani on ollut apua
- Olen panostanut opiskeluun paljon
- Opintojen eteneminen vaikuttaa palkkaani
- Opintojen eteneminen vaikuttaa arvostukseeni työyhteisössä
- Työskentely opintojen ohella on tukenut opintojani
- Opinnot ovat tuntuneet sisällöllisesti mielekkäiltä
- Olen ollut innostunut opiskelualasta
- Opinnot ovat olleet helppoja
- Opinnot ovat tarjonneet sopivasti haastetta
- Opinnoissani on ollut riittävästi väljyyttä
- Olen saanut aloitettua/jatkettua opinnäytetyötä
- Olen löytänyt harjoittelupaikan

- Olen saanut apua opinnoissani ilmenneisiin ongelmiin
- Olen kokenut itseni osaksi opiskeluyhteisöä
- Olen saanut opiskelutovereiltani tukea ja apua
- Tuutorina toimiminen on tukenut opintojani
- Olen ollut mukana opiskelijakuntatoiminnassa

17. Mitkä TAMKiin liittyvät tekijät ovat *edesauttaneet opintojesi etenemistä* lukuvuonna 2016–2017?

- Olen saanut tarvitsemaani ohjausta opinto-ohjaajalta
- Olen saanut tarvitsemaani ohjausta valmentajalta/opettajatuutorilta
- Lähiopetuksen aikataulut ovat olleet sopivat
- Deadlinet ovat ohjanneet opiskeluani
- Läsnaölovelvollisuus on auttanut
- Koulun ilmapiiri on ollut hyvä
- Etäopetusta on ollut sopivasti
- Olen saanut tarvitsemani opetuksen
- Erityistarpeeni on huomioitu riittävästi (esim. lukihäiriö, oppimisvaikeudet)
- Usean opintopisteen moduulit ovat kannustaneet opiskelemaan

18. Kerro tarkemmin opintojesi etenemistä edesauttaneista tekijöistä?

19. Kenen/keiden kanssa olisi omasta mielestäsi hyödyllistä keskustella opintojesi etenemisestä?

- valmentaja
- opettajatuutori
- opinto-ohjaaja
- jonkin opintojakson opettaja
- opiskelijatuutori
- opiskelijaterveydenhuollon edustaja
- muun terveydenhuollon edustaja
- vanhemmat, puoliso tai muut perheenjäsenet
- ystävät
- opiskelutoverit
- joku muu
- minusta ei ole hyödyllistä keskustella kenenkään kanssa

Jos vastasit "joku muu", kuka tuo henkilö olisi?

20. Kenen/keiden kanssa olet kuluneen lukuvuoden 2016–2017 aikana keskustellut opintojen etenemisestä?

- valmentaja
- opettajatuutori
- opinto-ohjaaja
- jonkin opintojakson opettaja
- opiskelijatuutori
- opiskelijaterveydenhuollon edustaja
- muun terveydenhuollon edustaja
- vanhemmat, puoliso tai muut perheenjäsenet
- ystävät
- opiskelutoverit
- joku muu

Jos vastasit "joku muu", kuka tuo henkilö on ollut?

21. Ota kantaa edesauttaisivatko seuraavat asiat omalla kohdallasi opintopisteiden kertymistä ja siten opintojen etenemistä (Täysin samaa mieltä-Jokseenkin samaa mieltä-Ei samaa eikä eri mieltä-Jokseenkin ei mieltä-Täysin eri mieltä).

- Enemmän lähiopetusta
- Enemmän etäopetusta
- Mahdollisuus suorittaa enemmän kirjaesseitä tai tehdä muutoin opintoja itsenäisesti
- Hitaampi opetustahti
- Nopeampi opetustahti
- Yhteisöllisyyden lisääminen TAMKissa
- Yhteisöllisyyden lisääminen omassa opiskelija-ryhmässä
- Enemmän ryhmätöitä
- Vähemmän ryhmätöitä
- Pienemmät opintokokonaisuudet eli moduulit
- Suuremmat opintokokonaisuudet eli moduulit
- Tiukempi valvonta TAMKin taholta
- Enemmän kehitys-/ohjauskeskusteluja
- Vertaistoiminta: apu käytännön opinnoissa, opintopiirit
- Tunnustukset tai opintosuorituksista kerättävät merkit tms.
- Selkeä opintojen seurantajärjestelmä Pakissa

22. Millaisilla toimenpiteillä opintojen etenemistä voitaisiin mielestäsi yleisellä tasolla edesauttaa?

Liiketalouden koulutus

23. Ota kantaa seuraaviin opintoja koskeviin väittämiin lukuvuoden 2016–2017 osalta (Täysin samaa mieltä-Jokseenkin samaa mieltä-Ei samaa eikä eri mieltä-Jokseenkin ei mieltä-Täysin eri mieltä).

- Opintojen työmäärä on ollut sopiva
- Opintojen työmäärä on hidastanut opintojen etenemistä
- Opintojen ja henkilökohtaisen elämän yhteensovittaminen on helppoa
- Lähiopetusta on sopivasti
- Etäopetusta on sopivasti
- Opintojen suorittaminen on joustavaa
- Poissaoloista annettavat korvaustehtävät vastaavat työmäärältään poissaoloa
- Valmentajalta/opettajatuutorilta on mahdollista matalalla kynnyksellä pyytää ohjausta opintoihin
- Valmentaja/opettajatuutori on tavoitettavissa kohtuullisessa ajassa
- Valmennus/opettajatuutorointi on laadukasta
- Kehityskeskustelut ovat hyödyllisiä
- Opinto-ohjaajalta on mahdollista matalalla kynnyksellä pyytää ohjausta opintoihin
- Opinto-ohjaus on laadukasta
- Opinto-ohjaaja on tavoitettavissa kohtuullisessa ajassa
- Opettajilta on mahdollista matalalla kynnyksellä pyytää apua opintojaksoihin liittyen
- Opettajat ovat tavoitettavissa kohtuullisessa ajassa
- Opetus on laadukasta
- Ilmapiiri valmennus-/opiskelijaryhmässä on hyvä

24. Oletko harkinnut keskeyttämistä jossakin opintojesi vaiheessa?

- Kyllä
- En

Jos vastasit "kyllä", kerro tarkemmin miksi?

25. Onko tavoitteesi valmistua siihen tutkintoon, jota parhaillaan opiskelet?

- Kyllä
- Ei

Jos vastasit "ei", kerro tarkemmin miksi?

26. Arvioitko valmistuvasi opintoihisi varatussa määrääjassa?

- Kyllä
- En

Jos vastasit ”en”, kerro tarkemmin miksi?

Terveys ja toimintakyky

27. Ota kantaa seuraaviin terveyttä ja voimavaroja koskeviin väittämiin lukuvuoden 2016–2017 osalta (Täysin samaa mieltä-Jokseenkin samaa mieltä-Ei samaa eikä eri mieltä-Jokseenkin ei mieltä-Täysin eri mieltä).

- Opiskelumotivaationi on ollut hyvä
- Olen ollut tyytyväinen fyysiseen terveydentilaani
- Olen ollut tyytyväinen psyykkiseen terveydentilaani
- Opiskelu aiheuttaa minulle stressiä
- Opiskelu tuottaa minulle iloa
- Opiskelu tuottaa minulle onnistumisen tunteita

Vapaa sana

Kiitos paljon vastauksestasi!